

Møteinnkalling

Utvalg: **Rondane-Dovre nasjonalparkstyre**

Møtested: Peer Gynt hotel & spiseri, Nord-Fron

Dato: 30.11.2018

Tidspunkt: 10:00 – 15.00

Eventuelt forfall må meldes snarest. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Under eventuelt går vi gjennom følgende:

- Møtekalender for 2019
- Informasjonsprosjektet
- Bygningskontroll i verneområdene
- Revidering av forvaltningsplan

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 29/2018	Godkjenning av innkalling og sakliste. Valg av styremedlem for signering av protokoll.		
ST 30/2018	Referatsaker		
RS	Avgjørelse i klagesak - Rondane nasjonalpark - Frydalen landskapsvernområde - Skadefelling jerv - Nord-Fron kommune m.fl.		2018/920
RS	Grimsdalen landskapsvernområde - Dispensasjon - Oppføring av skigard på Verkjessætre gnr. 86 bnr. 1 fnr. 73 i Dovre kommune - Ola Korsvoll		2018/4239
RS	Grimsdalen landskapsvernområde - Dispensasjon - 2018 - Etablering av kve for slepp av storfe ved Bjørnsgardsætre - Organisasjonen Grimsdalen		2018/3712
ST 31/2018	Delegerte vedtak		
DS 28/2018	Delegert vedtak - Rondane - Dovre Nasjonalpark - FYSAK turmål 2018 - 2020 - Utsetting av turkasser - Dovre kommune		2018/3876
DS 29/2018	Delegert vedtak - Hemmeldalen naturreservat - Motorferdsel 2018 - Uttransport av felt elg og hjort - Kroken jaktlag Øvre		2018/3871
DS 30/2018	Delegert vedtak - Rondane nasjonalpark - Motorferdsel 2018-2021- Dispensasjon - Uttransport av felt elg - Solli Viltstellområde		2018/4450
DS 31/2018	Delegert vedtak - Myldingi naturreservat og Rondane nasjonalpark - Motorferdsel 2018 - Eiendomsskattetaksering - Sør-Fron		2018/5043
DS 32/2018	Delegert vedtak Rondane nasjonalpark - Dispensasjon - Motorferdsel - 2018-2021 - Uttransport av felt elg - Kjetil Streitlien		2018/5073
DS 33/2018	Delegert vedtak - Rondane nasjonalpark- Motorferdsel 2018 - Undersøking av landets vannressurser -COWI/NIVA		2018/4241
DS 34/2018	Rondane nasjonalpark og Myldingi naturreservat - Motorferdsel 2018 - kjøring på vegen til Bjørnhollia - Arild Hemli		2018/6590
DS 35/2018	Dispensasjon - Delegert vedtak - Rondane nasjonalpark - Bruk av beltegående utstyr for transport av felt elg - Øystein Svastuen		2018/4738

DS 36/2018	Hemmeldalen naturreservat - Dispensasjon - Motorferdsel - 2018 - 2021- Bruk av combitrac/jernhest for å frakte ut elg og hjort - Kiær Mykleby v/Kjell Åge Fredheim	2018/2324
DS 37/2018	Delegert vedtak - Dovre Nasjonalpark - Dispensasjon - Bruk av beltekjøretøy til utfrakt av elg i Einbuggdalen jaktfelt - Svein Opstad jaktlag	2018/5123
ST 32/2018	Sak- Frydalen landskapsvernområde - Riving og nyoppføring av uthus på gnr. 344 bnr 52 Luseby - Øyvind Jevne	2018/2980
ST 33/2018	Frydalen landskapsvernområde - Etablering av landbruksvei - Godkjenning av regelverk for bruk av vei - Østkjølen Grunneigarlag mfl.	2016/2808
ST 34/2018	Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - Bestillingsdialogen med Miljødirektoratet - 2019.	2018/9408
ST 35/2018	Sak - Grimsdalen landskapsvernområde - Motorferdsel 2018 og kjerneboring - Koppar Resources	2018/4092
ST 36/2018	Sak - Rondane nasjonalpark - Organisert ferdsel 2018 - utkast retningslinjer	2018/9495
ST 37/2018	Rondane nasjonalpark - Videre arbeid 2019 - besøksforvaltning i fokusområdet Sel kommune	2017/804
ST 38/2018	Eventuelt	

ST 30/2018 Referatsaker

**Avgjørelse i klagesak - Rondane nasjonalpark - Frydalen
landskapsvernområde - Skadefelling jerv - Nord-Fron kommune m.fl.
2018/920**

**Grimsdalen landskapsvernområde - Dispensasjon - Oppføring av
skigard på Verkjessætre gnr. 86 bnr. 1 fnr. 73 i Dovre kommune - Ola
Korsvoll 2018/4239**

**Grimsdalen landskapsvernområde - Dispensasjon - 2018 - Etablering
av kve for slepp av storfe ved Bjørnsgardsætre - Organisasjonen
Grimsdalen 2018/3712**

ST 31/2018 Delegerte vedak

**DS 28/2018 Delegert vedtak - Rondane - Dovre Nasjonalpark - FYSAK
turmål 2018 - 2020 - Utsetting av turkasser - Dovre kommune
2018/3876 19. sep 2018 00.00.00**

**DS 29/2018 Delegert vedtak - Hemmeldalen naturreservat -
Motorferdsel 2018 - Uttransport av felt elg og hjort - Kroken jaktlag
Øvre 2018/3871 10. sep 2018 00.00.00**

**DS 30/2018 Delegert vedtak - Rondane nasjonalpark - Motorferdsel
2018-2021- Dispensasjon - Uttransport av felt elg - Sollia
Viltstellområde 2018/4450 25. sep 2018 00.00.00**

**DS 31/2018 Delegert vedtak - Myldingi naturreservat og Rondane
nasjonalpark - Motorferdsel 2018 - Eiendomsskattetaksering - Sør-
Fron 2018/5043 11. sep 2018 00.00.00**

**DS 32/2018 Delegert vedtak Rondane nasjonalpark - Dispensasjon -
Motorferdsel - 2018-2021 - Uttransport av felt elg - Kjetil Streitlien
2018/5073 21. sep 2018 00.00.00**

**DS 33/2018 Delegert vedtak - Rondane nasjonalpark-Motorferdsel
2018 - Undersøking av landets vannressurser -COWI/NIVA 2018/4241
2. okt 2018 00.00.00**

**DS 34/2018 Rondane nasjonalpark og Myldingi naturreservat -
Motorferdsel 2018 - kjøring på vegen til Bjørnhollia - Arild Hemli
2018/6590 22. okt 2018 00.00.00**

**DS 35/2018 Dispensasjon - Delegert vedtak - Rondane nasjonalpark -
Bruk av beltegående utstyr for transport av felt elg - Øystein
Svastuen 2018/4738 10. sep 2018 00.00.00**

**DS 36/2018 Hemmeldalen naturreservat - Dispensasjon - Motorferdsel
- 2018 - 2021- Bruk av combitrac/jernhest for å frakte ut elg og hjort -
Kiær Mykleby v/Kjell Åge Fredheim 2018/2324 10. sep 2018 00.00.00**

**DS 37/2018 Delegert vedtak - Dovre Nasjonalpark - Dispensasjon -
Bruk av beltekjøretøy til utfrakt av elg i Einbuggdalen jaktfelt - Svein
Opstad jaktlag 2018/5123 25. sep 2018 00.00.00**

Arkivsaksnummer:	2018/2980-6	Saksbehandler:	Eirin Berge	Dato:	29.10.2018
------------------	-------------	----------------	-------------	-------	------------

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	32/2018	30.11.2018

Sak- Frydalen landskapsvernområde - Riving og nyoppføring av uthus på gnr. 344 bnr 52 Luseby - Øyvind Jevne

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte den 30.november 2018 gitt Øyvind Jevne dispensasjon til riving av eksisterende uthus og oppføring av nytt uthus med vedskjul og utedo som omsøkt på gnr. 344 bnr 52 i Nord-Fron kommune, Frydalen landskapsvernområde. Vedtaket er gitt i medhold av naturmangfoldlovens § 48, første ledd, første alternativ.

Følgende vilkår gjelder for dispensasjonen:

1. Forutsetningen for at nytt uthus kan oppføres er at eksisterende uthus rives.
2. Nytt uthus skal oppføres med plassering som avmerket i kartutsnitt vedlagt søknaden.
3. Rivingsmaterialer og overskytende bygningsmaterialer skal bringes ut. Rent trevirke kan kappes opp og brukes til ved.
4. Nytt uthus skal ha et bruksareal på 11,9 m² og et bebygd areal på 24,5 m² som opplyst i søknaden. Ytre mål på bygningen skal være som opplyst på plantegning «Plan 1». Mønehøyde skal ikke overstige 3,9 meter som inkluderer grunnmur som maksimalt skal være 0,5 meter.
5. Tiltaket skal ikke medføre terrenginngrep og bygningen skal tilpasses terreng, ikke motsatt.
6. Statens naturoppsyn (SNO) kan utføre kontroll i henhold til vilkårene i tillatelsen.
7. Dispensasjonen er gyldig i 3 år fra vedtaksdato. Senest 4 uker etter tiltaket er gjennomført skal det sendes bilder av bygningens fasader (alle 4) til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, fmoppost@fylkesmannen.no.

Vedtaket er gjort i forhold til verneforskrift og naturmangfoldloven. Andre tillatelser som tiltaket krever, for eksempel fra grunneier eller kommune, må søker selv sørge for. Vedtaket er basert på opplysninger gitt i søknad. Dersom opplysningene skulle vise seg å være uriktige, kan det medføre at vedtaket er ugyldig.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Søknad fra Øyvind Jevne datert 22.5.2018
- Tilleggsinformasjon som etterspurt datert 22.6.2018
- Uttale fra fylkeskommunen i Oppland datert 11.9.2018
- Presisering av mønehøyde, bruksareal og materialtransport fra søker datert 30.10.2018

Saksopplysninger

Søknad

Jeg har en hytte i Nord-Fron kommune sammen med min søster. Hytta har gnr 344 bnr 52 og adresse Luseby 34 og ligger ved Furusjøen.

Vi ønsker nå å bygge ett nytt uthus da det gamle er i ferd med å råtne opp. Det gamle uthuset er antagelig bygd rundt 1940 og er ca 15 kvm stort. Det er bygd rett på bakken og har nå store råteskader både på taket og mot bakken.

Vi ønsker nå å bygge ett nytt, mindre uthus på ca 12 kvm og flytte beliggenheten nærmere hytta for å få samlet bebyggelsen.

Det gamle uthuset vil da bli revet.

Vedlagt følger tegninger av nytt uthus, situasjonskart med ønsket beliggenhet og bilder av det gamle uthuset.

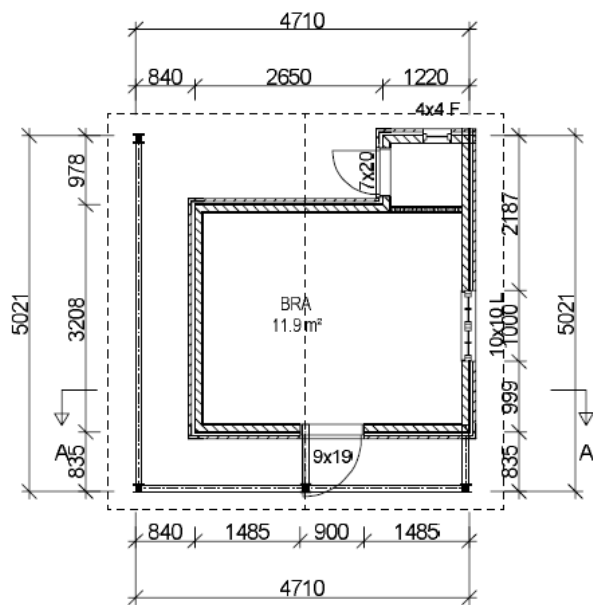
Etterspurt tilleggsinformasjon

Hei – her er svar på dine spørsmål:

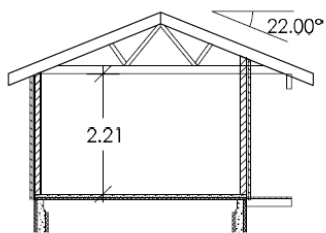
- 1) BYA for nytt uthus blir 24,5 kvm når takutstikk medregnes
- 2) Lite rom i bakkant skal være utedo, resten er skåle/uthus. Bygget skal ikke isoleres.
- 3) Terrenget er flatt, ikke behov for annen bearbeiding enn fjerning av torv/gress og enkel planering.
- 4) Taket skal dekkes med Decra takpanner tilsvarende det som er benyttet på hytta. Kledning vil bli påførs jernvitrol, samme som er brukt på hytta.
- 5) Hytta har BRA =68,7 kvm, BYA=74,4 kvm
- 6) Bilde og tegning av hytta med rominndeling vedlegges.

Det er riktig at taket på uthuset er trukket ut på den ene siden, dette er tenkt brukt som tørkeplass for ved og adkomst under tak til utedo.

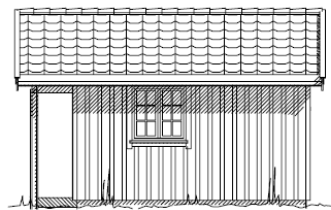
Plantegning og fasadetegning på nytt uthus samt bilde av eksisterende uthus vises nedenfor.

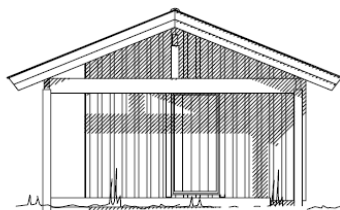
Plan 1

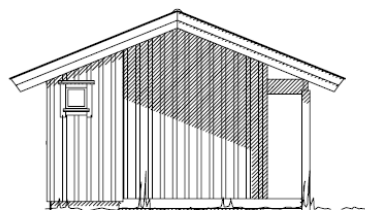
Snitt AA

Sør

Øst

Vest

Det ble i epost datert 30.10 2018 oppgitt mønehøyde på 3,9 meter fra terreng (dette inkluderer grunnmur) og bekreftet at bruksarealet (BRA) målt fra innside vegg var 11,9 m² for hele uthuset. Det ble i tillegg bekreftet at mål oppgitt på plantegning i søknad var ytre mål («Plan 1»).

Det opplyses videre at materialene skal fraktes inn ved bruk av båt over Furusjøen og at det ikke er behov for tillatelse til motorferdsel.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for Frydalen landskapsvernområde til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

Fritidseiendommen hvor uthus som er omsøkt revet og nyoppføring av uthus, ligger i Frydalen landskapsvernområde. Formålet med opprettelsen av Frydalen landskapsvernområde er å:

- *ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,*
- *ta vare på leveområder for villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv*
- *ta vare på landskapsformene*

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

I verneforskriftens § 3 punkt 1.1 står det «Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter».

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til gjenoppføring av bygninger som går tapt ved brann eller naturskade, jf. § 3 punkt 1.3 bokstav e.

Foreliggende sak dreier seg om søknad om riving og nyoppføring av uthus uten at det er opplyst annet enn at eksisterende uthus har forfalt. Verneforskriften har ingen direkte unntakshjemler for slike tiltak, og søknaden må behandles etter naturmangfoldlovens § 48 om dispensasjon.

Forvaltningsplan

Forvaltningsplanen sier at søknader om nybygg vil bli vurdert strengt og skal behandles som en dispensasjon. Det vil kun være aktuelt med nybygg i form av små uthus for eksempel for å dekke behovet for utedo, vedskjul eller lignende. Nybygg vil i slike tilfeller kun være aktuelt der dette ansees som mer gunstig av hensyn til landskapet eller bygningsmiljøet enn en utvidelse av eksisterende hytte/bu/stølshus.

I forvaltningsplanen står det også følgende. «*Fryavassdraget er et vassdrat varig vernet mot kraftutbygging. Det er innenfor en sone på om lag 100 meter ikke tillatt å føre opp nye bygg/tilbygg, jf. kommunedelplanen for Frydalen. I Frydalen landskapsvernområder er det definert ut hytteområder, som ligger utenfor det vassdragnære beltet med byggeforbud. Hytteområdene utenfor dette beltet har fells retningslinjer for ombygging/tilbygg maksimalt bruksareal etter bygging av tilbygg er 70 m²»*

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven § 48 stiller svært strenge krav til når en dispensasjon eventuelt kan vurderes, men åpner for tiltak som ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig. Begge vilkår må være oppfylt. Unntak kan også vurderes dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Dispensasjon må heller ikke gis om vilkårene er oppfylt. Skjønn og instruks fra overordnede myndigheter spiller også inn. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket, men er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfelle som ikke ble vurdert på vernetidspunktet

I tillegg til behandling etter verneforskrift og eventuelle retningslinjer i forvaltningsplanen og naturmangfoldloven § 48 må søknaden også vurderes etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12 i (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jmf. § 7.

Vurdering

I forvaltningsplanens vedlegg nr 6 er eiendommen gnr, 344 bnr 52 vist som «*Fritidsbolig nærmere enn 100 m fra varig verna vassdrag*» og her sier forvaltningsplanen til at det ikke er tillatt å føre opp nye bygg/tilbygg og viser til kommunedelplan for Frydalen.

Vernebestemmelsene åpner kun for nybygg i form av små uthus for å dekke behov for vedskjul og utedo.

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i dette området er godt. Når det gjelder villrein foreligger NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og NINA Rapport 339 fra 2008 som oppsummerer kunnskapsstatus og leveområde, samt tilhørende kart utarbeidet i forbindelse med arbeid med regional plan for villreinen i Rondane og Sølknkletten. NINA Rapport 551 utreder konflikten mellom villrein og menneskelig ferdsel i området (§ 8). Frydalen landskapsvernområde har områder med spesielt verdifulle bygninger og bygningsmiljøer deriblant Luseby, og flere seter- og kulturlandskapsområder med verdifulle bygningsmiljø.

Eiendommen gn. 344 bnr. 52 er en fritidseiendom og er ikke en del av det verdifulle bygningsmiljøet på Luseby. Eksisterende uthus er i opplyst å være fra ca 1940, er bygd rett på bakken og har store råteskader. Søker ønsker å rive dette uthuset og bygge et nytt uthus som skal ha funksjonene utedo og vedskjul. Videre er det ønskelig å legge uthuset noe nærmere fritidsboligen, dvs endre plasseringen. Eksisterende uthus er opplyst å være 12 m² og sekretariatet legger til grunn at dette er bruksarealet (BRA).

Kulturarvenheten hos Oppland fylkeskommune har vurdert at eksisterende uthus har liten kulturminneverdi og motsetter seg ikke omsøkt tiltak.

Generelt sett er behov som er tilknyttet fritidsbruk blitt vurdert strengere enn behov som eksempelvis er tilknyttet landbruksrelaterte saker i landskapsvernområdene. Når det gjelder nybygg vil det kun være aktuelt med dette i form av små uthus for å dekke behov for utedo, vedskjul eller lignende. Forvaltningsplanen beskriver at det kun vil være aktuelt det dette ansees som mer gunstig av hensyn til landskapet eller bygningsmiljøet enn en utvidelse av eksisterende hytte.

I dette tilfellet er det snakk om å rive et eksisterende uthus med et bruksareal 12 m² og erstatte dette med et nytt uthus med bruksareal 11,9 m² som har tilsvarende funksjoner; utedo og vedskjul. Det vil trolig være en bedre løsning å ha utedo utenfor eksisterende fritidsbolig med tanke på blant annet lukt. Det har vært andre byggesaker i Frydalen landskapsvernområde hvor det har blitt gitt tillatelse til å oppføre separat utedo med bakgrunn i nettopp luktproblematikk dersom denne funksjonen blir liggende som et tilbygg.

Eksisterende fritidsbolig har allerede et bruksareal (BRA) på 68,7 m². Inkludert eksisterende uthus på 12 m² blir dette totalt 80,7 m². Det totale bruksarealet (TBRA) for eiendommen er pr i dag allerede nesten 11 m² større enn hva fritidsboliger som ligger utenfor beltet for verna vassdrag i henhold til forvaltningsplanen ikke skal overstige. Eksisterende fritidsbolig og uthus var oppført før vernevedtaket trådte i kraft. Omsøkt uthus har tilsvarende bruksareal som eksisterende uthus, men et noe større bebygd areal som skyldes takutstikk. Takutstikket skal brukes som tørkeplass for ved og tak over adkomst til utedo. Gitt dette anser forvalter det som rimelig å tillate oppføring av et uthus med tilsvarende areal som det som rives. Eksisterende fritidsbolig har ingen romfunksjoner som viser do eller vedlagring.

Omsøkt tiltak vurderes ikke å stride mot formålet med vernet. Eiendommen ligger ikke i område for verdifulle setermiljøer og ligger ikke innenfor det verdifulle området for bygningsmiljøet på Luseby. Eiendommen ligger i nær tilknytning til Luseby og i samme landskapsrom. Det er flere fritidsboliger med uthus i samme område. Omsøkt uthus vil komme som erstatning for et eksisterende som blir revet og er ikke ny bygningsmasse. Selv om plassering av uthuset endres, er omsøkt uthus i samme størrelse og er tydelig utformet som et uthus i tilknytning til fritidsboligen. Det er vurdert at oppføring av et nytt uthus med tilsvarende bruksareal og med

den omsøkte fasade, taktekking, mønehøyde og plassering ikke vil virke inn på landskapet på en negativ måte og derfor ikke påvirker verneverdiene nevneverdig. Tiltaket er vurdert å ikke påvirke villrein gitt at uthuset skal ha uthusfunksjoner. Det vil derfor ikke bli økt sengekapasitet som potensielt kan føre mer ferdsel inn i villreinens leveområder.

Det er totalt 89 fritidsbygg i Frydalen landskapsvernområde ihht forvaltningsplanens opplysninger, og presedensvirkning er relevant i foreliggende sak. I et landskapsvernområde som Frydalen der formålet blant annet er å ta være på et særpreget vakkert natur- og kulturlandskap vil en i gjennomgående kunne tåle noe bygningsmasse. De aller fleste fritidsbyggene har funksjonene vedskjul/utedo knyttet direkte til fritidsboligen, ev som tilbygg eller et frittliggende uthus. Det er sannsynlig at flere eiendommer med uthus vil ha behov for både vesentlig vedlikehold eventuelt riving og nyoppføring som i foreliggende sak. I foreliggende sak ligger eiendommen innenfor et område vist som til fritidsbolig i forvaltningsplan, uthuset flyttes nærmere fritidsboligen og bygningsmassen samles på eiendommen. Videre er omsøkt areal tilpasset uthusets funksjoner og tilsvarende som på eksisterende uthus. Konsekvensen av å tillate tilsvarende tiltak som det foreliggende gitt de samme forutsetninger anses ikke å være alvorlige.

Andre vurderinger vil kunne legges til grunn dersom bygninger ligger innenfor områder med særskilte bygningsmiljøer og setermiljøer eller i andre vernekategorier, selv om den reelle bruken av bygninger også her kan være fritid.

Kunnskapsgrunnlaget er godt når det gjelder både natur – og kulturmiljø i det konkrete området, og føre-var § 9 blir ikke lagt til grunn. En dispensasjon til oppføring av uthus til erstatning for et tilsvarende uthus er i tråd med tidligere forvaltningspraksis og retningslinjer i forvaltningsplan. Den samlede belastningen nml § 10, også når en tar høyde for eventuelt andre lignende tiltak gitt de samme forutsetninger, anses å være akseptable. Når det gjelder miljøforsvarlige teknikker sikres dette gjennom vilkårene som er stilt i saken (§§ 11-12).

Konklusjon

Etter en samlet vurdering av tiltakets påvirkning på verneverdier og verneformål, forvaltningspraksis og presedens, tilrås det at Øyvind Jevne får dispensasjon til riving av eksisterende uthus og oppføring av nytt uthus med funksjonene utedo og vedskjul på gnr. 344 bnr 52 i Nord-Fron kommune, Frydalen landskapsvernområde. Dispensasjonen gis med vilkår.

Arkivsaksnummer:	2016/2808-12	Saksbehandler:	Stein Magne Grevrusten	Dato:	20.11.2018
------------------	--------------	----------------	------------------------	-------	------------

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	33/2018	30.11.2018

Frydalen landskapsvernområde - Etablering av landbruksvei - Godkjenning av regelverk for bruk av vei - Østkjølen Grunneigarlag mfl.

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre viser til mottatte høringsuttalelser, kommunale behandlinger og stadfesting av forskrift som angår etablering av forskrift om forbud mot sykling på og langsmed landbruksvei i Frydalen.

Nasjonalparkstyret viser til første kulepunkt i vedtak med saksnummer 2016/2808-6 med møtedato 30.09.2016, og styret godkjenner regelverket som er etablert for bruken av veien av de berørte partene. Nasjonalparkstyrets godkjenning forutsetter at det gjøres vedtak i kommunene som også omfatter bruk av elektrisk sykkel på strekningen.

Nasjonalparkstyret forutsetter at Nord-Fron kommune og Sør-Fron kommune informerer godt om regelverket på den aktuelle strekningen og i andre kanaler der dette er naturlig.

Nasjonalparkstyret gjør oppmerksom på at dersom forskriften/regelverket for bruken av landbruksveien endres i framtiden skal dette på nytt godkjennes av nasjonalparkstyret før endring av bruken kan skje.

Det vises ellers til vedtak med vilkår i sak med saksnummer 2016/2808-6 med møtedato 30.09.2016.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Stadfesting forskrift om sykling i Frydalen landskapsvernområde, Fylkesmannen i Oppland, datert 13.09.2018.
- Etablering av forskrift om ferdselsforbud om sykling på landbruksvei i Frydalen, Nord-Fron kommune, datert 18.04.2018/08.05.2018.
- Etablering av forskrift om ferdselsforbud om sykling på landbruksvei i Frydalen, Sør-Fron kommune, datert 16.04.2018/23.04.2018.
- Høringsuttale Fylkesmannen i Oppland, datert 12.03.2018.
- Høringsuttale Villreinnemnda Rondane og Sølnekletten, datert 15.02.2018.
- Høringsuttale Oppland fylkeskommune, datert 07.03.2018
- Vedtak om etablering av landbruksvei i Frydalen landskapsvernområde, Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, datert 13.06.2016/30.09.2016

Saksopplysninger

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre mottok i april 2016 en søknad fra Østkjølen grunneierlag med flere grunneiere om å etablere landbruksvei klasse 5 i Frydalen landskapsvernområde. Veiens lengde innenfor landskapsvernområdet var ca. 50 meter og de resterende ca. 530 meterne ligger utenfor verneområdet. Bakgrunnen for ønske om ny vei i dette området var å lette arbeidet med innhenting og tilsyn av beitedyr i Frydalen. Veien skal kun være til nyttekjøring for grunneiere eller andre med spesiell tillatelse. Veien skal være stengt med bom i begge retninger, fra Sør-Fron siden skal bommen være anlagt på brua over Fløtardammen der vernegrensen for Frydalen landskapsvernområde går.

Nasjonalparkstyrets vedtak fra den 30. september 2016 lyder som følger:

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte den 30. september 2016 gitt Østkjølen grunneierlag mfl. tillatelse til å gruse opp veitrase fra Østkjøelveien og inn på brua ved Fløtardammen i Frydalen landskapsvernområde. Dispensasjonen er gitt med hjemmel i § 3 pkt. 1.3 h i verneforskriften for Frydalen landskapsvernområde.

Følgende vilkår gjelder for tillatelsen:

- Før arbeidet med veien settes i gang skal det etableres et regelverk for bruken av veien som tar hensyn til både tilsyn av beitedyr og villreinens mulighet for trekk over Frydalen. Regelverket skal legge føringer for tidspunkt for motorisert ferdsel og styring av annen type ferdsel som eksempelvis sykling. Regelverket skal legges inn i saken og fungere som vilkår for bruken av veien. Nasjonalparkstyret ber i den sammenhengen Nord-Fron og Sør-Fron kommuner om å ta initiativ til å utarbeide et slikt reglement i samarbeid med involverte parter. Dette reglementet skal godkjennes av nasjonalparkstyret før arbeidet med veien starter.*
- Total veibredde skal være maksimalt 4 meter og kjørebanelen skal være maksimalt 3,5 meter bred innenfor verneområdet.*
- Veien skal tilpasses terrenget på en god måte slik at den ikke blir dominerende.*
- På brua over Fløtardammen skal det etableres en solid bom med lås. Bommen skal være utformet på en slik måte at ATV eller motorsykkel/moped ikke kan komme gjennom/forbi. Det må også sikres at gående fortsatt skal kunne gå over broen. Det forutsettes også at det blir etablert en bom i motsatt ende av den nye veien.*
- Veien skal være stengt for all motorisert trafikk i perioden 1. desember – 1. juni, jf. åpnings- og stengetider på resten av veisystemet i Frydalen landskapsvernområde.*
- Statens naturoppsyn Rondane v/ Finn Bjormyr skal ha beskjed om når tiltaket innenfor verneområdet iverksettes og skal ha mulighet til å være til stedet når tiltaket påbegynnes.*

Det vises ellers til saksframlegg og vedtak fra styremøte den 30.09.2016 som ligger vedlagt.

Vurdering

Med bakgrunn i første kulepunktet i nasjonalparkstyret sitt vedtaket tok Nord-Fron kommune og Sør-Fron kommune initiativ til et møte mellom de involverte partene. Her var det representanter fra kommunene, villreinforvaltningen, verneområdeforvaltningen, berørte grunneiere m.fl. Møtet ble avholdt på kommunehuset i Sør-Fron den 24. mars 2017. Her var det enighet om at selve ferdselen landbruksdriften ville medføre var akseptabel i forhold til villreinens bruk av området,

dersom veien ble stengt med bom i begge ender. Bekymringen fra flere i denne sammenhengen var at veien ville kunne fungere som gjennomfartsvei også for syklist, og at det var stor sannsynlighet for at etableringen av veien ville øke ferdselen i området vesentlig. Dette kunne dermed ha negative konsekvenser for villreinens trekkmuligheter mellom Vulufjellet og Tjønnseterfjellet, og forringe det nasjonale villreinområdet.

Dette endte opp i at Nord-Fron kommune og Sør-Fron kommune gikk i gang med å se på muligheten for å utarbeide en forskrift om forbud mot sykkel på og langs den nye landbruksveien. Forslag til forskrift ble sendt ut på høring den 2. februar 2018 og kommunene mottok 4 høringsuttalelser innen fristen. 3 av disse er gjengitt deler av nedenfor og den 4. er ikke relevant i denne sammenhengen (3 høringsuttalelser ligger vedlagt i sin helhet).

Utdrag av konklusjonen i uttalen fra Fylkesmannen i Oppland

Kommunane og Rondane-Dovre nasjonalparkstyre legg til grunn at det er viktigare å ta omsyn til landbruket i denne saka, slik at vegen blir bygd med et forbod enn at den ikkje blir bygd i det heile tatt. Fylkesmannen er einig i dette. Ut frå denne samla vurderinga vurderer vi at fordelene med eit forbod mot sykling veg tyngre enn den potensielle verknaden for friluftslivet.

Utdrag av konklusjonen i uttalen fra Oppland fylkeskommune

OFK mener derfor at dette ferdselsforbudet ikke er hensiktsmessig i forhold til å ivareta villrein, og at tiltaket med ny vei vil ha større betydning for villrein ved at mer trafikk ledes bort fra de sentrale helårsbeiteområdene.

Utdrag av konklusjonen i uttalen fra Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten

Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten mener at forskriften gjør det mulig å anlegge en landbruksveg som vil lette tilsyn og sanking av sau, samtidig som konsekvensene for villreintrekket til Tjønnseterfjellet minimeres. Villreinnemnda tilrår derfor at forskriften vedtas.

Kommunene kan med hjemmel i friluftslovens § 2, 2. ledd etablere et forbud mot ferdsel med sykkel på nærmere angitt sted etter samtykke fra eier eller bruker. Nord-Fron kommune vedtok forskriften den 8. mai 2018 og Sør-Fron kommune vedtok samme forskrift 23. april 2018. Fylkesmannen må stadfeste kommunens forskrift for at den skal være gyldig og dette ble gjort i brev fra Fylkesmannen i Oppland den 13. september 2018. Forskriftens ordlyd er som følger:

Forskrift om ferdselsforbud mot sykling på landbruksveg i Frydalen, frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron, Nord-Fron og Sør-Fron kommunar, Oppland

§ 1. Føremål

Føremålet med forskrifta er å avgrense konflikten som sykling kan medføre i møte med villreinstamma i Rondane sør.

§ 2. Regulering av ferdsel

På og langsmed landbruksvegen frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron er all bruk av sykkel forbode.

§ 3. Geografisk avgrensing

Ferdselsforbudet i § 2 omfattar gnr./bnr. 271/1, 275/1, 278/1, 278/3, 278/8, 279/1, 279/11, 283/1, 284/5, 285/1, 285/2, 286/1 i Nord-Fron og 28/1 i Sør-Fron.

§ 4. Iverksetting

Denne forskrifta trer i kraft frå det tidspunkt den er kunngjort i Norsk Lovtidend.

Fylkesmannen påpeker i sin stadfesting av forskriften at bruk av elektrisk sykkel ikke er en del av allemannsretten og forbudet mot bruk av sykkel i forskrift etter friluftsløven vil dermed ikke omfatte elektriske sykler. Kommunene har i den sammenhengen sett på muligheten for å forby bruk av elektrisk sykkel etter § 3-3 1. ledd i forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier. Her står det:

Ved godkjenning av nybygging eller ombygging av landbruksveier kan kommunen sette vilkår om planleggerkompetanse, linjeføring, teknisk utforming, vedlikehold og miljømessig tilpasning av veien, samt vilkår som begrenser motorisert ferdsel på veien. (sekretariatets understreking).

Etter det sekretariatet kjenner til jobber kommunene med å utforme en ordlyd om forbud mot bruk av elektrisk sykkel som kan innarbeides i et kommunalt vedtak etter landbruksveiforskriften dersom nasjonalparkstyret godkjenner regelverket for bruken av veien. Kommunenes forslag til ordlyd pr. nå er som følger:

På og langsmed landbruksvegen frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron er all bruk av bruk av elektrisk sykkel forbode. Jf. også Forskrift om ferdselsforbud mot sykling på landbruksveg i Frydalen, frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron, Nord-Fron og Sør-Fron kommunar, Oppland.

Sekretariatet er av den oppfatning at kommunene har gjort tiltak for finne gode og praktiske løsninger som både landbruksnæringen og villreininteressene kan stille seg bak i forbindelse med etableringen av landbruksveien i Frydalen. Dette underbygges bl.a. av Villreinnemnda for Rondane og Sørknetten sin uttale i forbindelse med forslaget til forskrift.

Sekretariatet mener at kommunene har oppfylt forpliktelsene som ble stilt i første kulepunkt i nasjonalparkstyrets vedtak med saksnummer 2016/2808-6 med møtedato 30.09.2016. Det er viktig at kommunene etablerer en god informasjonsløsning, både ute i felten og på nettet, for å kunngjøre regelverket for bruken av landbruksveien. Dette er nødvendig for at forbudet mot bruk av sykkel ikke skal bli uthulet og at man oppnår den ønskede effekten av regelverket. Kommunene må også informere landbruksnæringen om de generelle åpningstidene på veiene i området jf. 5. kulepunkt i nasjonalparkstyrets vedtak datert 30.09.2016.

Ellers er det viktig at kommunene er oppmerksomme på at dersom det vurderes å endre regelverket for bruken av landbruksveien må dette avklares med forvaltningsmyndigheten for Frydalen landskapsvernområde først.

Det vises ellers til nasjonalparkstyrets vurderinger og vilkår i sak med saksnummer 2016/2808-6 med møtedato 30.09.2016.

Fylkesmannen i Oppland

Nord-Fron kommune
Nedregate 50
2640 Vinstra

Deres referanse
Vår referanse
Saksbehandler

2017/7703-7 441 NMA
Nina Marie Aas, tlf. 61 26 60 39

Dato 13.09.2018

Stadfester forskrift om forbud mot sykling i Frydalen - friluftsløven

Konklusjon

Fylkesmannen stadfester *Forskrift om ferdselsforbud mot sykling på landbruksveg i Frydalen, frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron, Nord-Fron og Sør-Fron kommunar, Oppland*. Forskrifta skal kompensere dei ulempa som bygginga av ein landbruksveg kan ha for villreinens moglegheit til å nytte området.

Bakgrunn for saka

Nord-Fron og Sør-Fron kommunar sendte den 15. mai 2018 forskrift om forbud mot sykling på landbruksveg i Frydalen for stadfesting av Fylkesmannen. Forbudet mot sykling skal gjelde frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron. Vegen er ikkje bygd og føremålet med forbudet mot sykling er å avgrense konflikten som den kan medføre for villreinstamma i Rondane sør.

Vegstrekninga er på nesten 600 meter og omlag 50 meter ligg innanfor Frydalen landskapsvernområde. Rondane-Dovre nasjonalparkstyre la som ein føresetnad for bygging av vegen at det blir utarbeida eit regelverk som styrer ferdselen på vegen. Resterande del som er ca. 530 meter ligg utanfor verneområdet og blir handsama av Nord-Fron og Sør-Fron kommunar. Heile vegen ligg innanfor nasjonalt villreinområde, sone 1.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre og kommunane er positive til ny veg, det er vurdert at den vil gje ei rasjonaliseringsgevinst for landbruksnæringa. Alternativ transportrute er i følgje kommunen ei strekning som er om lag 50 km lengre. Kommunane og høyringspartane er samde om at landbruksrelatert transport på vegen i seg sjølv er så avgrensa at den isolert sett ikkje vil ha vesentlege negative effektar for villreinens arealbruk. Dersom vegen i tillegg skulle vore opna for anna transport og sykling vil den samla belastninga kunne påverke villreinens arealbruk negativt, framfor alt om hausten.

Nord-Fron kommune vedtok forskrifta den 8. mai 2018 og Sør-Fron kommune vedtok same forskrift 23. april 2018.

Forskrifta lyd:

Forskrift om ferdselsforbud mot sykling på landbruksveg i Frydalen, frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron, Nord-Fron og Sør-Fron kommunar, Oppland

§ 1. Føremål

Føremålet med forskrifta er å avgrense konflikten som sykling kan medføre i møte med villreinstamma i Rondane sør.

§ 2. Regulering av ferdsel

På og langsmed landbruksvegen frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron er all bruk av sykkel forbode.

§ 3. Geografisk avgrensing

Ferdselsforbodet i § 2 omfattar gnr./bnr. 271/1, 275/1, 278/1, 278/3, 278/8, 279/1, 279/11, 283/1, 284/5, 285/1, 285/2, 286/1 i Nord-Fron og 28/1 i Sør-Fron.

§ 4. Iverksetting

Denne forskrifta trer i kraft frå det tidspunkt den er kunngjort i Norsk Lovtidend.

Fylkesmannen si vurdering av forskrifta

Sakshandsaming

Forskrifta er vedteke av kommunane med heimel i friluftslova § 2, 2. ledd som seier at kommunen med samtykke av eigar eller brukar kan etablere eit forbod mot ferdsel med tråsykkel. Fylkesmannen må stadfeste kommunen sitt vedtak for at forbodet skal gjelde. Sakshandsaminga skal elles følge forvaltningslova(fvl.) sine regler.

Forskrifta var på høyring i perioden 2. februar 2018 til 5. mars 2018. Fråsegna frå høyringa er samla og gjennomgått i heilskap i kommunane sine vedtak. Samtykkeerklæringar frå alle eigarar/brukarar langs traseen forbodet skal gjelde er henta inn. Fylkesmannen finn at sakshandsaminga hjå kommunane er i tråd med krava.

Vurdering av forbodet mot sykling

Fylkesmannen skal sørgje for at omsynet til rettstryggleik blir ivareteke og skal sjå til at forskrifta ikkje gir uheldige verknader for friluftslivet i regional samanheng¹. Utgangspunktet er at dei som utøver friluftsliv enten det er til fots eller med anna lovleg framkomstmiddel skal ta omsyn til naturen og sårbart dyreliv. Forbod mot visse formar for ferdsel skal vere siste utveg. Ved avgjerla om forbod mot sykling skal vi også leggje prinsippa i naturmangfaldlova (nml.) §§ 8-12 jfr. § 7 til grunn som retningslinjer.

Forbod mot sykling er ofte aktuelt på grunn av konflikt med andre som brukar same område eller på grunn av at det oppstår slitasje i terrenget. I dette tilfellet ligg planlagt landbruksveg innanfor nasjonalt villreinområde. Gråhø/Tjønnseterfjellet er eit viktig beiteområde for villreinen, og området blir nytta i hovudsak av bukk i perioden frå tidleg vår til byrjinga av september. Villreinen sin områdebruk innan Gråhø/Tjønnseterfjellet er dokumentert gjennom registreringsprosjekt². Villreintrekket mellom Vulufjellet og Tjønnseterfjellet startar tidleg om våren og trekket returnerer ved brunsttid i september. For villrein er det vurdert at det beste er om det ikkje blir anlagt veg.

Oppland fylkeskommune har innvendingar mot forbodet og legg vekt på at sykling normalt sett ikkje vil forgå i dei periodane villreinen er der, og at det er bukkeflokkar på om lag 60-70 dyr. Fylkeskommunen peiker på at det er ønskeleg å flytte ferdselen frå lengre inn i fjellet, i det ligg ein føresetnad om ferdselen vil bli flytta. Vegen vil opne for ny ferdsel og vil bli eit tillegg til den ferdselen som skjer lengre inn i fjellet. Det er dette vi må ta stilling til i denne saka.

¹ Rundskriv T-3/07 Om lov om friluftslivet av 28. juni 1957 nr. 16.

² Registrering av villreinen sin områdebruk innan Gråhø/Tjønnseterfjellet i Nord-Fron og Sør-Fron og i Veslefjellet/Kuva i Dovre

Vi veit ut frå kunnskapsgrunnlaget at villreinen i området kan bli påverka av friluftslivet langs denne vegen. Rondane – Dovre nasjonalparkstyre og kommunane har vurdert at det er sannsynleg at vegen vil fungere som ei gjennomfartsåre for syklistar og at ferdseilen inn i området kan auke vesentleg. Det er mogleg å gå langs traseen i dag, men ikkje sykle. Syklinga blir såleis ein ny ferdselsform inn i området. Det er tenkeleg at dette vil skape negative konsekvensar for villreinens trekkmoglegheiter, og forringe det nasjonale villreinområdet. Konsekvensane for trekkmoglegheita vil kunne resultere i tapte beitearealer, tapt beitetid og økt energiforbruk. For å unngå slik skade på naturmangfaldet bør ferdseilen bli avgrensa, jfr. nml. § 9 og 10. Fylkesmannen vurderer at god ferdselskultur ikkje er tilstrekkeleg i eit område der det er summen av ferdseilen som kan få negative konsekvensar.

Strekningen er berre 600 meter og Fylkesmannen stiller spørsmål ved om eit forbod mot sykling vil ha effekt på gjennomfartstrafikken når det er mogleg å trille syklane. Med tanke på omsynet til villreinen er det dermed best om vegen ikkje blir bygd. Som beskrive i sakssamandraget er vegen vurdert å vere nyttig for landbruket, og det er naudsynt med denne forskrifta for å etterkomme krava til Nasjonalparkstyret. Vi vurderer det slik at det er sær s spesielle høve i denne saka som gir grunnlag for å stadfeste forbodet mot sykling på strekningen. Det vi legg avgjerande vekt på er at vegen ikkje er bygd og at det er sannsynleg at den vil bli ei barriere for villreinens trekkmoglegheit.

Når det gjeld gjennomføringa av forbodet er det viktig at reglane vert slått opp på ein godt synleg måte slik at friluftsfolk ser kva som gjeld. Fylkesmannen håper at informasjon til friluftsfolket gjer at forbodet mot sykling ikkje blir uthula, og at det får den effekt det er tenkt å ha.

Fylkesmannen gjer vidare merksam på at bruk av elektrisk sykkel er ikkje ein del av allemannsretten, det er likevel bestemt i *forskrift for bruk av motorkøyretøy i utmark og på islagte vassdrag (nasjonal forskrift)* at elektrisk sykkel kan nyttast i utmark, jfr. § 2a. Forbodet mot bruk av sykkel i forskrift etter friluftsløva vil dermed ikkje omfatte elektriske sykklar. Eigar av privat veg kan setje eit forbod mot slike sykklar eller kommunen kan bestemme at det ikkje er lov å nytte elektriske sykklar på bestemte strekningar eller traséar i forskrift. For å avgrense motorisert ferdsel på landbruksvei kan kommunen også setje villkår i vedtak etter *forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier*.

Vedtak

Fylkesmannen stadfester Forskrift om ferdselsforbod mot sykling på landbruksveg i Frydalen, frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron, Nord-Fron og Sør-Fron kommunar, Oppland. Vedtaket er fatta med heimel i friluftsløva § 2, 2.ledd.

Kommunane må sørgje for at forskrifta blir kunngjort.

Etter friluftsløva § 24 er det mogleg å bringe Fylkesmannen sitt vedtak etter § 2, 2. ledd inn for Miljødirektoratet. Det er eigaren, bruker, aktuell eller interessert kommune, fylkeskommunen eller friluftslag som kan bringe saka inn for direktoratet. Fristen for dette er tre veker, jfr. fvl. § 29.

Med hilsen

Sigurd Tremoen

Vebjørn Knarrum
avdelingsdirektør

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift.

Sør-Fron kommune

Politisk organ	Møtedato	Saksnr.
Formannskap	16.04.2018	047/18
Kommunestyre	23.04.2018	033/18

Saksansvar:	Arkivkode:	JournalpostID:
Hammer, Hilde	V83 0516 0519	18/4554

Forskrift om ferdselsforbod mot sykling på landbruksveg i Frydalen, frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron, Nord-Fron og Sør-Fron kommunar, Oppland

Vedlegg:
Vedlegg 1. Høyringsuttale frå Fylkesmannen i Oppland, datert 12.3.2018
Vedlegg 2. Høyringsuttale frå Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten, datert 15.2.2018
Vedlegg 3. Høyringsuttale frå Oppland Fylkeskommune, datert 7.3.2018
Vedlegg 4. Høyringsuttale frå Eva og Per Erik Rotmo, datert 15.2.2018
Vedlegg 5. Høyringsbrev frå Nord-Fron og Sør-Fron kommunar datert 22.2.2018
Vedlegg 6. Vedtak - Nord-Fron kommune v utval for landbruks- utmarks- og miljøraker møtedato 31.1.2018 1. gongs behandling
Vedlegg 7. Vedtak - Sør-Fron kommune v. formannskapet, møtedato 22.1.2018, 1. gongs behandling
Vedlegg 8. Vedtak med uttalar vedr. etablering av landbruksveg, Frydalen landskapsvernområde. Rondane-Dovre Nasjonalparkstyre, 30.9.2016
Vedlegg 9. Samtykkeerklæringar frå grunneigarane
Vedlegg 10. Kart over tiltaksområde
Vedlegg 11. Regional plan for Rondane og Sølknkletten
Vedlegg 12. Registrering av villreinen sin områdebruk innan Gråhø/Tjønnsseterfjellet i Nord-Fron og Sør-Fron og i Veslefjellet/Kuva i Dovre. Årsrapport 2016
Vedlegg 13. Registrering av villreinen sin områdebruk innan Gråhø/Tjønnsseterfjellet i Nord-Fron og Sør-Fron og i Veslefjellet/Kuva i Dovre. Årsrapport 2017

Bakgrunn:

Ved 1. gongs behandling av saka i januar 2018 gjorde Nord-Fron og Sør-Fron kommunar vedtak om å leggje ut forslag til forskrift om ferdselsforbod mot sykling på landbruksveg i Frydalen, frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron til offentleg ettersyn, jf. vedlegg 6 og 7.

Forslaget inneber at det gjennom forskrift blir etablert eit ferdselsforbod mot sykling på og langsmed landbruksveg i Frydalen, frå Fløtardammen i Sør-Fron kommune til Per Gynt seterveg i Nord-Fron kommune. Føremålet med forskrifta er å avgrense konflikten som sykling kan medføre i møte med villreinstamma i Rondane sør.

Høyringsforslaget har vore sendt på høyring til Oppland Fylkeskommune, Fylkesmannen i Oppland, Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten og Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, samt vore annonsert i GD og lagt ut på kommunane si heimeside og servicetorga i kommunehusa.

Ein har motteke høyringsuttalar frå Fylkesmannen i Oppland, Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten, Oppland Fylkeskommune og Eva og Per Erik Rotmo.

Uttale frå Fylkesmannen i Oppland (vedlegg 1)

Det har vore snakk om ein gjennomgåande sykkeltrase frå Hjerkinna til Lillehammer. Den nye landbruksvegen kunne ha vore ein del av dette. Den nye vegen kunne difor ha fått betydning som ein populær trase å sykle og såleis fått betydning for friluftslivet. I dag er ikkje traseen i ein slik stand at det er mogleg å sykle der. Sykling er difor ein potensiell bruk og vår vurdering er at vedtak med forbod mot sykling ikkje vil vere negativt for det friluftslivet som vert utøva i dag.

Miljøverdiane som forbodet mot sykling skal beskytte er betydelege. Auka ferdsel og spesielt den auka som syklinga kan stå for vert vurdert å kunne få negative konsekvensar for villreintrekket i området.

Kommunane og Rondane-Dovre nasjonalparkstyre legg til grunn at det er viktigare å ta omsyn til landbruket i denne saka, slik at vegen blir bygd med et forbod enn at den ikkje blir bygd i det heile tatt. Fylkesmannen er einig i dette. Ut frå denne samla vurderinga vurderer vi at fordelene med eit forbod mot sykling veg tyngre enn den potensielle verknaden for friluftslivet.

Uttale frå Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten (vedlegg 2)

Nemnda mente at den ferdselen selve landbruksdriften ville medføre var akseptabel i forhold til villreinens bruk av området, gitt at vegen ble stengt med bom. Vegen ville imidlertid fungere som gjennomfartsvei også for syklistar, og det var stor sannsynlighet for at veien vil øke ferdselen i området vesentlig. Dette ville kunne ha negative konsekvensar for trekkmulighetene mellom Vulufjellet og Tjønnsseterfjellet, og forringe det nasjonale villreinområdet.

Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten mener at forskriften gjør det mulig å anlegge en landbruksveg som vil lette tilsyn og sanking av sau, samtidig som konsekvensene for villreintrekket til Tjønnsseterfjellet minimeres. Villreinnemnda tilrår derfor at forskriften vedtas.

Uttale frå Oppland Fylkeskommune (vedlegg 3)

Det er ønskelig at Trolløypa legges om til å gå i Frydalen og ikke der den går i dag. Dette var også noe av intensjonen til å gi støtte til utbedring av brua over Fløytardammen. Ved å legge om Trolløypa vil dette medføre mindre forstyrrelse av villrein. Vi mener også at en omlegging av Trolløypetraseen hit vil gjøre løypa mindre værutsatt og enklere å holde åpen for skiløpere og turgåere.

Oppland fylkeskommune mener at villreinens bruk av områdene der det er tenkt ferdselsforbud, i første rekke er et område reinen trekker igjennom på vei til sommerbeiteområder. Det dreier seg om en flokk på 60 til 70 dyr. Disse trekker inn i området på våren, før sykkelsesongen starter, og trekker tilbake på høsten etter at den største turisttrafikken er over. Reinen trekker her også over Peer Gynt setervei som er åpen for ferdsel i hele denne perioden.

OFK mener derfor at dette ferdselsforbudet ikke er hensiktsmessig i forhold til å ivareta villrein, og at tiltaket med ny vei vil ha større betydning for villrein ved at mer trafikk ledes bort fra de sentrale helårsbeiteområdene.

Uttale frå Eva og Per Erik Rotmo (vedlegg 4)

Rotmo viser til at vi ikke har gitt vårt samtykke til etablering av landbruksveg i Frydalen. Dei er positive til etablering av ein landbruksveg i Frydalen, men ønskjer ikkje eit ferdselsforbod mot sykling på sin eigedom. Utover dette har dei ikkje næringsinteresser i landbruksvegen, og vil ikkje forplikte seg i forhold til finansiering av vegprosjektet.

Saka blir no lagt fram for 2. gongs politisk behandling i utval for landbruks-, utmarks- og miljø saker (Nord-Fron) og formannskapet (Sør-Fron), før kommunestyra vedtek endeleg forskrift. Det blir lagt fram likelydande saker i både kommunane.

Vurdering:

Utgangspunktet for denne saka er at landbruksnæringa i Nord-Fron og Sør-Fron har eit sterkt behov for å få etablert eit vegsamband mellom kommunane på austsida, gjennom etablering av ein landbruksveg i Frydalen. Landbruksvegen er spesielt viktig i samband med tilsyn og sanking av beitedyr, og vil gje ein betydeleg rasjonaliseringsgevinst for landbruksnæringa gjennom vesentleg kortare transportavstand.

Administrasjonen viser til at planlagt landbruksveg ligg innanfor nasjonalt villreinområde, kor det i utgangspunktet ikkje er tillate med tyngre, tekniske inngrep. Gråhø/Tjønnseterfjellet er eit viktig beiteområde for villreinen, og området blir nytta i hovudsak av bukk i perioden frå tidleg vår til byrjinga av september. Villreinen sin områdebruk innan Gråhø/Tjønnseterfjellet er sidan 2007 dokumentert gjennom eige registreringsprosjekt, jf. vedlegg 12 og 13.

Nettopp det faktum at etablering av ein landbruksveg vil medføre ein betydeleg landbruksrelatert gevinst i form av lettare tilgang til beiteområda for slepp av beitedyr, tilsyn av beitedyr, skogsdrift osv. gjer at villreininteressene likevel etter ei samla vurdering kan akseptere etablering av ein landbruksveg, under føresetnad av at vegen blir stengt for all anna transport enn landbruksrelatert transport og at det blir ferdselsforbod mot sykling.

Villreinnemnda for Rondane og Sør-Innkletten vurderer ferdsla frå landbruksdrifta aleine som akseptabel i forhold til villreinens bruk av området gjeve at vegen blir stengt med bom. Utan bom vil vegen fungere som ei gjennomfartsåre for syklistar og auke ferdsla i område vesentleg. Dette kan igjen skape negative konsekvensar for villreinens trekkmoglegheiter, og forringe det nasjonale villreinområdet.

Ein ny landbruksveg i Frydalen kunne vore ein del av ein gjennomgåande sykkeltrase frå Hjerkin til Lillehammer. Vegen hadde kunne vore ein populær trase å sykle og såleis fått tydnad for friluftslivet. I dag er det ikkje tilrettelagt for sykling på strekninga, og sykling er i dag ikkje ein frilufsaktivitet som utøvast i området. Eit forbod mot sykling vil dermed ikkje vere negativt for det friluftslivet som blir utøva i dag. Ansvar for å ta omsyn til villreinen er udiskutabelt, og føremålet med forbodet mot sykling er å beskytte dei betydeleg miljøverdiane ein har i området. Spesielt den ferdsla sykling medfører vurderast å kunne få negative konsekvensar for villreintrekket i området.

Det er viktig å vere klar over at det allereie er tilrettelagt for sykling i nærliggande fjellområde innanfor verneområdet. Blant anna på Kvamsfjellet har det vore gjennomført større tilretteleggingstiltak for sykling på sti rundt Furusjøen med bruer, klopping, grusing mv. Det er også samankopling mot Mysusæter via Vassmillom og fleire andre trasear utanom verneområda. Til dette prosjektet er det gjeve støtte frå kommunane Nord-Fron og Sel, Oppland fylkeskommune, Fylkesmannen i Oppland og Rondane-Dovre nasjonalparkstyre for å nemne nokre offentlege, i tillegg har det vore private bidrag.

I denne saka meiner kommunane det er viktig å leggje til grunn omsynet til landbruket, slik at ein veg heller blir bygd med eit ferdselsforbod mot sykling enn at vegen ikkje blir bygd i det heile teke. Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten og Fylkesmannen i Oppland er einige i denne vurderinga av saka. Ei forskrift gjer det mogleg å tillate bygging av ein landbruksveg som vil lette tilsyn og sanking av husdyr, samtidig som konsekvensane for villreintrekket til Gråhø/Tjønnseterfjellet minimerast.

Etter ei samla vurdering meiner administrasjonen at fordelene med eit forbod mot sykling veg tyngre enn den potensielle verknaden for friluftslivet, og rår til at forskrifta blir vedteke.

Oppland fylkeskommune skriv i si uttale at dei ønskjer omlegging av Trolløypa til Frydalen. Administrasjonen viser til at utgangspunktet for denne saka er landbruksnæringa sitt ønske om bygging av ein landbruksveg som vil lette tilsyn og sanking av husdyr. Ei eventuell omlegging av Trolløypa vil måtte involvere mange ulike interesser, og må sjåast på som ei eige sak uavhengig av landbruksvegen.

Fylkeskommunen meiner eit forbod mot sykling ikkje er hensiktsmessig i forhold til å ivareta villreinen, og legg til grunn at det dreiar seg om ein reinsflokk på 60-70 dyr som trekker gjennom på veg til sommarbeiteområdet. Administrasjonen viser til at største telte bukkeflokk i Gråhø/Tjønnseterfjellet i 2017 var 72, medan minimumsteljinga i Vulufjell i mars 2017 viste 77 bukkar, jf. vedlegg 13.

Resultata viser at tilnærma all bukken i Vulufjell brukar Gråhø/Tjønnseterfjellet som ein del av sitt leveområde, i perioden frå tidleg vår til haust. Administrasjonen meiner at dei miljøverdiane som forbodet mot sykling skal beskytte er betydelege. Auka ferdsel og spesielt den auka som syklinga kan stå for blir vurdert å kunne få negative konsekvensar for villreintrekket i området. Registreringane viser og at villreinen har nytta områda nord for Gravidalsfjellet i mindre og mindre grad dei siste fem åra, jf. vedlegg 13.

Ein kan utover dette ikkje sjå at Fylkeskommunen har omtalt eller vektlagt dei sterke landbruksinteressene i si uttale.

Uttala frå Eva og Per Erik Rotmo set spørsmål til dei økonomiske forholda ved bygging av landbruksvegen, samt motteke samtykkeerklæring. Når det gjeld økonomiske forhold er dette noko som må avklarast mellom grunneigarane og vegselskapa på båe sider av kommunegrensene, før ein eventuell søknad om vegbygging blir sendt til kommunane.

Det er viktig å presisere at det på noverande tidspunkt ikkje er sendt søknad til

kommunane om bygging av landbruksveg. Ein er no i ein prosess med å lage eit regelverk for regulering av ferdsel på ein eventuell landbruksveg, jf. vedtak frå Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Når det gjeld samtykkeerklæring vil ikkje Rotmo sin eigedom bli råka av ferdselsforbodet mot sykling, då eigedomen ikkje ligg innanfor strekinga med ferdselsforbod. På eit tidspunkt blei det vurdert alternativ plassering av bom på Østkjølvegen, og dette var bakgrunnen for at samtykkeerklæring blei tilsendt Rotmo. Plassering av bom blei etter dette, og etter nærare avklaringar, bestemt til å vere på Fløtardammen.

Når det gjeld kunnskapsgrunnlaget jf. naturmangfaldlova kan ein ikkje sjå at høyringspartane har tilført nye og vesentlege opplysningar til saka. Fullstendig vurdering etter naturmangfaldlova er gjort ved 1. gongs behandling av saka, jf. vedlegg 6 og 7.

Forslag:

Administrasjonen ber om at forslaget nedanfor blir vedteke av formannskapet som innstilling og av kommunestyret som vedtak:

Hundorp, 9. april 2018

Hilde Hammer
miljø- og utmarksrådgjevar

I medhald av § 2 i lov av 28.6.1957 om friluftslivet vedtek kommunestyret Forskrift om ferdselsforbod mot sykling på landbruksveg i Frydalen, frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron, Nord-Fron og Sør-Fron kommunar, Oppland.

§ 1. Føremål

Føremålet med forskrifta er å avgrense konflikten som sykling kan medføre i møte med villreinstamma i Rondane sør.

§ 2. Regulering av ferdsel

På og langsmed landbruksvegen frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron er all bruk av sykkel forbode.

§ 3. Geografisk avgrensing

Ferdselsforbodet i § 2 omfattar gnr./bnr. 271/1, 275/1, 278/1, 278/3, 278/8, 279/1, 279/11, 283/1, 284/5, 285/1, 285/2, 286/1 i Nord-Fron og 28/1 i Sør-Fron.

§ 4. Iverksetting

Denne forskrifta trer i kraft frå det tidspunkt den er kunngjort i Norsk Lovtidend.

Formannskap 16.04.2018:

Politisk behandling:

FSK- 047/18:

Innstilling: (7 - 0)

I medhald av § 2 i lov av 28.6.1957 om friluftslivet vedtek kommunestyret Forskrift om ferdselsforbud mot sykling på landbruksveg i Frydalen, frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron, Nord-Fron og Sør- Fron kommunar, Oppland.

§ 1. Føremål

Føremålet med forskrifta er å avgrense konflikten som sykling kan medføre i møte med villreinstamma i Rondane sør.

§ 2. Regulering av ferdsel

På og langsmed landbruksvegen frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron er all bruk av sykkel forbode.

§ 3. Geografisk avgrensing

Ferdselsforbudet i § 2 omfattar gnr./bnr. 271/1, 275/1, 278/1, 278/3, 278/8, 279/1, 279/11, 283/1, 284/5, 285/1, 285/2, 286/1 i Nord-Fron og 28/1 i Sør-Fron.

§ 4. Iverksetting

Denne forskrifta trer i kraft frå det tidspunkt den er kunngjort i Norsk Lovtidend.

Kommunestyre 23.04.2018:

Politisk behandling:

KST- 033/18:

Vedtak: (19 - 0)

I medhald av § 2 i lov av 28.6.1957 om friluftslivet vedtek kommunestyret Forskrift om ferdselsforbud mot sykling på landbruksveg i Frydalen, frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron, Nord-Fron og Sør- Fron kommunar, Oppland.

§ 1. Føremål

Føremålet med forskrifta er å avgrense konflikten som sykling kan medføre i møte med villreinstamma i Rondane sør.

§ 2. Regulering av ferdsel

På og langsmed landbruksvegen frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i

Nord-Fron er all bruk av sykkel forbode.

§ 3. Geografisk avgrensing

Ferdselsforbodel i § 2 omfattar gnr./bnr. 271/1, 275/1, 278/1, 278/3, 278/8, 279/1, 279/11, 283/1, 284/5, 285/1, 285/2, 286/1 i Nord-Fron og 28/1 i Sør-Fron.

§ 4. Iverksetting

Denne forskrifta trer i kraft frå det tidspunkt den er kunngjort i Norsk Lovtidend.

Nord-Fron kommune

Politisk sak

Forskrift om ferdselsforbod mot sykling på landbruksveg i Frydalen, frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron, Nord-Fron og Sør-Fron kommunar, Oppland Endeleg behandling

Utval	Saksnr	Møtedato
Kommunestyret	041/18	08.05.2018
Utval for landbruks-, utmarks- og miljøraker	025/18	18.04.2018

Saksbehandlar	Journalpost
Geir Johan Groven	18/5918

Vedlegg:

1. Høyringsuttale frå Fylkesmannen i Oppland, datert 12.3.2018
2. Høyringsuttale frå Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten, datert 15.2.2018
3. Høyringsuttale frå Oppland Fylkeskommune, datert 7.3.2018
4. Høyringsuttale frå Eva og Per Erik Rotmo, datert 15.2.2018
5. Høyringsbrev frå Nord-Fron og Sør-Fron kommunar, datert 2.2.2018
6. Vedtak - Nord-Fron kommune v/ utval for landbruks-, utmarks- og miljøraker, møtedato 31.1.2018, 1. gongs behandling
7. Vedtak - Sør-Fron kommune v/ formannskapet, møtedato 22.1.2018, 1. gongs behandling
8. Vedtak med uttalar vedr. etablering av landbruksveg, Frydalen landskapsvernområde. Rondane-Dovre Nasjonalparkstyre, 30.9.2016
9. Samtykkeerklæringer frå grunneigarane
10. Kart over tiltaksområde
11. Regional plan for Rondane og Sølnekletten
12. Registrering av villreinen sin områdebruk innan Gråhø/Tjønnseterfjellet i Nord-Fron og Sør-Fron og i Veslefjellet/Kuva i Dovre. Årsrapport 2016
13. Registrering av villreinen sin områdebruk innan Gråhø/Tjønnseterfjellet i Nord-Fron og Sør-Fron og i Veslefjellet/Kuva i Dovre. Årsrapport 2017

Administrasjonssjefen legg saka fram for utval for landbruks-, utmarks- og miljøraker med slik

Innstilling:

Utval for landbruks-, utmarks- og miljøraker rår kommunestyret til å gjere slikt vedtak:

I medhald av § 2 i lov av 28.6.1957 om friluftslivet vedtek kommunestyret *Forskrift om ferdselsforbod mot sykling på landbruksveg i Frydalen, frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron, Nord-Fron og Sør-Fron kommunar, Oppland.*

§ 1. Føremål

Føremålet med forskrifta er å avgrense konflikten som sykling kan medføre i møte

med villreinstamma i Rondane sør.

§ 2. Regulering av ferdsel

På og langsmed landbruksvegen frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron er all bruk av sykkel forbode.

§ 3. Geografisk avgrensing

Ferdselsforbodel i § 2 omfattar gnr./bnr. 271/1, 275/1, 278/1, 278/3, 278/8, 279/1, 279/11, 283/1, 284/5, 285/1, 285/2, 286/1 i Nord-Fron og 28/1 i Sør-Fron.

§ 4. Iverksetting

Denne forskrifta trer i kraft frå det tidspunkt den er kunngjort i Norsk Lovtidend.

Utval for landbruks-, utmarks- og miljøsaker 18.04.2018:

Behandling i møte:

Skogbrukssjefen orienterte om saka.

LUM- 025/18 Vedtak:

Samrøystes som innstillinga.

Kommunestyret 08.05.2018:

Behandling i møte:

KOM- 041/18 Vedtak:

Samrøystes som innstillinga.

Bakgrunn for saka:

Ved 1. gongs behandling av saka i januar 2018 gjorde Nord-Fron og Sør-Fron kommunar vedtak om å leggje ut forslag til forskrift om ferdselsforbod mot sykling på landbruksveg i Frydalen, frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron til offentleg ettersyn, jf. vedlegg 6 og 7.

Forslaget inneber at det gjennom forskrift blir etablert eit ferdselsforbod mot sykling på og langsmed landbruksveg i Frydalen, frå Fløtardammen i Sør-Fron kommune til Per Gynt seterveg i Nord-Fron kommune. Føremålet med forskrifta er å avgrense konflikten som sykling kan medføre i møte med villreinstamma i Rondane sør.

Høyringsforslaget har vore sendt på høyring til Oppland Fylkeskommune, Fylkesmannen i Oppland, Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten og Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, samt vore annonsert i GD og lagt ut på kommunane si heimeside og servicetorga i kommunehusa.

Ein har motteke høyringsuttalar frå Fylkesmannen i Oppland, Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten, Oppland Fylkeskommune og Eva og Per Erik Rotmo.

Uttale frå Fylkesmannen i Oppland (vedlegg 1)

Det har vore snakk om ein gjennomgåande sykkeltrase frå Hjerkin til Lillehammer.

Den nye landbruksvegen kunne ha vore ein del av dette. Den nye vegen kunne difor ha fått betydning som ein populær trase å sykle og såleis fått betydning for friluftslivet. I dag er ikkje traseen i ein slik stand at det er mogleg å sykle der. Sykling er difor ein potensiell bruk og vår vurdering er at vedtak med forbod mot sykling ikkje vil vere negativt for det friluftslivet som vert utøva i dag.

Miljøverdiane som forbodet mot sykling skal beskytte er betydelege. Auka ferdsel og spesielt den auka som syklinga kan stå får vert vurdert å kunne få negative konsekvensar for villreintrekket i området.

Kommunane og Rondane-Dovre nasjonalparkstyre legg til grunn at det er viktigare å ta omsyn til landbruket i denne saka, slik at vegen blir bygd med et forbod enn at den ikkje blir bygd i det heile tatt. Fylkesmannen er einig i dette. Ut frå denne samla vurderinga vurderer vi at fordelene med eit forbod mot sykling veg tyngre enn den potensielle verknaden for friluftslivet.

Uttale frå Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten (vedlegg 2)

Nemnda mente at den ferdselen selve landbruksdriften ville medføre var akseptabel i forhold til villreinens bruk av området, gitt at vegen ble stengt med bom. Vegen ville imidlertid fungere som gjennomfartsvei også for syklistar, og det var stor sannsynlighet for at veien vil øke ferdselen i området vesentlig. Dette ville kunne ha negative konsekvensar for trekkmulighetene mellom Vulufjellet og Tjønnseterfjellet, og forringe det nasjonale villreinområdet.

Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten mener at forskriften gjør det mulig å anlegge en landbruksveg som vil lette tilsyn og sanking av sau, samtidig som konsekvensene for villreintrekket til Tjønnseterfjellet minimeres. Villreinnemnda tilrår derfor at forskriften vedtas.

Uttale frå Oppland Fylkeskommune (vedlegg 3)

Det er ønskelig at Trolløypa legges om til å gå i Frydalen og ikke der den går i dag. Dette var også noe av intensjonen til å gi støtte til utbedring av brua over Fløytardammen. Ved å legge om Trolløypa vil dette medføre mindre forstyrrelse av villrein. Vi mener også at en omlegging av Trolløypetraseen hit vil gjøre løypa mindre værutsatt og enklere å holde åpen for skiløpere og turgåere.

Oppland fylkeskommune mener at villreinens bruk av områdene der det er tenkt ferdselsforbud, i første rekke er et område reinen trekker igjennom på vei til sommerbeiteområder. Det dreier seg om en flokk på 60 til 70 dyr. Disse trekker inn i området på våren, før sykkelsesongen starter, og trekker tilbake på høsten etter at den største turisttrafikken er over. Reinen trekker her også over Peer Gynt setervei som er åpen for ferdsel i hele denne perioden.

OFK mener derfor at dette ferdselsforbudet ikke er hensiktsmessig i forhold til å ivareta villrein, og at tiltaket med ny vei vil ha større betydning for villrein ved at mer trafikk ledes bort fra de sentrale helårsbeiteområdene.

Uttale frå Eva og Per Erik Rotmo (vedlegg 4)

Rotmo viser til at vi ikke har gitt vårt samtykke til etablering av landbruksveg i Frydalen. Dei er positive til etablering av ein landbruksveg i Frydalen, men ønsker ikkje eit ferdselsforbod mot sykling på sin eigedom. Utover dette har dei ikkje næringsinteresser i landbruksvegen, og vil ikkje forplikte seg i forhold til finansiering av vegprosjektet.

Saka blir no lagt fram for 2. gongs politisk behandling i utval for landbruks-, utmarks- og miljøraker (Nord-Fron) og formannskapet (Sør-Fron), før *kommunestyra vedtek endeleg forskrift*. Det blir lagt fram likelydande saker i baa kommunane.

Rådmannsleiinga si vurdering:

Utgangspunktet for denne saka er at landbruksnæringa i Nord-Fron og Sør-Fron har eit sterkt behov for å få etablert eit vegsamband mellom kommunane på austsida, gjennom etablering av ein landbruksveg i Frydalen. Landbruksvegen er spesielt viktig i samband med tilsyn og sanking av beitedyr, og vil gje ein betydeleg rasjonaliseringsgevinst for landbruksnæringa gjennom vesentleg kortare transportavstand.

Rådmannsleiinga viser til at planlagt landbruksveg ligg innanfor nasjonalt villreinområde, kor det i utgangspunktet ikkje er tillate med tyngre, tekniske inngrep. Gråhø/Tjønnseterfjellet er eit viktig beiteområde for villreinen, og området blir nytta i hovudsak av bukk i perioden frå tidleg vår til byrjinga av september. Villreinen sin områdebruk innan Gråhø/Tjønnseterfjellet er sidan 2007 dokumentert gjennom eige registreringsprosjekt, jf. vedlegg 12 og 13.

Nettopp det faktum at etablering av ein landbruksveg vil medføre ein betydeleg landbruksrelatert gevinst i form av lettare tilgang til beiteområda for slepp av beitedyr, tilsyn av beitedyr, skogsdrift osv. gjer at villreininteressene likevel etter ei samla vurdering kan akseptere etablering av ein landbruksveg, under føresetnad av at vegen blir stengt for all anna transport enn landbruksrelatert transport og at det blir ferdsselsforbod mot sykling.

Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten vurderer ferdsla frå landbruksdrifta aleine som akseptabel i forhold til villreinens bruk av området gjeve at vegen blir stengt med bom. Utan bom vil vegen fungere som ei gjennomfartsåre for syklistar og auke ferdsla i område vesentleg. Dette kan igjen skape negative konsekvensar for villreinens trekkmoglegheiter, og forringe det nasjonale villreinområdet.

Ein ny landbruksveg i Frydalen kunne vore ein del av ein gjennomgåande sykkeltrase frå Hjerkin til Lillehammer. Vegen hadde kunne vore ein populær trase å sykle og såleis fått tydnad for friluftslivet. I dag er det ikkje tilrettelagt for sykling på strekninga, og sykling er i dag ikkje ein friluftaktivitet som utøvast i området. Eit forbod mot sykling vil dermed ikkje vere negativt for det friluftslivet som blir utøva i dag. Ansvar for å ta omsyn til villreinen er udiskutabelt, og føremålet med forbodet mot sykling er å beskytte dei betydeleg miljøverdiane ein har i området. Spesielt den ferdsla sykling medfører vurderast å kunne få negative konsekvensar for villreintrekket i området.

Det er viktig å vere klar over at det allereie er tilrettelagt for sykling i nærliggande fjellområde innanfor verneområdet. Blant anna på Kvamsfjellet har det vore gjennomført større tilretteleggingstiltak for sykling på sti rundt Furusjøen med bruer, klopping, grusing mv. Det er også samankopling mot Mysusæter via Vassmillom og fleire andre trasear utanom verneområda. Til dette prosjektet er det gjeve støtte frå kommunane Nord-Fron og Sel, Oppland fylkeskommune, Fylkesmannen i Oppland og Rondane-Dovre nasjonalparkstyre for å nemne nokre offentlege, i tillegg har det vore private bidrag.

I denne saka meiner kommunane det er viktig å leggje til grunn omsynet til landbruket, slik at ein veg heller blir bygd med eit ferdselsforbod mot sykling enn at vegen ikkje blir bygd i det heile teke. Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten og Fylkesmannen i Oppland er einige i denne vurderinga av saka. Ei forskrift gjer det mogleg å tillate bygging av ein landbruksveg som vil lette tilsyn og sanking av husdyr, samtidig som konsekvensane for villreintrekket til Gråhø/Tjønnseterfjellet minimerast.

Etter ei samla vurdering meiner rådmannsleiinga at fordelene med eit forbod mot sykling veg tyngre enn den potensielle verknaden for friluftslivet, og rår til at forskrifta blir vedteke.

Oppland fylkeskommune skriv i si uttale at dei ønskjer omlegging av Trolløypa til Frydalen. Rådmannsleiinga viser til at utgangspunktet for denne saka er landbruksnæringa sitt ønske om bygging av ein landbruksveg som vil lette tilsyn og sanking av husdyr. Ei eventuell omlegging av Trolløypa vil måtte involvere mange ulike interesser, og må sjåast på som ei eige sak uavhengig av landbruksvegen.

Fylkeskommunen meiner eit forbod mot sykling ikkje er hensiktsmessig i forhold til å ivareta villreinen, og legg til grunn at det dreiar seg om ein reinsflokk på 60-70 dyr som trekker gjennom på veg til sommarbeiteområdet. Rådmannsleiinga viser til at største telte bukkeflokk i Gråhø/Tjønnseterfjellet i 2017 var 72, medan minimumsteljinga i Vulufjell i mars 2017 viste 77 bukkar, jf. vedlegg 13.

Resultata viser at tilnærma all bukken i Vulufjell brukar Gråhø/Tjønnseterfjellet som ein del av sitt leveområde, i perioden frå tidleg vår til haust. Rådmannsleiinga meiner at dei miljøverdiane som forbodet mot sykling skal beskytte er betydelege. Auka ferdsel og spesielt den auka som syklinga kan stå for blir vurdert å kunne få negative konsekvensar for villreintrekket i området. Registreringane viser og at villreinen har nytta områda nord for Gravdalsfjellet i mindre og mindre grad dei siste fem åra, jf. vedlegg 13.

Ein kan utover dette ikkje sjå at Fylkeskommunen har omtalt eller vektlagt dei sterke landbruksinteressene i si uttale.

Uttala frå Eva og Per Erik Rotmo set spørsmål til dei økonomiske forholda ved bygging av landbruksvegen, samt motteke samtykkeerklæring. Når det gjeld økonomiske forhold er dette noko som må avklarast mellom grunneigarane og vegselskapa på både sider av kommunegrensene, før ein eventuell søknad om vegbygging blir sendt til kommunane.

Det er viktig å presisere at det på noverande tidspunkt ikkje er sendt søknad til kommunane om bygging av landbruksveg. Ein er no i ein prosess med å lage eit regelverk for regulering av ferdsel på ein eventuell landbruksveg, jf. vedtak frå Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Når det gjeld samtykkeerklæring vil ikkje Rotmo sin eigedom bli råka av ferdselsforbodet mot sykling, då eigedomen ikkje ligg innanfor strekinga med ferdselsforbod. På eit tidspunkt blei det vurdert alternativ plassering av bom på Østkjølvegen, og dette var bakgrunnen for at samtykkeerklæring blei tilsendt Rotmo. Plassering av bom blei etter dette, og etter nærare avklaringar, bestemt til å vere på Fløtardammen.

Når det gjeld kunnskapsgrunnlaget jf. naturmangfaldlova kan ein ikkje sjå at høyringspartane har tilført nye og vesentlege opplysningar til saka. Fullstendig vurdering etter naturmangfaldlova er gjort ved 1. gongs behandling av saka, jf. vedlegg 6 og 7.

Administrasjonssjefen viser til kommentarane framom, og vil streke under synspunkta som både fylkesmannen i Oppland og Oppland fylkeskommune har gjeve knytt til tema sykling. Adm.sj. deler vurderinga som desse to høyringsinstansane har gjeve om at høve til sykling ville tent friluftsiinteressene. Eg reknar med at det er eit tema som vil kunne komme opp att på nytt når vi har sett korleis landbruksvegen fungerer.

Administrasjonssjefen i Nord-Fron
Arne Sandbu

Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten

PROTOKOLL FRA MØTE 2/2018

Skype-møte, Otta, Koppang, Lillehammer, 15.02.2018, kl. 16.00-18.00

Møtet var planlagt avholdt på Venabu, men pga. værforholdene og risiko for stenging av fv. 27, ble møtet avholdt som Skypemøte på tre lokaliteter.

Tilstede:

Kommune	Medlemmer	Møtt	Varamedlemmer	Møtt
Alvdal	Janne Lunaas		Leif Langodden	x
Dovre	Arne Vadet	X	Gunn Jane Ulekeliv	
Folldal	Solvår Brustad Lilleeng	X	Bjørn Brendbakken	
Hamar	Hilde Nyborg Fischer		Erling Alderslyst	
Nord-Fron	Anne K. Tina Lyslo		Jan Roger Bøe Øien	x
Rendalen	Arne Hagetrø		Silje Mogstad Finstad	
Ringebu	Laila Bårdsløkken		Bjørn Moastuen	
Ringsaker	Andreas Karlsen	X	Anne Mæhlum	
Sel	Jørund Båttstad	X	Eldri Siem	
Stor-Elvdal	Torstein Storaas	X	Turid Hoffstad	
Sør-Fron	Else Mari Bjørke	X	Hans Mathias Ulberg	
Øyer	Bjørner Killi	X	Anne Magnhild Braastad Lie	
Åmot	Ole Erik Hørstad	X	Sissel Frang Rustad	
Sekretær	Marit Vorkinn	X		

2018/17 NORD- OG SØR-FRON – FORSKRIFT FOR BRUK AV LANDBRUKSVEG I FRYDALEN

SAKSOPPLYSNINGER

Nord- og Sør-Fron kommuner har sendt ut forslag til «Forskrift om ferdselsforbud mot sykling på landbruksveg i Frydalen, frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg». Forskriften er hjemlet i friluftlova § 2. Forslaget er behandlet i «Utval for landbruks-, utmarks- og miljøraker» i Nord-Fron og i formannskapet i Sør-Fron kommune før høring.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre mottok i 2016 søknad fra Østkjølen grunneierlag, Sødorp grunneierlag og flere grunneiere om å etablere landbruksvei klasse 5 i Frydalen landskapsvernområde. Bakgrunnen for ønske om ny veg var å lette arbeidet med innhenting og tilsyn av beitedyr. Vegen skal kun være til nyttekjøring for grunneiere eller andre med spesiell tillatelse. Vegen skal være stengt med bom i begge retninger, fra Sør-Fron på brua over Fløtardammen og fra Nord-Fron på snuplassen til skogsbilvegen i Koltjønna. Nemnda uttalte seg til saken (2016/25), og frarådte at vegen ble anlagt. Nemnda mente at den ferdselen selve landbruksdriften ville medføre var akseptabel i forhold til villreinsens bruk av området, gitt at vegen ble stengt med bom. Vegen ville imidlertid fungere som gjennomfartsvei også for syklist, og det var stor sannsynlighet for at veien

vil øke ferdselen i området vesentlig. Dette ville kunne ha negative konsekvenser for trekkmulighetene mellom Vulufjellet og Tjønnseterfjellet, og forringe det nasjonale villreinområdet. Villreinutvalget for Rondane Nord ga en tilsvarende uttale i saken.

Nasjonalparkstyret ga etter høringsrunden tillatelse til bygging av vegen, men satte som vilkår bl.a. at: «Før arbeidet med veien settes i gang skal det etableres et regelverk for bruken av veien som tar hensyn til både tilsyn av beitedyr og villreinens mulighet for trekk over Frydalen. Regelverket skal legge føringer for tidspunkt for motorisert ferdsel og styring av annen type ferdsel som eksempelvis sykling. Regelverket skal legges inn i saken og fungere som vilkår for bruken av veien. Nasjonalparkstyret ber i den sammenhengen Nord-Fron og Sør-Fron kommuner om å ta initiativ til å utarbeide et slikt reglement i samarbeid med involverte parter. Dette reglementet skal godkjennes av nasjonalparkstyret før arbeidet med veien starter.» Det er forslaget til et slikt regelverk som nå er på høring:

Forskrift om ferdselsforbud mot sykling på landbruksveg i Frydalen, frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron, Nord-Fron og Sør-Fron kommunar, Oppland

§ 1. Føremål: Føremålet med forskrifta er å avgrense konflikten som sykling kan medføre i møte med villreinstamma i Rondane sør.

§ 2. Regulering av ferdsel: På og langsmed landbruksvegen frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron er all bruk av sykkel forbode.

§ 3. Geografisk avgrensing: Ferdselsforbudet i § 2 omfattar gnr./bnr. 271/1, 275/1, 278/1, 278/3, 278/8, 279/1, 279/11, 283/1, 284/5, 285/1, 285/2, 286/1 i Nord-Fron og 28/1 i Sør-Fron.

§ 4. Iverksetting: Denne forskrifta trer i kraft frå det tidspunkt den er kunngjort i Norsk Lovtidend.

VURDERING

Innholdet i forskriften er i tråd med nemndas vedtak i sak 2016/25, og tilrås dermed.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten mener at forskriften gjør det mulig å anlegge en landbruksveg som vil lette tilsyn og sanking av sau, samtidig som konsekvensene for villreintrekket til Tjønnseterfjellet minimeres. Villreinnemnda tilrår derfor at forskriften vedtas.

STYRETS BEHANDLING

Else Mari Bjørke understreket at landbruksvegen vil lette tilsynet og sanking med sau i området, og at den derfor er viktig for landbruksnæringa. Området er lite attraktivt for sykling.

Det ble reist spørsmål om hvem som skulle ha tilsyn med at sykkelforbudet blir overholdt, og dermed hvor reelt sykkelforbudet vil bli. Det er en risiko at vegen blir brukt til sykling når den først er anlagt, men traséen kan i hvert fall ikke markedsføres. I tillegg blir det bom på brua over Frya.

VEDTAK

Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten mener at forskriften gjør det mulig å anlegge en landbruksveg som vil lette tilsyn og sanking av sau, samtidig som konsekvensene for villreintrekket til Tjønnseterfjellet minimeres. Villreinnemnda tilrår derfor at forskriften vedtas.

Fylkesmannen i Oppland

Nord-Fron kommune
Nedregate 50
2640 Vinstra
Att. Geir Johan Groven

Dykkar referanse
Vår referanse 2017/7703-4 441 NMA
Sakshandsamar Nina Marie Aas, tlf. 61 26 60 39
Avdeling Miljøvern avdelingen

Dato 12.03.2018

Høyringsuttale til forskrift om ferdselsforbod mot sykling på landbruksveg i Frydalen, frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron

Konklusjon

Fylkesmannen er på grunn av dei spesielle tilhøva, positiv til at kommunen fremjar forslag om forbod mot sykling på strekningen.

Bakgrunn for saka

Vi viser til oversending av forskrift om forbod mot sykling på landbruksveg i Frydalen. Forbodet skal gjelde frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron. Vegen er ikkje bygd og føremålet med forbodet mot sykling er å avgrense konflikten som sykling kan medføre i møte med villreinstamma i Rondane sør.

Ca. 50 meter av vegen ligger innanfor Frydalen landskapsvernområde der Rondane-Dovre nasjonalparkstyre er myndigheit. Resterande del som er ca. 530 meter ligg utanfor verneområdet og blir handsama av Nord-Fron og Sør-Fron kommunar. Det er lagt til grunn av Rondane-Dovre nasjonalparkstyre og kommunane at ny veg vil gi ein betydeleg rasjonaliseringsgevinst for landbruksnæringa. Alternativ transportrute er i følge kommunen ei strekning som er om lag 50 km lengre.

I løyve til å byggje i landskapsvernområdet frå Rondane-Dovre nasjonalparkstyre er det satt følgjande vilkår angåande sykling:

Før arbeidet med veien settes i gang skal det etableres et regelverk for bruken av veien som tar hensyn til både tilsyn av beitedyr og villreinens mulighet for trekk over Frydalen. Regelverket skal legge føringer for tidspunkt for motorisert ferdsel og styring av annen type ferdsel som eksempelvis sykling. Regelverket skal legges inn i saken og fungere som vilkår for bruken av veien.

Nasjonalparkstyret ber i den sammenhengen Nord-Fron og Sør-Fron kommuner om å ta initiativ til å utarbeide et slikt reglement i samarbeid med involverte parter. Dette reglementet skal godkjennes av nasjonalparkstyret før arbeidet med veien starter.

Forskrift med forbod mot sykling som no er på høyring er kommunen si oppfølging av dette vilkåret.

Sakshandsaming av forskrifta

Forskrifta med forbod mot sykling kan bli vedtatt med heimel i friluftslova § 2, 2. ledd. Kommunen kan berre opprette eit slikt forbod med samtykke frå eigar/brukar. Nord-Fron og Sør-Fron kommunar

har difor innhenta samtykkeerklæring frå relevante grunneigarar. Det er vidare eit krav i friluftslova at Fylkesmannen skal stadfeste forskrifta.

Etter friluftslova § 24 er det mogleg å bringe Fylkesmannen sitt vedtak etter § 2, 2. ledd inn for departementet. Denne kompetansen er delegert til Miljødirektoratet. Det er eigaren, bruker, aktuell eller interessert kommune, fylkeskommunen eller friluftslag som kan bringe saka inn for direktoratet. I følgje rundskriv T-2007-3 til friluftslova betyr «friluftslag» i denne samanhengen friluftsansetning.

Når det gjeld gjennomføringa av forbodet er det viktig at reglane vert slått opp på ein godt synleg måte slik at friluftsfolk ser kva som gjeld. Det er kommunen som vedtar reglane og som skal sørge for kunngjeringa. Forskrifta tek til å gjelde frå 1.månad etter kunngjering dersom det ikkje er bestemt noko anna.

Fylkesmannens vurdering av forbodet

Friluftslovas føremål er å «*verne friluftslivets naturgrunnlag og sikre almenhetens rett til ferdsel, opphold m.v. i naturen, slik at muligheten til å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet bevares og fremmes*». Dette er omsyn som Fylkesmannen skal sjå til at blir vurdert i arbeidet med forbod mot visse typar ferdsel. Vi skal leggje vekt på omsyn til rettstryggleik generelt og sjå til at vedtaket ikkje gir utilsikta eller uheldige verknader for friluftsliv i regional samanheng. Sjå meir om dette i det nemnte rundskrivet.

Det har vore snakk om ein gjennomgåande sykkeltrase frå Hjerkinna til Lillehammer. Den nye landbruksvegen kunne ha vore ein del av dette. Den nye vegen kunne difor ha fått betydning som ein populær trase å sykle og såleis fått betydning for friluftslivet. I dag er ikkje traseen i ein slik stand at det er mogleg å sykle der. Sykling er difor ein potensiell bruk og vår vurdering er at vedtak med forbod mot sykling ikkje vil vere negativt for det friluftslivet som vert utøva i dag. Miljøverdiane som forbodet mot sykling skal beskytte er betydelege. Auka ferdsel og spesielt den auka som syklinga kan stå for vert vurdert å kunne få negative konsekvensar for villreintrekket i området.

Villreinnemnda for Rondane og Sør-Innkletten råda nasjonalparkstyret frå å gje løyve til ny landbruksveg. Konklusjonen frå nemnda lyd:

Den ferdselen selve landbruksdriften medfører vurderes å være akseptabel i forhold til villreinens bruk av området, gitt at vegen stenges med bom. Vegen vil imidlertid fungere som gjennomfartsvei også for syklistene, og det er stor sannsynlighet for at veien vil øke ferdselen i området vesentlig. Dette vil kunne ha negative konsekvenser for trekkmulighetene mellom Vulufjellet og Tjønnsseterfjellet, og forringe det nasjonale villreinområdet.

Kommunane og Rondane-Dovre nasjonalparkstyre legg til grunn at det er viktigare å ta omsyn til landbruket i denne saka, slik at vegen blir bygd med et forbod enn at den ikkje blir bygd i det heile tatt. Fylkesmannen er einig i dette. Ut frå denne samla vurderinga vurderer vi at fordelene med eit forbod mot sykling veg tyngre enn den potensielle verknaden for friluftslivet.

Med helsing

Vebjørn Knarrum e.f.
avdelingsdirektør

Nina Marie Aas
seniorrådgiver

Etter våre rutinar er dette brevet godkjent og sendt utan underskrift.

Kopi til:

Sør-Fron kommune Kommunevegen 1 2647 Sør-Fron

Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten

PROTOKOLL FRA MØTE 2/2018

Skype-møte, Otta, Koppang, Lillehammer, 15.02.2018, kl. 16.00-18.00

Møtet var planlagt avholdt på Venabu, men pga. værforholdene og risiko for stenging av fv. 27, ble møtet avholdt som Skypemøte på tre lokaliteter.

Tilstede:

Kommune	Medlemmer	Møtt	Varamedlemmer	Møtt
Alvdal	Janne Lunaas		Leif Langodden	x
Dovre	Arne Vadet	X	Gunn Jane Ulekeliv	
Folldal	Solvår Brustad Lilleeng	X	Bjørn Brendbakken	
Hamar	Hilde Nyborg Fischer		Erling Alderslyst	
Nord-Fron	Anne K. Tina Lyslo		Jan Roger Bøe Øien	x
Rendalen	Arne Hagetrø		Silje Mogstad Finstad	
Ringebu	Laila Bårdsløkken		Bjørn Moastuen	
Ringsaker	Andreas Karlsen	X	Anne Mæhlum	
Sel	Jørund Båttstad	X	Eldri Siem	
Stor-Elvdal	Torstein Storaas	X	Turid Hoffstad	
Sør-Fron	Else Mari Bjørke	X	Hans Mathias Ulberg	
Øyer	Bjørner Killi	X	Anne Magnhild Braastad Lie	
Åmot	Ole Erik Hørstad	X	Sissel Frang Rustad	
Sekretær	Marit Vorkinn	X		

2018/17 NORD- OG SØR-FRON – FORSKRIFT FOR BRUK AV LANDBRUKSVEG I FRYDALEN

SAKSOPPLYSNINGER

Nord- og Sør-Fron kommuner har sendt ut forslag til «Forskrift om ferdselsforbud mot sykling på landbruksveg i Frydalen, frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg». Forskriften er hjemlet i friluftlova § 2. Forslaget er behandlet i «Utval for landbruks-, utmarks- og miljøraker» i Nord-Fron og i formannskapet i Sør-Fron kommune før høring.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre mottok i 2016 søknad fra Østkjølen grunneierlag, Sødorp grunneierlag og flere grunneiere om å etablere landbruksvei klasse 5 i Frydalen landskapsvernområde. Bakgrunnen for ønske om ny veg var å lette arbeidet med innhenting og tilsyn av beitedyr. Vegen skal kun være til nyttekjøring for grunneiere eller andre med spesiell tillatelse. Vegen skal være stengt med bom i begge retninger, fra Sør-Fron på brua over Fløtardammen og fra Nord-Fron på snuplassen til skogsbilvegen i Koltjønnlia. Nemnda uttalte seg til saken (2016/25), og frarådte at vegen ble anlagt. Nemnda mente at den ferdselen selve landbruksdriften ville medføre var akseptabel i forhold til villreinsens bruk av området, gitt at vegen ble stengt med bom. Vegen ville imidlertid fungere som gjennomfartsvei også for syklist, og det var stor sannsynlighet for at veien

vil øke ferdselen i området vesentlig. Dette ville kunne ha negative konsekvenser for trekkmulighetene mellom Vulufjellet og Tjønnseterfjellet, og forringe det nasjonale villreinområdet. Villreinutvalget for Rondane Nord ga en tilsvarende uttale i saken.

Nasjonalparkstyret ga etter høringsrunden tillatelse til bygging av vegen, men satte som vilkår bl.a. at: «Før arbeidet med veien settes i gang skal det etableres et regelverk for bruken av veien som tar hensyn til både tilsyn av beitedyr og villreinens mulighet for trekk over Frydalen. Regelverket skal legge føringer for tidspunkt for motorisert ferdsel og styring av annen type ferdsel som eksempelvis sykling. Regelverket skal legges inn i saken og fungere som vilkår for bruken av veien. Nasjonalparkstyret ber i den sammenhengen Nord-Fron og Sør-Fron kommuner om å ta initiativ til å utarbeide et slikt reglement i samarbeid med involverte parter. Dette reglementet skal godkjennes av nasjonalparkstyret før arbeidet med veien starter.» Det er forslaget til et slikt regelverk som nå er på høring:

Forskrift om ferdselsforbud mot sykling på landbruksveg i Frydalen, frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron, Nord-Fron og Sør-Fron kommunar, Oppland

§ 1. Føremål: Føremålet med forskrifta er å avgrense konflikten som sykling kan medføre i møte med villreinstamma i Rondane sør.

§ 2. Regulering av ferdsel: På og langsmed landbruksvegen frå Fløtardammen i Sør-Fron til Per Gynt seterveg i Nord-Fron er all bruk av sykkel forbode.

§ 3. Geografisk avgrensing: Ferdselsforbudet i § 2 omfattar gnr./bnr. 271/1, 275/1, 278/1, 278/3, 278/8, 279/1, 279/11, 283/1, 284/5, 285/1, 285/2, 286/1 i Nord-Fron og 28/1 i Sør-Fron.

§ 4. Iverksetting: Denne forskrifta trer i kraft frå det tidspunkt den er kunngjort i Norsk Lovtidend.

VURDERING

Innholdet i forskriften er i tråd med nemndas vedtak i sak 2016/25, og tilrås dermed.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinnemnda for Rondane og Sølknletten mener at forskriften gjør det mulig å anlegge en landbruksveg som vil lette tilsyn og sanking av sau, samtidig som konsekvensene for villreintrekket til Tjønnseterfjellet minimeres. Villreinnemnda tilrår derfor at forskriften vedtas.

STYRETS BEHANDLING

Else Mari Bjørke understreket at landbruksvegen vil lette tilsynet og sanking med sau i området, og at den derfor er viktig for landbruksnæringa. Området er lite attraktivt for sykling.

Det ble reist spørsmål om hvem som skulle ha tilsyn med at sykkelforbudet blir overholdt, og dermed hvor reelt sykkelforbudet vil bli. Det er en risiko at vegen blir brukt til sykling når den først er anlagt, men traséen kan i hvert fall ikke markedsføres. I tillegg blir det bom på brua over Frya.

VEDTAK

Villreinnemnda for Rondane og Sølknletten mener at forskriften gjør det mulig å anlegge en landbruksveg som vil lette tilsyn og sanking av sau, samtidig som konsekvensene for villreintrekket til Tjønnseterfjellet minimeres. Villreinnemnda tilrår derfor at forskriften vedtas.

Med hilsen

Wibeke Gropen Børresen
Teamleder, plan og miljø
Regionalenheten

Per Arne Skartlien
Rådgiver, plan og miljø

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift.

Kopi til: FYLKESMANNEN I OPPLAND, Postboks 987, 2604 LILLEHAMMER
SØR-FRON KOMMUNE, Kommunevegen 1, 2647 SØR-FRON
NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE) REGION ØST, Postboks 4223,
2307 HAMAR

**Rondane-Dovre
nasjonalparkstyre**

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Norsk Villreinsenter Nord
Hjerkinnhusvegen 33
2661 Hjerkin

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47
fmoppst@fylkesmannen.no
<http://www.nasjonalparkstyre.no/rondane-dovre>

Østkjølen Grunneierlag mfl.
v/ Terje Stian Bjørke
2647 SØR-FRON

Saksbehandler Stein Magne Grevrusten

Vår ref. 2016/2808-9 432.2

Deres ref.

Dato 19.12.2016

Frydalen landskapsvernområde - Etablering av landbruksveg - Østkjølen Grunneigarlag mfl.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har gjort vedtak som angår søknad om etablering av landbruksvei i Frydalen landskapsvernområde.

Se vedlagt saksframstilling, protokoll og vedtak. Tilleggsprotokollen som er datert 15. november 2016 ble godkjent av nasjonalparkstyret i styremøte den 25. november 2016.

Ta kontakt med undertegnede dersom det er spørsmål til vedtaket.

Med hilsen

Stein Magne Grevrusten
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Kopi går i e-post til følgende:

Sør-Fron kommune

Nord-Fron kommune

Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten

Villreinutvalget for Rondane Nord

Rådgivende utvalg for nasjonalparker og landskapsvernområder i Rondaneregionen

Statens naturoppsyn Rondane

Miljødirektoratet

Fylkesmannen i Oppland

Nasjonalpark

Dovre, Rondane

Naturreservat

Flakktjørna, Grimsdalsmyrene, Hemmeldalen, Hovdsjømyrene, Kattuglehøi, Mesætermyre, Myldingi, Veslehjerkintjønnin

Landskapsvernområde

Døralen, Frydalen, Grimsdalen, Vesle Hjerkin

Arkivsaksnr: 2016/2808-6

Saksbehandler: Stein Magne Grevrusten

Dato: 13.06.2016

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	29/2016	30.09.2016

Frydalen landskapsvernområde - Etablering av landbruksveg - Østkjølen Grunneigarlag mfl.

Nasjonalparkforvalters innstilling

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte den 30. september 2016 gitt Østkjølen grunneierlag mfl. tillatelse til å gruse opp veitrase fra Østkjøelveien og inn på brua ved Fløtardammen i Frydalen landskapsvernområde. Dispensasjonen er gitt med hjemmel i § 3 pkt. 1.3 h i verneforskriften for Frydalen landskapsvernområde.

Følgende vilkår gjelder for tillatelsen:

- Før arbeidet med veien settes i gang skal det etableres et regelverk for bruken av veien som tar hensyn til både tilsyn av beitedyr og villreinens mulighet for trekk over Frydalen. Regelverket skal legge føringer for tidspunkt for motorisert ferdsel og eventuell styring av annen type ferdsel som eksempelvis sykling. Regelverket skal legges inn i saken og fungere som vilkår for bruken av veien. Nasjonalparkstyret ber i den sammenhengen Nord-Fron og Sør-Fron kommuner om å ta initiativ til å utarbeide et slikt reglement i samarbeid med involverte parter. Dette reglementet skal godkjennes av nasjonalparkstyret før arbeidet med veien starter.
- Total veibredde skal være maksimalt 4 meter og kjørebane skal være maksimalt 3,5 meter bred innenfor verneområdet.
- Veien skal tilpasses terrenget på en god måte slik at den ikke blir dominerende.
- På brua over Fløtardammen skal det etableres en solid bom med lås. Bommen skal være utformet på en slik måte at ATV eller motorsykkel/moped ikke kan komme

gjennom/forbi. Det må også sikres at gående fortsatt skal kunne gå over broen. Det forutsettes også at det blir etablert en bom i motsatt ende av den nye veien.

- Veien skal være stengt for all motorisert trafikk i perioden 1. desember – 1. juni, jf. åpnings- og stengetider på resten av veisystemet i Frydalen landskapsvernområde.
- Statens naturoppsyn Rondane v/ Finn Bjormyr skal ha beskjed om når tiltaket innenfor verneområdet iverksettes og skal ha mulighet til å være til stedet når tiltaket påbegynnes.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Saksprotokoll i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - 30.09.2016

I styremøte den 30. september 2016 orienterte nasjonalparkforvalter om saken, og styret gikk inn for nasjonalparkforvalters forslag til innstilling, men ordet «eventuell» fjernes i første kulepunkt. Dette for å tydeliggjøre at reglementet også skal legge føringer for sykling i de aktuelle periodene villreinen trekker frem og tilbake til Tjønnseterfjellet.

Tilleggsprotokoll datert 15. november 2016:

Etter at protokollen i saken ble godkjent viste det seg at et vedlegg i saksframlegget hadde falt ut av saken, og dette gjaldt høringsuttalen fra Villreinutvalget for Rondane nord. I saksframlegget var det derimot referert til denne høringsuttalen i konklusjonen som er gjengitt sammen med Villreinnemda, der konklusjonen var at veien ikke bør bygges av hensyn til villreinens mulighet for trekk mellom Tjønnseterfjellet og Vulufjell. Når saksframlegget og forslaget til vedtak ble skrevet var denne uttalen også hensyntatt på lik linje med de andre uttalelsene. Men for å sikre at styremedlemmene som behandlet saken fikk all tilgjengelig informasjon i saken var det nødvendig å sende ut saken på nytt med det vedlegget som hadde uteblitt. Styremedlemmene fikk derfor saken utsendt på e-post med alle høringsuttalene som vedlegg på nytt, med spørsmål om dette hadde noen konsekvens for hvordan den enkelte styremedlem stemte over saken i styremøtet.

I styremøtet den 30. september 2016 ble nasjonalparkforvalter sin innstilling i saken enstemmig vedtatt. Etter at saken ble sendt ut på nytt fordeler tilbakemeldingen seg slik:

- 10 styremedlemmer sa at dette ikke påvirket stemmegivningen som ble gjort i styremøtet.
- 1 styremedlem sa at han ønsket å endre sin stemme fra styremøtet (Bjørn Moastuen rep. Ringebu kommune).

Nasjonalparkforvalters innstilling i saken ble vedtatt med 10 mot 1 stemme.

Vedtak

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte den 30. september 2016 gitt Østkjølen grunneierlag mfl. tillatelse til å gruse opp veitrase fra Østkjøelveien og inn på brua ved Fløtardammen i Frydalen landskapsvernområde. Dispensasjonen er gitt med hjemmel i § 3 pkt. 1.3 h i verneforskriften for Frydalen landskapsvernområde.

Følgende vilkår gjelder for tillatelsen:

- Før arbeidet med veien settes i gang skal det etableres et regelverk for bruken av veien som tar hensyn til både tilsyn av beitedyr og villreinens mulighet for trekk over Frydalen. Regelverket skal legge føringer for tidspunkt for motorisert ferdsel og styring av annen type ferdsel som eksempelvis sykling. Regelverket skal legges inn i saken og fungere som vilkår for bruken av veien. Nasjonalparkstyret ber i den sammenhengen Nord-Fron og Sør-Fron kommuner om å ta initiativ til å utarbeide et slikt reglement i samarbeid med involverte parter. Dette reglementet skal godkjennes av nasjonalparkstyret før arbeidet med veien starter.
- Total veibredde skal være maksimalt 4 meter og kjørebanelen skal være maksimalt 3,5 meter bred innenfor verneområdet.
- Veien skal tilpasses terrenget på en god måte slik at den ikke blir dominerende.
- På brua over Fløtardammen skal det etableres en solid bom med lås. Bommen skal være utformet på en slik måte at ATV eller motorsykel/moped ikke kan komme gjennom/forbi. Det må også sikres at gående fortsatt skal kunne gå over broen. Det forutsettes også at det blir etablert en bom i motsatt ende av den nye veien.
- Veien skal være stengt for all motorisert trafikk i perioden 1. desember – 1. juni, jf. åpnings- og stengetider på resten av veisystemet i Frydalen landskapsvernområde.
- Statens naturoppsyn Rondane v/ Finn Bjormyr skal ha beskjed om når tiltaket innenfor verneområdet iverksettes og skal ha mulighet til å være til stedet når tiltaket påbegynnes.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Dokumenter i saken

- Uttale fra Oppland fylkeskommune – avdeling for plan og miljø, mottatt på e-post den 13. september 2016.
- Uttale fra Villreinutvalget for Rondane Nord, mottatt på e-post 13. juni 2016.
- Uttale fra Fylkesmannen i Oppland, datert 10. juni 2016.
- Uttale fra Villreinnemnda for Rondane og Sør-Innkletten, datert 10. juni 2016.

- Uttale fra Nord-Fron og Sør-Fron kommune, datert 26. mai 2016.
- Uttale fra Oppland fylkeskommune – avdeling for kulturarv, mottatt på e-post den 19. mai 2016.
- Søknad fra Østkjølen grunneierlag m.fl. grunneiere, datert 7. mars 2016 men mottatt 19. april 2016.

Saksopplysninger

Om søknaden

Søknaden til Østkjølen grunneierlag er gjengitt nedenfor:

Ovennevnte grunneiere og grunneierlag søker herved Nasjonalparkstyret for Rondane og Dovrefjell om å etablere landbruksvei klasse 5 fra nyrestaurert bru over Fløtardammen i Sør-Fron til snuplassen ved eksisterende skogsbilvei tilhørende Sigrid Tokse i Koltjønnpia Nord-Fron.

Bakgrunn for ønske om ny veg er for å lette arbeidet med innhenting og tilsyn av beitedyr. Vegen skal kun være til nyttekjøring for grunneiere eller andre med spesiell tillatelse. Vegen skal være stengt med bom i begge retninger, fra Sør-Fron på brua over Fløtardammen og fra Nord-Fron på snuplassen til skogsbilvegen i Koltjønnpia.

Det vil ikke være tillatt med motorferdsel i brekkperioden, når telen går i april og mai måned. Det er i tillegg behov for å utbedre vegen til Østkjølen Grunneierlag fra Fløtardammen til eksisterende veg dambua, ca 50 meter. Med utbedring menes grusing.

Grunneierne og grunneierlagene ser det som positivt at landbruksvegen benyttes til sykkeltrase for Trolløypa, et prosjekt initiert av Oppland fylkeskommune. I den sammenheng er det en fordel med tilrettelagt veg for å kanalisere ferdsel til fots og på sykkel for å unngå annen slitasje i terrenget.

Verneforskrift og forvaltningsplan

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for Frydalen landskapsvernområde til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Området for bygging av deler av landbruksvei ligger innenfor Frydalen landskapsvernområde. Verneforskriftens § 2 angir følgende formål med opprettelsen av Frydalen landskapsvernområde:

- ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,

- ta vare på leveområder for villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv,
- ta vare på landskapsformene.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

I følge verneforskriftens § 3 pkt. 1.1 er det forbud mot inngrep som veibygging, oppføring av bygninger eller anlegg, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse m.m. I verneforskriftens § 3 pkt. 1.3 står det bl.a. at forvaltningsmyndigheten *kan* gi tillatelse til:

h) Omlegging og opprusting av veger for jord- og skogbruksformål.

I forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondaneregionen står det følgende om etablering av landbruksveier:

Ved søknad om opprusting eller ombygging av veger vil det være behovet i næringsøyemed som skal være avgjørende. Nye veger er det ikke hjemmel for å tillate etter denne bestemmelsen. Ved ombygging av veger kan det for eksempel være aktuelt med mindre endringer av traseen.

Ved behandling av søknader skal følgende momenter vektlegges:

- *behovet for endring/opprusting av vegen*
- *at utbedringer/utrettinger tilpasses landskapet og at den ikke endrer landskapets art og karakter*
- *at ombyggingen/opprusting ikke kommer i konflikt med verneverdier*
- *at vegens standard tilpasses behovet*

Når det gjelder ferdsel i Frydalen landskapsvernområde står det følgende i verneforskriftens § 3 pkt. 4:

All ferdsel skal skje hensynsfullt og varsomt slik at det ikke skjer skade på landskap eller naturmiljø. Dyrelivet må ikke forstyrres.

Denne saken må i tillegg vurderes etter naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper i §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jmfør § 7.

Vurdering

Søknaden fra Østkjølen grunneierlag, Sødorp grunneierlag og flere grunneiere gjelder etablering av landbruksvei klasse 5 som også skal kunne brukes som sykkeltrase. Ca. 50 meter av omsøkt trase ligger innenfor Frydalen landskapsvernområde der Rondane-Dovre nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet. Resterende del av traseen på ca. 530 meter

ligger utenfor verneområdet og må behandles av Nord-Fron og Sør-Fron kommune. Før saken blir lagt fram for nasjonalparkstyret var det ønskelig med en uttale fra følgende aktører:

- Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten.
- Villreinutvalget Rondane Nord.
- Nord-Fron kommune.
- Sør-Fron kommune.
- Oppland fylkeskommune.
- Fylkesmannen i Oppland.

I samråd med Nord-Fron og Sør-Fron kommune ble det bedt om at uttalene tar for seg hele strekningen og ikke bare den delen som berører verneområdet. Hoveddelen av omsøkt tiltak ligger altså utenfor verneområdet og må behandles etter annet lovverk av kommunene. Mottatte høringsuttalelser vil bli videresendt til kommunene slik at de eventuelt kan benytte disse i sin behandling av tiltaket.

Frist for uttale var satt til 3. juni 2016 men flere av aktørene ønsket utsatt frist på høringen.

Høringsuttaler i saken

Høringsuttalelsene ligger vedlagt i sin helhet der alle detaljene i uttalene kan leses. Uttalelsene kan kort oppsummeres slik:

Nord-Fron og Sør-Fron kommune: Høringsbrevet er drøftet administrativt mellom kommunene. Søknad om landbruksvei kl. 5 vil være i tråd med planformålet og søknaden vil bli behandlet etter landbruksvegforskriften. Siden kommunene skal behandle søknaden på et seinere tidspunkt, vil en ikke foregripe saksbehandlingen i denne høringen.

Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten og Villreinutvalget for Rondane Nord: Den ferdselen selve landbruksdriften medfører vurderes å være akseptabel i forhold til villreinens bruk av området, gitt at vegen stenges med bom. Vegen vil imidlertid fungere som gjennomfartsvei også for syklist, og det er stor sannsynlighet for at veien vil øke ferdselen i området vesentlig. Dette vil kunne ha negative konsekvenser for trekkmulighetene mellom Vulufjellet og Tjønnsseterfjellet som beskrives som et viktig randområde som er i bruk og som er viktig å ta vare på i framtiden. Den forslåtte traseen ligger innenfor Nasjonalt Villreinområde i regional plan der retningslinjene sier: «Ny utbygging eller andre tekniske inngrep som kan forringe nasjonalt villreinområde, skal unngås». Villreinnemnda og Villreinutvalget frarår derfor at veien anlegges.

Fylkesmannen i Oppland: Fylkesmannen deler villreinnemndas bekymringer, og ber styret om å vurdere mulig stenging av vegen for syklist i perioder da villreintrekket foregår. Kanskje kan stenging av brua være en mulig barriere for sykling, i kombinasjon med informasjon i forkant og i trekkperioden. Hvis Peer Gynt og Østkjølen seterveger skal sammenbindes må en slik veg ikke åpnes for allmenn trafikk men kun være åpen for

landbruksnæringen. Vegåpningen, og tilhørende vedlikehold, bør følge tillatt åpningsperiode for vegene i landskapsvernområdet (1. juni – 1. desember).

Nasjonalparkstyret og kommunene bør i tillegg sørge for at bruken av vegen ikke kommer i konflikt med villreintrekket mellom Vulufjellet og Tjønnseterfjellet, framfor alt om høsten. Dette kan forslagsvis gjøres gjennom å begrense tillatt kjøretid til spesielle klokkeslett i samråd med landbruks og villreininteressene, og gjennom informasjon og stenging av brua over Fløtardammen for syklistene.

Oppland fylkeskommune – avdeling for plan og miljø

Oppland fylkeskommune har tatt initiativet til planleggingen av en sammenhengende sykkeltrase i randområdet til Rondane og Dovre nasjonalparker fra Hjerkin i nord til Lillehammer i sør. Dette skal være et kanaliseringstiltak med mål om å konsentrere ferdselen utenom de mest sårbare villreinområdene samtidig som fylkeskommunen håper det skal føre til økt besøk hos reiselivsbedriftene langs traseen. I dette aktuelle området har fylkeskommunen tidligere gitt støtte til bru over Fløtardammen for å binde sammen en trasé over elva Frya. Etablering av den omsøkte landbruksvegen vil binde sammen eksisterende landbruksveg og brua over Fløtardammen. Fylkeskommunen mener etableringen vil muliggjøre flytting av skiløypa «Trolløypa», som i dag går inne på "snaufjellet", til et mere skjermet skogsområde og på den kanalisere ferdselen bort fra de mest sårbare villreinområdene.

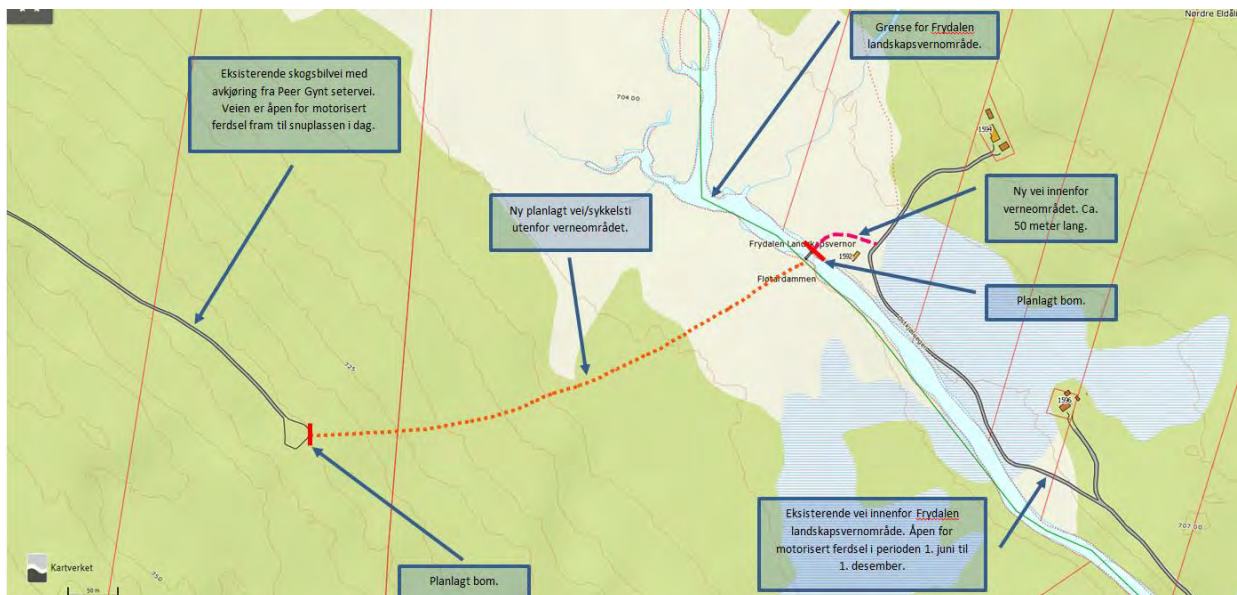
Fylkeskommunen viser også til handlingsprogrammet til den Regionale planen som sier at i Sør-Fron kommune skal man "Videreutvikle stier som kanalisere folk utenom villreinområdene. Tilretteleggingstiltak som gjør området utenfor leveområdene mer attraktiv. Legge til rette, opparbeide og vedlikeholde godt preparerte skiløyper i de laveliggende delene av fjellet der det ikke er villrein om vinteren. Tilrettelegge sommerstier i laveliggende deler av fjellet. Legge til rette løype- og stinettet for å unngå beite- og kalvingsområdene. Gjøre det attraktivt å ferdes utenfor de mest sårbare områdene»

I den regionale planen er Tjønnseterfjellet definert som nasjonalt villreinområde og dermed i et område hvor ferdselen skal begrenses. Fylkeskommunen mener derfor at det er viktig at vegen stenges med bom og at det kun er rettighetshavere som kan bruke vegen. Vegklasse 5 betyr at vegen ikke skal ha "vinterstandard" og dermed ikke kan brøytes. Fylkeskommunen mener at Trolløypa bør flyttes hit og mener det bør reguleres ei skiløype på vegen.

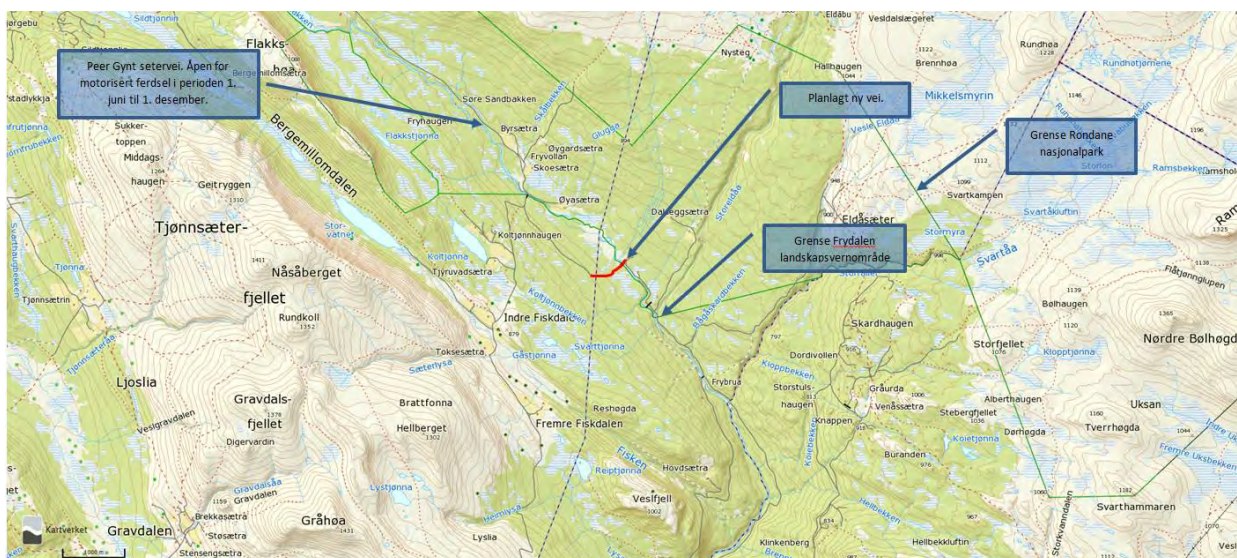
Oppland fylkeskommune – avdeling for kulturarv

Fylkeskommunen har ikke kjennskap til at det foreslåtte tiltaket kommer i konflikt med kulturminner, og potensialet for funn av automatisk fredete kulturminner anses ikke som så høyt at det er behov for registrering, jf. Kulturminneloven § 9. Fylkeskommunen vil imidlertid gjøre oppmerksom på at dersom det i forbindelse med tiltak i marka blir funnet automatisk fredete kulturminner som ikke er kjent, skal arbeidet straks stanses i den grad det berører kulturminnene eller deres sikringssoner på fem meter, jf lov om kulturminner § 8. Melding

skal snarest sendes til kulturminnemyndighetene i Oppland fylkeskommune slik at vernemyndighetene kan gjennomføre en befaring og avklare om tiltaket kan gjennomføres og eventuelt vilkårene for dette.

Detaljert kart ovenfor viser den nye veien innenfor Frydalen landskapsvernområde og området utenfor vernegrensen.

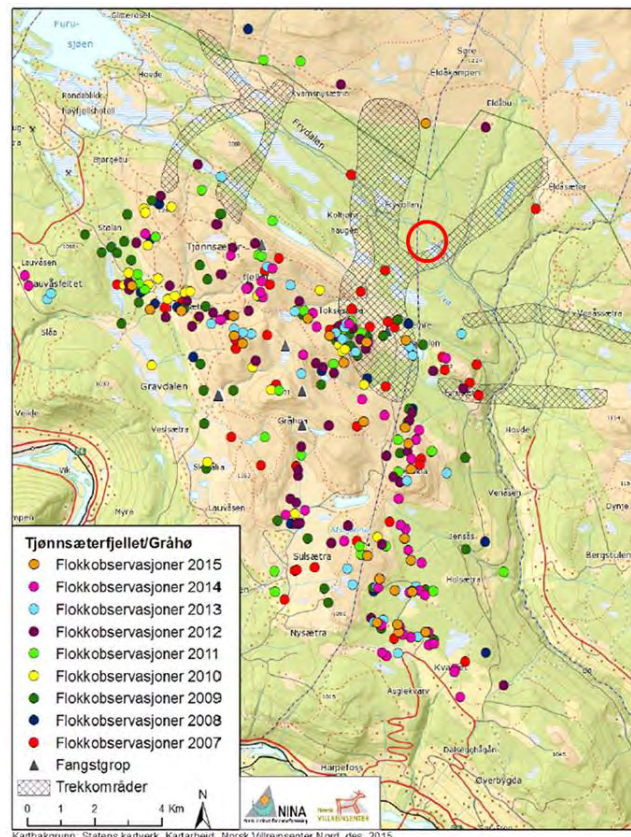
Oversiktskartet ovenfor viser nærområdene der ny vei er planlagt.

Flyfoto ovenfor viser området rundt brua over Frya der det er omsøkt etablering av vei innenfor Frydalen landskapsvernområde.

Tiltaket gjelder etablering av en landbruksvei klasse 5 mellom Peer Gynt setervei og Fløtardammen i Frydalen. Omsøkt vei er ca. 600 meter lang og skal stenges med bom i begge ender. Veien skal bare brukes av grunneiere eller andre med spesiell tillatelse i forbindelse med landbruksformål. I landbruksdepartementets håndbok for normaler for landbruksveier er veiklasse 5 omtalt som *bilveier beregnet for tømmertransport med bil uten henger utelukkende i barmarksperioden*. Veibredden er i håndboken satt til minimum 4 meter der kjørebanelen er minimum 3,5 meter bred. Bakgrunnen for å etablere veien er primært å gjøre det enklere for beitebrukere i området å føre tilsyn med beitedyr og eventuelt innhente dyr som er på avveie. Alternativet i dag er en omkjøringsvei som er bortimot 6 mil lang. I tillegg er det i søknaden vist til Oppland fylkeskommune sitt prosjekt om sykkeltrase i utkantene av verneområdene der grunneierne i dette området er positive til at veien kan benyttes som sykkeltrase.

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i Frydalen landskapsvernområde er tilfredsstillende. Det er ikke kjent at tiltaket vil komme i konflikt med lokaliteter for rovfugler eller andre registrerte arter i Artskart. Når det gjelder villreinens bruk av området foreligger NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og NINA Rapport 339 (2008) som oppsummerer kunnskapsstatus om villreinens leveområde både med tekst og tilhørende arealbrukskart. NINA Rapport 551 (2010) beskriver forholdet mellom villrein og menneskelig ferdsel i blant annet Rondane villreinområde. I tillegg blir det årlig utarbeidet rapporter om villreinens områdebruk i Gråhø - Tjønnsseterfjellet som ligger sørvest for Fløtardammen i Frydalen.

*Kart viser flokkobservasjoner fra 2007 – 2015 og trekkveier over Frydalen.
Rød ring markerer område for omsøkt tiltak.*

Tjønnsæterfjellet–Gråhø inngår i nasjonalt villreinområde og er et «øyfjell» hvor det i lange perioder har vært lite rein. Ingen av de GPS-merkede simlene har brukt dette området i løpet av registreringsperioden. Gjennom egne registreringer har man derimot i løpet av en 9-10 års periode dokumentert at bukkeflokker bruker området gjennom våren/forsommeren og fram til brunstperioden på høsten. I rapporten Villrein og ferdsel i Rondane (NINA-rapport 1013) oppsummeres fokusområdet Tjønnsæterfjellet med at dette er et område som er i bruk og som har en betydelig beiteressurs for villreinen i Rondane. Rapporten peker på at det viktigste momentet for å opprettholde Tjønnsæterfjellet som en resurs for villreinen i Rondane er å hindre ytterlige infrastruktur i trekk-korridorene. Omsøkt landbruksvei i Frydalen ligger på tvers av de potensielle trekkveiene mellom Vulufjell i Rondane og Tjønnsæterfjellet, og flere av høringsuttalelsene i saken peker på akkurat denne problemstillingen.

Pr. i dag er det liten eller ingen ferdsel mellom Peer Gynt setervei og Fløtardammen, og mellom disse to punktene er det bare en enkel sti i dag. Ferdselsmønsteret i området vil kunne endre seg betydelig dersom det etableres en landbruksvei mellom disse to punktene. Selve ferdselen som er knyttet opp mot landbruksvirksomheten vil trolig ikke utgjøre noen betydelig del, men veien vil kunne føre til at det på sikt blir mere bruk av eksempelvis sykkel i området, noe som også er skissert som et ønske bl.a. gjennom Oppland fylkeskommune sitt

sykkelprosjekt. I den sammenhengen påpeker villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten at: *Både på Kvamsfjellet, Sødorpfjellet og nordlige deler av Ringebufjellet (inkludert Venabygdsfjellet) er det store hyttekonsentrasjoner. Sykling, særlig i terrenget, øker i popularitet. Kvamsfjellet er allerede et populært sykkelområde, med betydelig tilrettelegging og arrangering av Furusjøen Rundt-rittet. Det er derfor stor sannsynlighet for at veien vil øke ferdselen i området vesentlig, noe som vil kunne ha negative konsekvenser for trekket til Tjønnseterområdet.*

I denne saken skal Rondane-Dovre nasjonalparkstyre ivareta hensynet til verneverdiene i Frydalen landskapsvernområde. Formålet med vernet er i korte trekk å ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, landskapsformene og leveområdene for villreinstammen i Rondane. I verneforskriften står hensynet til jord- og beitebruk sterkt men samtidig skal det også tas hensyn til villreinens arealbruk som er et sammenhengende tema i de store verneområdene i Rondane. Det er kun en liten del av den totale veien som ligger innenfor Frydalen landskapsvernområde (ca. 50-60 meter). Resterende del av veien må godkjennes av kommunene (Nord-Fron og Sør-Fron).

Nasjonalparkstyret ser at det i forbindelse med landbruksdriften kan være et behov for en «snarvei» i dette området med bakgrunn i at omkjøringsveien er lang, og at det er en forholdsvis liten strekning som mangler for å binde sammen eksisterende veier. Beitedyrene bruker store områder i og omkring Frydalen og dette vil helt klart gjøre tilsynet med beitedyrene enklere for beitenæringen. Isolert sett utgjør ikke omsøkt vei som skal strenges med bom noen direkte stor ulempe for verneverdiene i landskapsvernområdet. Her er det kun i overkant av 50 meter vei som skal gruses opp, og ut fra tidligere flybilder av området ved Fløtardammen framgår det at det er antydning til kjørespor fra tidligere. Derimot vil etableringen på sikt kunne føre til en økt bruk av området av gående og ikke minst syklende. Selv om Oppland fylkeskommune sitt prosjekt om etablering av sykkelsti pr. nå er lagt på is, vil det være naturlig at dette kommer opp på agendaen igjen på et senere tidspunkt. I følge tidligere planer har det vært ambisjoner om å etablere en betydelig trafikk langs disse sykkelstiene. Dette er viktige tiltak i forhold til lokalt reiseliv og folks mulighet for fysisk aktivitet og opplevelse, men i noen områder kan en slik «ny» aktivitet komme i konflikt med eksempelvis villreinens mulighet til å utnytte arealer. Villreinen i Rondaneregionen har i dag utfordringer i forhold til bruk av trekkveier i flere områder på grunn av menneskelig aktivitet og fysiske barrierer. Det er derfor viktig at nye tiltak i randområdene tar hensyn til denne problematikken.

Selv om det i verneforskriften er åpnet opp for at forvaltningsmyndigheten skal kunne gi tillatelse til bl.a. opprusting av veier til jord- og skogbruksformål må det også påpekes at ingen har krav på en dispensasjon. Dette må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Forutsetningen for en dispensasjon i dette tilfellet er bl.a. at veien ikke skal komme i konflikt med verneverdiene, veiens standard skal være tilpasset behovet og landskapet på en slik måte at den ikke endrer landskapets art og karakter. I denne sammenhengen vil dette kunne sikres gjennom spesifikke vilkår i saken, som veibredde, tykkelse på veien, bruk av bom for å

hindre annen motorisert ferdsel, regelverk for bruk osv. Etablering av 50 – 60 meter med landbruksvei til bruk i forbindelse med landbruksformål innenfor Frydalen landskapsvernområdet ved Fløtardammen blir i denne sammenhengen vurdert til å ikke påvirke verneverdien og verneformålet nevneverdig dersom vilkårene i saken blir oppfylt.

Derimot vil en utstrakt bruk av veien til andre type formål, eksempelvis sykling, kunne være uheldig i forhold til villreinens mulighet for å trekke over Frydalen i barmarksperioden. I verneforskriften for Frydalen landskapsvernområde står det at all ferdsel skal skje hensynsfullt og varsomt slik at det ikke skjer skade på landskap eller naturmiljø, og at dyrelivet må ikke forstyrres. Dette gjelder i hele verneområdet og vil i denne sammenhengen være spesielt gjeldende i forhold til villreinens trekkmuligheter gjennom området.

Nasjonalparkstyret ser det derfor som nødvendig at det etableres en god ordning for bruken av veien i de periodene der mulighetene for trekk er størst. Det vil derfor settes vilkår om at før en starter med opprusting av veien innenfor landskapsvernområde, skal det etableres et regime på hele veien som sikrer villreinens trekkmuligheter i de periodene dette er aktuelt. Regelverket skal legge føringer for tidspunkt for motorisert ferdsel og eventuell styring av annen type ferdsel. Regelverket skal legges inn i saken og fungere som vilkår for bruken av veien. Dette reglementet skal godkjennes av nasjonalparkstyret før arbeidet startes på veien. Nasjonalparkstyret ber i den sammenhengen Nord-Fron og Sør-Fron kommuner om å ta initiativ til å utarbeide et slikt reglement i samarbeid med involverte parter.

I forhold til etablering av landbruksveien innenfor landskapsvernområdet vil det derfor ikke være nødvendig å ta i bruk føre-var-prinsippet (§ 9). I forhold til økosystem-tilnærming og samlet belastning, mener nasjonalparkstyret at det er forsvarlig å tillate tiltaket som omsøkt, men mot at vilkårene i saken oppfylles. Vilkår kan normalt knyttes til vedtak om tillatelser for bl.a. å ivareta naturmiljøet. Forvaltningsmyndigheten kan normalt gå langt i å sette vilkår som begrenser skadevirkningene av en eventuell dispensasjon. Dersom et vilkår er egnet til å motvirke en mulig skadevirkning av et vedtak, vil det normalt alltid foreligge tilstrekkelig saklig grunnlag. I denne saken har forvaltningsmyndigheten valgt å gi dispensasjon til etablering av en landbruksvei, mot at vilkårene som er satt i saken oppfylles. Alternativet til dette kan være å avslå søknaden med bakgrunn i ulempene en eventuell dispensasjon vil gi (§10).

Tiltakshaver plikter å iverksette de tiltak som er nødvendig for at naturmangfoldet ikke skal bli skadelidende. Om ikke dette blir gjort kan tiltakshaver bli pålagt å iverksette tiltak for å rette skaden i ettertid. Når det gjelder miljøforsvarlige teknikker sikres dette gjennom vilkårene som er stilt i saken (§§ 11-12).

Konklusjon

Nasjonalparkstyret mener at det kan gis dispensasjon til etablering av landbruksvei som omsøkt mellom Østkjølvegen og Fløtardammen i Frydalen landskapsvernområde. Forutsetningen for dette er at vilkårene i saken oppfylles, og det vises særskilt til kulepunkt 1 i vilkårene.

Arkivsaksnummer:	2018/9408-2	Saksbehandler:	Stein Magne Grevrusten	Dato:	19.11.2018
------------------	-------------	----------------	------------------------	-------	------------

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyret	34/2018	30.11.2018

Rondane-Dovre nasjonalparkstyret - Bestillingsdialogen med Miljødirektoratet - 2019.

Innstilling fra forvalter

Sekretariatets forslag til tiltak og prioriteringer ligger vedlagt. Vedtak formes under styremøtet når C-skjema er presentert og endelige prioriteringene er gjort.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Forslag til C-skjema for bestillingsdialogen 2019.
- Brev angående bestillingsdialogen 2019 mottatt på e-post 25. oktober 2019.
- Strategi for bruk av tiltak i verneområder 2015-2020 mottatt på e-post 25. oktober 2019.

Saksopplysninger

Rondane-Dovre nasjonalparkstyret får midler til tiltak i verneområder gjennom budsjettpost 1420.31 som er en statlig investeringspost og ikke en tilskuddspost. **Ut fra retningslinjene for budsjettposten skal innmeldingen utelukkende være for midler til tiltak i regi av nasjonalparkstyret som forvaltningsmyndighet, og ikke en liste over tiltak som kommuner, private aktører eller andre ønsker å utføre.** Likevel ble det sendt ut en e-post til kommunene / administrativt kontaktutvalg der vi ber om innspill på om det er nødvendige tiltak i forbindelse med verneområdene som er ønskelig å få gjennomført for 2019.

Midlene som nasjonalparkstyret kan få via denne budsjettposten skal gå til tiltak som er nødvendig for å ta vare på verneverdiene, informasjonstiltak og skjøtsels- og tilretteleggingstiltak. Tilretteleggingstiltak kan bl.a. omfatte opparbeiding av stier, klopping og merking for å styre ferdsel i og rundt sårbar natur i verneområdene. Midlene kan også brukes til informasjonstiltak i tråd med ny merkevare for Norges nasjonalparker, og til utarbeiding av besøksstrategier for nasjonalparker og andre verneområde med store besøkstall eller spesielle utfordringer. Alle tiltak skal være i tråd med godkjent forvaltnings-/skjøtselsplan for verneområdene og andre relevante styringsdokumenter. Prioritering vil skje i henhold til «Strategi for tiltaksmidler». Det presiseres også at eventuelle tiltak må være avklart med grunneiere o.a.

Vurdering

Rundt Rondvassbu er deler av stinettet preget av slitasje og erosjon. Oppgangen fra Rondvassbu mot Storrenden er en mye brukt sti som går i bratt lende opp fra turisthytta. Her er det nødvendig å gjøre tiltak for å redusere den negative innvirkningen som ferdselen har på terrenget. Det legges derfor opp til å gjøre lignende tilretteleggingstiltak som ved Bjørnholia. Plan over tiltaket utarbeides og avklares med grunneier og DNT.

I 2019/2020 blir den gamle Gråhøgdbu på Venabygdsfjellet revet og erstattet av en ny nærmere bebyggelsen på Venabygdsfjellet. I forbindelse med dette er det behov for å etablere en ny sti på deler av strekningen mellom Eldåbu – ny Gråhøgdbu – Jammerdalsbu. Som en del av «spleiselaget» har nasjonalparkstyret påtatt seg et ansvar i forbindelse med omlegging av stinettet. Ringeby fjellstyre og Statens naturoppsyn har gjort en jobb for å finne en ny egnet trase her.

I forbindelse med mulighetsstudien Mysusæter – Spranget legges det opp til at det kan avsettes noe midler til oppfølging av dette arbeidet sammen med Sel kommune og Oppland fylkeskommune.

Ut fra tidligere innspill i administrativt kontaktutvalg legges det bl.a. opp til at skjøtselstiltakene i Grimsdalen og Frydalen landskapsvernområde skal videreføres i 2019.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i samarbeid med Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalparkstyre ansatt en egen informasjonsmedarbeider i en prosjektstilling som varer i 2½ år. En av arbeidsoppgavene til informasjonsmedarbeideren er å se på dagens informasjonsstruktur i forbindelse med verneområdene, og eventuelt foreslå endringer og tiltak for at informasjonen ut til brukere av verneområdene skal bli bedre. Det legges opp til at tiltak i forbindelse med oppgradering av informasjonspunkter o.l. kan påbegynnes gradvis til sommeren 2019.

I flere år er det gjort et arbeid med å gjøre verneområdene mer kjent i skolene rundt Rondaneregionen og Hemmeldalen. I 2018 har skoleklasser fra 5 kommuner deltatt på opplegg i regi av Rondane-Dovre nasjonalparkstyre med naturveileder fra Villreinsenteret på Hjerkin. Alle kommunene har fått tilbud om opplegg men 5 kommuner har ikke benyttet seg av tilbudet. Det legges opp til at de 5 siste kommunene også skal se verdien av dette tilbudet i 2019 og delta gjennom lignende opplegg. Styret har tidligere vært tydelig på at dette skal prioriteres og videreføres også framover. Tiltaket er meget positivt mottatt i de skolene som har deltatt i opplegget.

Det legges også opp til at styret fortsatt støtter prosjektet med ferdselstellere i Rondane, FOU-prosjektet og registreringsarbeidet som gjøres i forbindelse med trekk ut til Tjønnsseterfjellet. Ut fra oppførte tiltak forventes det at kostnadsrammen for tiltakene i bestillingsdialogen for 2019 vil ligge på totalt 1,5 – 2 mill. Sekretariatet vil informere nærmere om dette i styremøtet.

Bestillingsdialogens C-skjema (vedlagt) er basert på tidligere innspill fra kommunene, og egne behov i forbindelse med nødvendige tiltak i våre verneområder. Kommunenes innspill har som tidligere nevnt i stor grad gått ut på diverse skilting, informasjon og skjøtsel. Noe av dette kan løses innenfor de rammene som er lagt inn i bestillingsdialogen. Det forventes endelig tilbakemelding fra kommunene.

Sekretariatet gjør oppmerksom på at summene som er satt opp i vedlegget er foreløpige og kan bli endret fram mot bestillingsfristen. Endelig bestilling gjøres i Miljødirektoratets elektronisk søknadssenter senest 10. januar 2019. Miljødirektoratets brev om bestillingsdialogen og brev om strategi for bruk av tiltaksmidler ligger vedlagt.

Nasjonalparkstyrever og verneområdestyrever

Trondheim, 24.10.2018

Deres ref.:
2018/12402

Saksbehandler:
Line-Kristin Larsen

Rammer og opplegg for verneområdestyrever - Innmelding av behov for tiltaksmidler og bestilling av tjenester av SNO - 2019

Elektronisk søknadssenter (ESS) skal benyttes for innmelding av behov for midler til tiltak i verneområder. Frist er 10. januar 2019.

1. Post 1420.31 – Midler til tiltak i verneområder

Innmelding av tiltak

- Ved innmelding om tiltaksmidler for nasjonalpark- og verneområdestyrever skal styret være avsender med eget unikt navn, ikke fylkesmannen.
- Budsjettposten 1420.31 er en statlig investeringspost og ikke en tilskuddspost. Innmeldingen skal utelukkende være for midler til tiltak i regi av styret som forvaltningsmyndighet, og ikke en liste over tiltak som kommuner, private aktører eller andre ønsker å utføre.
- Innmeldingen skal være forvaltningens liste over prioriterte tiltak som planlegges gjennomført i 2019, ikke en flerårig tiltaksliste inkludert tiltak som ikke skal gjennomføres i 2019.

For Hardangervidda nasjonalpark og tilhørende verneområder hvor det ikke er forvaltningsstyre ennå, skal fylkesmannen som forvaltningsmyndighet ivareta innmeldingen for 2019.

I tillegg til hovedtildelingen basert på innmelding i ESS fordeles det midler via 3 supplerende tildelinger gjennom året for å dekke utforutsette utgifter som oppstår utenom den årlige søknaden om midler. Det kan søkes på både post 1420.31 og post 1420.21. Søknad om midler via supplerende tildelinger sendes som e-post til line-kristin.larsen@miljodir.no.

Prioritering av tiltak

Det overordnede målet for tiltaksmidlene er at de skal brukes slik at naturtilstanden i verneområdene bedres. Ved bruk av midlene følges derfor bestemte prioriteringer, se vedlegg 2; Strategi for bruk av tiltaksmidler.

Om lag 27 % av verneområdene i Norge er truet, basert på opplysninger i Naturbase, som fortløpende oppdateres av forvaltningsmyndigheten for verneområdene. Miljødirektoratet har et mål om at maksimalt 20 % av norske verneområdene er truet innen 2020. For å kunne nå dette målet, er det viktig at tiltak som bedrer tilstanden til verneverdiene prioriteres høyt. For nasjonalparker er slitasje og forstyrrelse av dyrelivet blant de største truslene, mens det for landskapsvernområder er manglende skjøtsel som er en av de viktigste trusselfaktorene.

Alle innmeldte tiltak skal være i tråd med godkjent forvaltnings- eller skjøtselsplan, merkevarestrategi, samt andre relevante styringsdokumenter.

Fremmede arter

For bekjempelse av mink, rynkerose og stillehavssøsters er det utarbeidet handlingsplaner (DN-rapport 5-2011, DN-rapport 2013-1 og Rapport M-588, 2016). Prioriteringer gitt i handlingsplanene skal følges ved innmelding av behov for midler til slike tiltak, og metodene som er gjengitt i planene skal benyttes.

Fellingsinstruksen gjelder ikke for tjenesteytere som ikke er kontraktet gjennom SNO, dvs at deres virksomhet må følge den ordinære jaktlovgivningen, med de rammene og begrensningene i blant annet virkemiddelbruken som ligger i denne.

Besøksforvaltning og implementering av merkevaren Norges Nasjonalparker

Stortinget har gjennom behandlingen av friluftsmeldingen bestemt at merkevaren *Norges nasjonalparker* skal implementeres. Dette blant annet for at verneområdene våre skal gis et felles uttrykk og framstå mer helhetlig. All informasjon knyttet til ny merkevare legges fortløpende ut i [Designmanualen](#). Her fins lenker til samtlige veiledere og andre skriv tilknyttet merkevaren.

Alle informasjonstiltak som iverksettes skal være i henhold til merkevaren Norges nasjonalparker og være forankret i en besøksstrategi, og alle henvendelser knyttet til merkevare kan rettes til merkevare@miljodir.no.

Besøksstrategi

Alle nasjonalparker skal ha levert en besøksstrategi innen 2020. Arbeidet med besøksforvaltning i de enkelte verneområdene må tilpasses behov og kompleksitet. Miljødirektoratet har laget en veileder for enkel besøksstrategi tilpasset verneområder med relativt lite besøk og få utfordringer knyttet til de besøkende.

Besøksstrategien regnes som en del av forvaltningsplanen og skal på lik linje med forvaltningsplan inn til Miljødirektoratet for faglig godkjenning. Den skal også ut på høring før endelig godkjenning. Det vil ikke bli tildelt midler til etablering av innfallsporter eller lignende tiltak uten en godkjent plan for besøksforvaltning. Eksempler på ferdige besøksstrategier og veiledningsmateriell for

besøksstrategier og innfallsporter finner dere i [Designmanualen](#). Forvaltningsmyndigheten bør bidra til å dele sine resultat med hverandre, ved å tilføye strategier og plakater som vedlegg (PDF) på sine respektive verneområder i Naturbase.

Nytt i ESS fra og med 2019 er at det skal hakes av for om besøksstrategi er under utarbeidelse/ferdig eller ei.

Verneskilt

Rammeavtalen med Grafika AS om levering av verneskilt og underskilt, skal brukes av alle som skal bestille slike. Skiltstenger må anskaffes av den enkelte. Se også eget [Notat om festeanordninger for verneskilt](#).

For bestilling av skilt se Grafikas hjemmesider <https://www.grafika.no/verneskilt>. Se også [Retningslinjer for bruk av verneskilt \(juni 2018\)](#).

Vi ber dere melde inn *totalt behov for midler til nye verneskilt/underskilt* i 2019. Prisgrunnlag per skilt er kr 200, mens skiltstenger er kr 100. Innmeldingen gjøres i ESS, og det skal benyttes én linje der også antall skilt/stenger tallfestes i merknadsfeltet.

Kartlegging og overvåking

Overvåking av bevaringsmål (evt. annen kartlegging/overvåking) som ønskes gjennomført av SNO, skal synliggjøres i vedlagte bestillingsskjema.

Nytt for i år er at post 1420.31 også kan brukes til nødvendige utredninger i forkant av tiltak, informasjonstiltak og skjøtsels- og tilretteleggingstiltak.

Behov for større kunnskapsinnhentinger som f.eks. sårbarhetskartlegginger, brukerundersøkelser, kartlegging av dyreliv o.l. meldes inn på post 21. Det er ikke behov for å melde det inn på post 31 i ESS i tillegg.

2. Innmeldinger av diverse andre behov

Forvaltningsplaner

Forvaltningsplaner er viktige verktøy i forvaltningen av verneområder. Det er behov for å effektivisere arbeidet med forvaltningsplaner, og for å gjøre forvaltningsplanen til et mer dynamisk planredskap. Miljødirektoratet har derfor utviklet Forvaltningsplan på nett for verneområder (FPNV) <https://fpnv.naturbase.no/>.

Alle nye planer, samt planer som er i oppstartsfasen, skal utarbeides i det nettbaserte FPNV-systemet. Det er utarbeidet en detaljert brukerveiledning for FPNV.

Bevaringsmål

Bevaringsmål som skal følges opp må legges inn i Fagsystem for verneområdeforvaltning (NatStat). NatStat er oppgradert (m.a. tilpasset til NiN2.1) og ryddet for ufullstendige/feilførte bevaringsmål. En testversjon av NatStat er tilgjengelig. Når det er verifisert at systemene fungerer, vil

produksjonsversjonen av NatStat gradvis åpnes for bruk. Brukere som behersker bevaringsmålarbeid i test, kan be om brukerrettigheter til produksjonsversjonen. Forvaltningsmyndigheten oppfordres til å gå nøye gjennom bevaringsmålene som ligger i reviderte NatStat, og endre, evt. slette uaktuelle mål. Alle bevaringsmål i NatStat skal overvåkes i samsvar med oppsatt overvåkningsfrekvens. Før nye bevaringsmål legges inn i NatStat, må rutiner for overvåking avtales med SNO, eventuelt med andre aktører. Bevaringsmål som er ufullstendige, feilførte, eller som ikke overvåkes i samsvar med angitt frekvens kan bli slettet. Overvåkningsapplikasjonen NatReg driftsettes samtidig med nye NatStat. Vi anbefaler at all overvåkning skjer ved hjelp av NatReg (for iOS eller Android).

Miljødirektoratet forventer at følgende bevaringsmål planlegges for innlegging i NatStat i 2019:

1. Når nye forvaltningsplaner utarbeides, skal forvaltningsmyndigheten utarbeide bevaringsmål for det aktuelle verneområdet der dette er aktuelt.
2. Forvaltningsutfordringer (bevaringsmål) som er omtalt i eksisterende forvaltningsplaner, og som forvaltningsmyndigheten ønsker å følge opp gjennom tiltak/skjøtsel i 2019 eller 2020.
3. Øvrig tiltak/skjøtsel som forvaltningsmyndigheten ønsker å følge opp i 2019 eller 2020.
4. Bevaringsmål som bestilles av Miljødirektoratet, enten gjennom embetsoppdraget eller avtales med den enkelte forvaltningsmyndighet

Restaurering av myr og annen våtmark

Innmelding av behov for midler til restaureringstiltak over post 1420.38 skal 2019 gjøres fra egen inngang i ESS. Fristen for innmelding av potensielle restaureringsarealer (både innenfor og utenfor verneområder; i tråd med *Plan for restaurering av våtmark i Norge*) er også 10. januar 2019.

Sjøfuglovervåking

I 2015 laget Miljødirektoratet et utkast for overvåking av sjøfugl i verneområder. Målsettingen rettet seg spesifikt mot hekkende sjøfugl. Året etter lanserte Miljødirektoratet et felles system i Artsobservasjoner (Miljodir_sjofugl_verneomraader) for å registrere slike overvåkingsdata. Rammeverket for denne overvåkingen er ennå ikke bestemt, men Miljødirektoratet planlegger likevel å gjennomføre slik overvåking også i 2019.

I 2018 fikk syv fylker tildelt midler (Oslo og Akershus, Telemark, Aust- og Vest-Agder, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Trøndelag og Nordland). I utkastet nevnt over ble det åpnet for årlig overvåking i Telemark og Aust- og Vest-Agder. Miljødirektoratet ber derfor om at disse fylkene også søker om midler i 2019. Øvrige fylker som fikk midler i 2018 kan også søke for 2019, men vil bli prioritert etter de fylkene som sto uten midler i 2018.

Søknaden må inneholde følgende: Hvilke verneområder ønskes overvåket, beløp (eks. mva.), og hvem som skal utføre overvåkingen. Eventuelle behov for bistand fra SNO (transport, overvåking) må også framgå.

Overvåking av sjøfugl i verneområder finansieres over en annen budsjettpost enn 1420.31, og skal *ikke* meldes inn i ESS. Vi trenger likevel oversikt over behov for 2018 raskt, særlig av hensyn til SNO og eventuell koordinering.

Søknader om støtte sendes til tore.opdahl@miljodir.no, og frist for å melde inn slike behov er 10. januar 2019.

Ferdselstellere

Behov for elektroniske ferdselstellere meldes inn i ESS. Dette gjelder både de som ikke har og de som allerede har ferdselstellere tilgjengelig. Den totale etterspørselen avgjør om Miljødirektoratet må investere i nye tellere, eller om det er tilstrekkelig å rullere de omlag 120 tellerne vi har pr i dag. Miljødirektoratet mener det er viktig både ut fra hensynet til kostnader, kompetanse og personellressursen at tellerne eies og driftes av direktoratet. Dataene fra tellerne går inn i én og samme base, og kan dermed brukes både på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Tellere skal primært benyttes ved før- og etterundersøkelser ved større tilretteleggingstiltak, ved nødvendig kartlegging av ferdsel ved utarbeidelse av besøksstrategier, eller som del av overvåkingsprogrammer. Normalt er det tilstrekkelig med tellinger 1-2 sesonger, med eventuelle gjentakelser etter 8-10 år. Behov for personalressurser i felt fra SNO for oppsetting og drift, meldes inn i bestillingsskjemaet. SNO eller en av SNOs tjenesteytere (etter avtale med SNO) skal bistå ved utsetting og innrapportering av koordinater, stedsnavn og innlegg i basen.

Marint søppel

Det er flere av verneområdestyrene som melder inn behov for opprydding av søppel. Dette kan i enkelte av områdene være en stor utgiftspost. Miljødirektoratet har en egen tilskuddspost (post 71) som omhandler marin forsyning. Forvaltningsmyndigheten vil her kunne oppfordre frivillige og ideelle organisasjoner og stiftelser, private bedrifter, selvstendige kommunale og interkommunale selskaper og samarbeidsorganer (som friluftsråd) til å søke (se egen post i ESS) for så å få til et samarbeid om rydding innenfor de kystnære verneområdene.

3. Innspill til prioriteringer og bestilling av personalressurser fra SNO-personell og deres tjenesteytere

Bestillingsmøtet mellom forvaltningsmyndigheten og SNO-L er en formalisert prosess for å sikre god dialog og forutsigbarhet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsats og gjennomføring av tiltak i felt som SNO kan utføre. **Bestillingsmøte 1** avholdes i november/desember hvor rapport og erfaringer fra året som har gått gjennomgås. Både forvaltningsmyndighet og SNO bidrar med sine erfaringer og diskuterer utfordringer og behov for kommende år. Bestillingene sendes inn (se under) og etter at budsjettildelingen er gjennomført (februar/mars), gjennomføres **bestillingsmøte 2** hvor endelig prioritering av SNOs innsats avtales.

I forslag til statsbudsjett for 2019 står følgende under postbeskrivelsen av 1420.31 (utdrag):

"Behovet for, og prioritering av oppsynet i verneområda blir drøfta mellom forvaltningsstyresmakta i det enkelte verneområde og Statens naturoppsyn. Dei skal òg drøfte kva for tiltak i vedtekne forvaltnings- og skjøtelsplaner forvaltningsstyresmakta ønskjer at Statens naturoppsyn skal gjennomføre på deira vegne. Det er ein føresetnad at Statens naturoppsyn sine oppgåver og aktivitetar i verneområda vert samordna med tildelinga av midler til tiltak i verneområda slik at det blir ein effektiv bruk av dei samla ressursane til tiltak i verneområda".

SNO er selv ansvarlig for planlegging, prioriteringer og økonomi for gjennomføring og rapportering av tilsyns- og kontrolloppgaver (SNOs kjerneoppgaver). Det er likevel viktig at forvaltningsmyndigheten drøfter faglige utfordringer og tilsynsbehov med SNO og kommer med innspill til prioriteringer av tilsyn- og kontrollvirksomheten for kommende år.

Forvaltningsmyndighetene kan i tillegg ha behov for å få utført feltoppgaver som registreringsarbeid, overvåking, vedlikehold, tiltak i verneområder (informasjons-, restaurerings-, skjøtsels- eller tilretteleggingstiltak) og lignende. Bestilling av slike tiltak (bestillingsoppgaver) fra SNO-lokalt drøftes på bestillingsmøtet.

Bestillingsoppgavene sendes SNO (postmottak@miljodir.no) på vedlagte bestillingsskjema (se vedlegg 1). SNO vil avstemme disse oppgavene opp mot andre pålagte oppgaver, samt kapasitet og kompetanse for øvrig.

Oppgaver knyttet til registrering og skjøtsel av kulturminner må avklares med regional kulturminnemyndighet før de meldes inn til SNO-lokalt, dette for å vurdere muligheten for å samkjøre ønskede tiltak.

Spørsmål vedgående bestilling av oppgaver kan rettes til SNO-sentralt v/Randi Boe randi.boe@miljodir.no eller Heidi Ydse heidi.ydse@miljodir.no.

Nasjonale satsningsområder og prioriteringer av SNO-ressurser for 2019

Miljødirektoratet ønsker at SNO i 2019 prioriterer følgende oppgaver:

- Restaurering av myr og annen våtmark. Tiltak som får midler over post 1420.38 til dette formålet får høy prioritet.
- Det er avsatt 3 mill til å styrke kapasitet og kompetanse til uttak av uønskede treslag som sitka eller norsk gran utenfor sitt naturlige utbredelsesområde der de fortrenger stedeegne arter, j.fr modell for restaurering av myr og annen våtmark.
- Tiltak for å ivareta prioriterte arter.

4. Elektronisk søknadssenter

Elektronisk søknadssenter (ESS) vil være klar for innmelding i løpet av uke 48. Innmeldte behov for tiltaksmidler skal meldes inn med netto beløp, det vil si uten merverdiavgift. Dette med bakgrunn i at Regjeringen fra og med 2015 innførte «nettoføringsordning for budsjettering og regnskapsføring av merverdiavgift i statsforvaltningen».

Den regnskapsmessige håndteringen ved bokføring av merverdiavgift, omtales i Rundskriv R-116 fra Finansdepartementet.

Dersom klimatiske forhold eller andre faktorer gjør at enkelttiltak kan og bør realiseres før det formelle tildelingstidspunktet, må tiltaket forhåndsklareres med Miljødirektoratet ved Line-Kristin Larsen (line-kristin.larsen@miljodir.no)

Forhåndsklaringen forutsetter at tiltaket er prioritert i bestillingen. De aktuelle tiltakene legges både inn med prioritering i ESS og formidles i form av e-post.

Frist for forvaltningsmyndigheten for innmelding i ESS er **10. januar 2019**.

Elektronisk søknadssenter <https://soknadssenter.miljodirektoratet.no/>

5. Rapportering

Nasjonalpark- og verneområdestyrer skal rapportere mer-/mindreforbruk i forbindelse med Endelig årsrapport (EÅR; pr 31. des. 2019). Samtidig med EÅR skal det i 2019 rapporteres på enkelttiltak finansiert over post 1420.31 via Elektronisk Søknadssenter. Manglende rapportering kan få konsekvenser for neste års tildeling.

Planlagte tiltak som ikke blir realisert, og hvor det ikke er aktuelt å omdisponere til annet prioritert tiltak, må fortløpende rapporteres til Miljødirektoratet. Det vil da bli frigjort ledige tiltaksmidler som kan komme andre verneområder til gode.

Vedlegg

1. Skjema for innspill om ønsket SNO-ressurs
2. Strategi for bruk av tiltaksmidler 2015-2020

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør
naturavdelingen

Morten Kjørstad
avdelingsdirektør
Statens Naturoppsyn

Kopi til:

Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for verneområder

D. Strategi for bruk av tiltaksmidler

Det overordna målet for forvaltning av verneområder er at verneformålet og verneverdiene i det enkelte verneområde skal ivaretas. I forslaget til statsbudsjett for 2015 (Prop.1S (2014-2015)) sies det slik:

«Dei verna områda representerer store ressursar og høve til opplevingar, samtidig som dei sikrar naturverdiar og områda sin funksjon som leveområde for planter og dyr. God forvaltning i desse områda som byggjer opp under verneformålet slik at verneverdiane ikkje blir reduserte eller øydelagde som følgje av inngrep eller bruk som ikkje er berekraftig er ein føresetnad, både for å ta vare på dei økosystema som er sikra for framtidige opplevingar og for verdiskaping i utmarkskommunane no og i framtida».

Gjennomføring av konkrete, praktiske tiltak i verneområdene er en del av forvaltningen av verneområdene og skal sammen med praktisering av verneforskriften og annet arbeid bidra til å oppnå disse målsettingene. Postbeskrivelsen for post 1420.31 Tiltak i verneområde gir de ytre, formelle rammene for hvordan tiltaksmidlene skal disponeres.

Det overordnede målet er at tiltaksmidlene skal brukes slik at naturtilstanden i verneområdene bedres.

Målet for tiltaksarbeidet i verneområdene er at andel truede verneområder skal reduseres til 20 % innen 2020.

Rapportering av gjennomførte tiltak, rapportering av bruk av midler og dokumentasjon av resultater blir sentralt for å vurdere om målet nås.

De sentrale utfordringene for arbeidet med tiltak i verneområder kan kort oppsummeres slik:

- Andelen truede verneområder går ikke ned, på tross av styrket innsats. Et økt antall verneområder, men en stabil andel truede områder innebærer at antall truede områder har økt.
- Mange helt nødvendige restaurerings- og skjøtselstiltak er svært kostbare, særlig gjelder dette restaurering av våtmark og uttak av fremmede treslag som sprer seg aggressivt inn i og innen verneområder.
- Skjøtselstiltak i verneområder krever oppfølging over mange år. Allerede igangsatte prosjekter binder en stadig større del av tildelte midler, og begrenser

handlingsrommet. Å oppgi allerede igangsatt skjøtsel innebærer som hovedregel at investeringen går tapt.

- Vedlikehold av tilretteleggings- og informasjonstiltak (besøksforvaltningstiltak) binder tilsvarende som for skjøtselstak en stadig større del av tildelte midler.
- Et økt antall nye aktører er blitt forvaltningsmyndighet for verneområder og dermed også ansvarlig for bestilling og oppfølging av tiltak. Dette innebærer et stort opplærings- og informasjonsbehov. I tillegg vil det være en balansegang mellom de nasjonale faglige føringer for bruk av tiltaksmidlene og et ønsket lokalpolitisk rom for prioritering.
- Stor variasjon er et kjennetegn ved norsk natur, og et «typisk fylke» strekker seg fra hav til høyfjell. Å gi anbefalinger om valg av metodikk ved skjøtsel krever kunnskap om og kompetanse på svært mange ulike naturtyper. Det er stort behov for videre forskning og kunnskap- og kompetanseutvikling. Dette vil gi grunnlag for klarere anbefalinger/forutsetninger om metodikk fra Miljødirektoratet til forvaltningsmyndighet generelt og i konkrete saker.
- Fortsatt landbruksdrift og spesielt tilgang på beitedyr er viktig for skjøtsel av kulturbetingede naturtyper i verneområder. Avstand mellom verneområde og gårdsbruk med beitedyr er en kritisk faktor for å gjennomføre skjøtsel i mange verneområder
- Overvåking av tilstand og overvåking av effekten av gjennomførte tiltak må skaleres opp.

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler

Nedenfor gis en oversikt over hvilke prioriteringer som vil bli fulgt ved fordelingen av tiltaksmidlene til skjøtsel og besøksforvaltning. I tillegg er det noen andre faktorer som også vil ligge til grunn for prioriteringene.

For å sikre at tiltak i verneområder gir størst mulig miljøgevinst og skjer på en mest mulig kostnadseffektiv måte, er det avgjørende at en har en god forvaltningsplan som basis jf. også postbeskrivelsen for post 1420.31. For nasjonalpark- og verneområdestyrene som er i gang med en forvaltningsplanprosess, skal en flerårig tiltaksplan ligge til grunn for prioriteringene.

Tiltak med formål om å redusere trusler skal være rettet mot den/de viktigste truslene i det aktuelle området..

For skjøtelsprosjekter gjøres følgende prioriteringer:

- Prioritet 1: Pågående skjøtelsprosjekter. Ramsarområder har høyeste prioritet.
- Prioritet 2: Tiltak i områder som er akutt truet og med behov for skjøtsel. Ramsarområder har høyeste prioritet.
- Prioritet 3: Tiltak i områder med identifiserte trusselfaktorer, men der det ikke er behov for akutte tiltak

For områder under prioritet 2 over er det ikke aktuelt å prioritere midler til besøksforvaltningstiltak før det er iverksatt tiltak mot trusselen/truslene og situasjonen er under kontroll. Et unntak fra dette er dersom forstyrrelse er trusselen og dersom problemet kan løses ved besøksforvaltningstiltak.

For besøksforvaltningstiltak gjøres følgende prioriteringer:

- Prioritet 1: Ferdigstilling av påbegynte tiltak som fremmer eller er nødvendige for å ivareta verneformålet.
- Prioritet 2: Tiltak i verneområder som har utarbeidet besøksstrategi som en del av forvaltningsplanen. I perioden 2014 – 2017 vil det bli prioritert midler til de fire nasjonalparkene (Hallingskarvet, Rondane, Jotunheimen og Varangerhalvøya) som er utvalgt som piloter for å utvikle besøksstrategier. Det vil være et årlig økende finansieringsbehov i pilotperioden.
- Prioritet 3: Tiltak i områder der det er akutt behov for å ivareta verneverdiene. Følgende prioritering skal legges til grunn i slike områder (i prioritert rekkefølge):
 - 1) Tiltak som ivaretar verneverdiene
 - 2) Formidling av verneverdier
 - 3) Tiltak for å fremme friluftslivet
- Prioritet 4: Etablering av første gangs informasjonstavler i områder hvor det er behov

Fylkesmennene tildeles et samlet beløp til vedlikehold av informasjonsmateriell, skilting m.v. For kommuner og nasjonalpark-/ verneområdestyrer meldes behov for vedlikehold inn gjennom bestillingsdialogen i tråd med tidligere praksis.

I tillegg til overstående prinsipper for fordeling av tiltaksmidler, skal følgende tillegges vekt ved prioritering mellom likeartede tiltak:

- ◆ Kostnadseffektivitet, ut fra et mål om mest mulig forbedring av tilstand pr. krone
- ◆ Samfinansiering med andre aktører
- ◆ Prosjekter som involverer/drives med dugnadsinnsats av grunneiere, frivillige lag og foreninger.

Andre forhold

Erfaringer med tiltak i verneområder over de siste årene har gitt erfaringer med rekke problemstillinger. Flere slike problemstillinger og retningslinjer for fordeling av midler omtales under.

Kartlegging

Tiltaksposten skal i utgangspunktet ikke benyttes til generelle kartlegginger. Kartlegging som er nødvendig for å planlegge tiltak kan finansieres over denne posten.

Planavklaring og forprosjektering

For større tiltak som krever planavklaring skal dette foreligge så langt som råd før tiltaket innmeldes, slik at det ikke gis midler til et tiltak som i realiteten ikke kan igangsettes samme budsjettår. Midler til forprosjektering kan tildeles. Tillatelse fra grunneier skal foreligge før tiltaket blir vurdert.

Installasjoner i verneområder

Større besøksanlegg og installasjoner i verneområder må være del av en besøksstrategi for kunne bli prioritert. Fugletårn er et tiltak som går igjen i bestillingsdialogen, og ofte er det her snakk om svært dyre anlegg. Eventuelle nye installasjoner av denne typen kan finansieres over tiltaksposten, men det vil være krav om betydelig samfinansiering for å kunne prioritere tiltaket. Videre må eierforhold og vedlikeholdsansvar avklares på forhånd.

Tiltak utenfor verneområder

For å kunne ivareta verneverdiene innenfor enkelte verneområder, er en ofte avhengig av at naturtilstanden utenfor verneområdet er god. I noen tilfeller vil det derfor være nødvendig å gjennomføre tiltak både innenfor og utenfor verneområdene for å ivareta verneverdiene innenfor verneområdet. Dette betinger samarbeid og avtale med grunneiere utenfor verneområdet.

Bruk av plantevernmidler i skjøtsel av verneområder

Skal man få bukt med fremmede arter eller gjengroingsarter i verneområdene, må metodikk som gir et realistisk tidsperspektiv for bekjempelse vurderes, og det må legges vekt på effekten og kostnader av de ulike metodene. Store kostnader til gjentatt manuell rydding kan vanskelig forsvares i en større sammenheng dersom avgrenset og forsvarlig bruk av plantevernmidler kan fjerne trusler fra et verneområde. Kjemikaliebruken må vurderes i forhold til hvor sterkt arten truer verneverdiene på kort og på lengre sikt. Behovet for tiltak og aktuelle metoder må vurderes konkret i det enkelte tilfelle, og det er forvaltningsmyndigheten for det enkelte verneområde som skal foreta disse vurderingene.

Typeområder

For å ivareta naturtyper som er avhengig av skjøtsel og med vekt på regional variasjon, foreslås det å utrede en ordning med nasjonale typeområder. Det må først gjennomføres en analyse for å identifisere hvilke områder som skal velges ut. Skjøtselen i typeområdene skal være mer intensiv og dekke større areal enn i andre verneområder. Ved behov for forsknings- og utviklingsarbeid i forbindelse med skjøtselsmetoder, overvåking med mer skal dette legges til disse områdene. Kunnskap fra typeområdene skal brukes i andre liknende verneområder. Ved begrenset ressurstilgang, skal typeområdene prioriteres høyt. Kriterier som legges til grunn for utvelgelse;

- o Området har forvaltningsplan eller skjøtselsplan
- o Området skal ha bevaringsmål, være basiskartlagt og følge et etablert overvåkningssystem

Området skal være repræsentativt for den aktuelle

C-skjema for bestillingsdialogen 2019

Prioritet	Verneområde	Tiltak	Tiltak i besøksstrategien	Avklart	Videreføring	Forank. i plan	Tiltak flerårig	Innmeldt behov. Kostnad u.mva	Etter godkjenning Miljødirektoratet	Merknad	Plassering av midler	Estimert ukeverk forvalter
1	Rondane NP	Stitilrettelegging Rondvassbu: Tilrettelegge godkjent sti med trapp i bratt stigningen opp fra Rondvassbu i retning mot Storrenden. Lengde 50 -100 meter. Stor slitasje og erosjon.	Ja	N	N	J	J	800 000	0		Forvalter	
2	Rondane NP	Flytting av sti, skilting, stitilrettelegging og revegetering m.m. i forbindelse med flytting av Gråhøgdbu på Venabygdsfjellet. Oppland fylkeskomme, nasjonalparkstyret, Ringebu kommune, fjellstyre, DNT og villreinnemnd m.fl. har satt i gang en prosess for å flytte Gråhøgdbu. Ny hytte bygges i 2019 og i den forbindelse må stinettet i Vulufjell omlegges, eventuelt deler av de gamle stiene må revegeteres.	Ja	J	N	J	N	??	0	Kostnad ikke avklart.	Forvalter	
3	Rondane NP m.fl.	Mulighetsstudie Mysusæter - Spranget gjennomført. Oppfølging av studien i samarbeid med Sel kommune og Oppland fylkeskommune.	Ja	N	J	J		??		Kostnad ikke avklart.	Forvalter	
4	Rondane NP m.fl.	Oppfølging av nye informasjonstavler etter ny merkevarestrategi på utvalgte steder i Rondaneregionen. Oversikt over prioriterte informasjonspunkt utarbeides av informasjonsansvarlig på forvaltningsknutepunkt Hjerkin. Det er nødvendig med nye skilt med åpningstider på vinterstengte veier i verneområdene, i tillegg til annen type skilting i forbindelse med veier i verneområdene (eks. Frydalen). I tillegg er det behov for skilt i forbindelse med parkeringsanvisning i Dørålen LVO.	Ja	N	N	J	J	350 000	0		Forvalter	
5	Rondane NP m. fl.	Naturveiledning i skolene. I flere år er det gjort et arbeid med å gjøre verneområdene mer kjent i skolene rundt Rondane-Dovre. Mange skoler i de 10 kommunene har deltatt. Styret har vært tydelig på at dette skal prioriteres og videreføres også framover. Tiltaket er meget positivt mottatt i skolene.	Ja	J	J	J	J	100 000	0		Forvalter	
6	Hemmaldalen nat	Nye klipper langs deler av våte parti på Rondanestien.	Nei	N	N	N	N	??		Kostnad ikke avklart.	Forvalter	
7	Frydalen LVO	Skjøtselstiltak i Frydalen LVO. Videreføring fra tidligere år.	Nei	J	J	J	J	55 000	0	95.000,- er overført til Nord Fron kommune 2016 og brukes i 2019.	Forvalter	
8	Grimsdalen LVO	Skjøtselstiltak Grimsdalen LVO. Gjennomføre tiltak.	Nei	J	J	J	J	150 000	0		Forvalter	
9	Rondane NP m.fl.	Oppfølging av ferdsestellere m.m.	Ja	N	J	J	J	40 000	0		Forvalter	
10	Rondane NP m.fl.	Oppfølging FOU-prosjekt i Rondane	Ja	J	J	J	J	40 000	0		Forvalter	
11	Rondane NP m.fl.	Oppfølging villreintrekk Vulufjell - Tjønnsseterfjellet	Ja	J	J	J	J	30 000	0		Forvalter	
12	Rondane NP		Ja	N	N	J	J	0	0		Forvalter	
												0
							Sum 2019:	1 565 000				

Tildelt:

Diferanse:

-1 565 000

0

Bestillingsdialogen 2019 - 2022 (nye tiltak blir lagt til fortløpende i denne perioden, og endringer kan bli gjort før endelig behandling i de årlige bestillingsmøtene)

Prioritet	Verneområde	Tiltak	Tiltak i besøksstrategien	Avklart	Pågående	Forank. i plan	Tiltak flerårig	Kostnad**	Merknad	Plassering
	Rondane NP	Stitilrettelegging og/eller revegetering ved diverse startpunkt (Peer Gynt, Rondvassbu) osv. Flerårig prosjekt som er viktig å følge opp fordi det er registrert mye slitasje på vegetasjonen i forbindelse med stinettet i deler av Rondane som er mye brukt. <u>Det blir utarbeidet rapport med anbefalinger fra SNO.</u>	Ja	N	N	J	J			Forvalter
	Rondane NP m.fl.	Diverse vedlikehold av infopunkt og annen infrastruktur i verneområdene.	Ja	J	J	J	J	0		Lokalt SNO
	Hemmeldalen NAT	Registrering av bygningsmasse.						0		Forvalter
	Rondane NP	Pilot Rondane: Vurdering av innfallsporter jf. SNO sin rapport om Rondane sine innfallsporter, nye infopunkt, merkevare, tilrettelegging osv.	Ja	N	J	J	J		Tiltak avklares gjennom besøksstrategien. Kostnader for de enkelte prosjekt avklares fortløpende.	Forvalter
	Rondane NP m.fl.	Ny bru Straumbu og eventuelt andre samarbeidstiltak på Straumbu.							Må avklares med Nasjonale turistveger, FMHE, grunneier, DNT, kommune.	Forvalter
	Hemmeldalen NAT	Vurdering av innfallsporter i Hemmeldalen etter modell Rondane.		N	J					Forvalter
	Rondane NP	Info Kampen	Ja	J	N	J	N			Forvalter
	Rondane NP Frydalen LV	Infopunkt Kvamsfjellet	Ja	N	N	J	N			Forvalter
	Grimsdalen LVO	Infotavler sykkelsti fra Folldal-Grimsdalen-Dovre.	Nei	N	N					Forvalter
	Grimsdalen Ivo	Mulighetsstudie campingplass Grimsdalen.								
	Rondane NP	Info Mysuseter / Spranget / Rondvassbu	Ja	J	J	J	N			Forvalter
	Rondane NP m. fl.	Vedlikehold stier og annen infrastruktur	Ja							Forvalter
	Rondane NP m. fl.	Sykkelsti Dovre - Frydalen	Nei	N	N					Forvalter
	Rondane NP m.fl.	Infopunkt Frydalen og Rondane i Sør-Fron	Ja	N	N	J	N			Forvalter
						Foreløpig kostnad:		0	** Kostnad må avklares når det enkelte prosjektet er klart.	

Arkivsaksnummer:	2018/4092-17	Saksbehandler:	Eirin Berge	Dato:	02.11.2018
------------------	--------------	----------------	-------------	-------	------------

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	35/2018	30.11.2018

Sak - Grimsdalen landskapsvernområde - Motorferdsel 2018 og kjerneboring - Koppar Resources

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte den 30.november 2018 gitt Koppar Resources avslag på søknad om kjerneboring for å undersøke mineralsk forekomst og motorferdsel knyttet til denne aktiviteten, i Grimsdalen landskapsvernområde.

Begrunnelsen er at omsøkt aktivitet og målet for den omsøkt aktiviteten er vurdert å stride mot verneformålet der det å ta vare på geologiske forekomster, vakkert natur- og kulturlandskap, leveområder og viktige trekkområder for villreinenen alle er en del av formålet med vernet, jf vurderingen i saken. Vilkåret for å kunne gi dispensasjon i medhold av naturmangfoldlovens § 48, første ledd, første alternativ er derfor ikke tilstede.

Vedtaket er gjort i forhold til verneforskrift og naturmangfoldloven.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- 1 Søknad om prøveboring og motorisert ferdsel - Geologiske undersøkelser - Koppar Resources datert 11.9.2018
- 2 Uttalelse fra Oppland fylkeskommune datert 4.10.2018
- 3 Uttalelse fra Dovre fjellstyre 14.9.2018
- 4 Uttalelse fra Hedmark fylkeskommune 10.10.2018
- 5 Kommentar til OFK's uttalelse fra Koppar Resources v/Rune Wilberg datert 6.10.2018
- 6 Etterspurt tilleggsinformasjon fra Koppar Resources v/Rune Wilberg datert 12.10.2018

Saksopplysninger

Koppar Resources søker om å gjennomføre kjerneboring ned til 240 meter for å ta ut kjerneprøver i Grimsdalen landskapsvernområde med oppstart ca. 10-15. oktober.. Det skal bores 3 hull, se kart og oppgitt boremeter i tabell nedenfor. Boreriggen som skal kjøre inn veier 11 tonn og krever et vannforbruk på 50 liter i minuttet. Vann skal hentes fra bekkesig i nærheten. Vannet tilføres borehullet under trykk. Noe vil gå i sprekker i fjellet, mens det meste vil komme opp av hullet og dreneres i moreneoverdekket. Det er ikke oppgitt at det skal brukes noen typer kjemikalier ved boringa. Boreslam skal samles opp og fraktes ut.

Motorferdselen er omsøkt fra øst (Hovdagrenda/Nygruva) langs det som søker omtaler som «grusveg» for deretter å kjøre ut i terrenget for å komme til borehull 1 og 2. Borehull 3 ligger i tilknytning til «grusvegen». Det skal kjøres inn borerigg på belter som er 75 cm brede, samt at det skal kjøres inn ATV som skal frakte utstyr/materiell og kjøre ut kjerneprøvene. ATV skal også brukes av mannskapet. I tillegg til flytting av boreriggen ble det i første omgang søkt om bruk av ATV mellom endepunkt Grimsdalsvegen og borplassene GR1 og GR2 for frakt av mannskap (2 borere) og evt. utstyr 2-3 ganger i døgnet. Med bakgrunn i tilleggsopplysninger mottatt den 12.10.2018 legges det til grunn at også materiale og mannskap skal kjøres inn fra øst og at Grimsdalsvegen ikke er tenkt brukt til formålet.

Boremål	UTM øst	UTM nord	Antall hull	Hull-lengde	Bormeter totalt
GR1	542,400	6,886,350	1	240	240
GR2	543,500	6,885,900	2	100	200
GR3	542,900	6,886,600	1	100	100

Tabell 1: oversikt over borehull hentet fra søknad

Figur 1: Kartusnitt som viser omsøkt kjøretrasé og borehullenes beliggenhet (fra søknad)

I foreliggende søknad er det beskrevet at kjerneprøvene skal vurderes i forhold til utvinning av drivverdig forekomst av kobber og/eller sink da Koppar Resources anser at området har potensiale for tilleggsmalm. I tilleggssopplysninger gitt av søker beskrives det at i en slik forbindelse kan være aktuelt å gå inn i landskapsvernområdet via en tunnel som starter på utsiden av landskapsvernområdet. Søker viser videre til at et ev slikt scenario vil gi mindre fotavtrykk og forstyrrelser innen villreinområdet enn driften som foregikk periodevis over en tohundreårsperiode ved Grimsdalsgruva. Det opplyses også om at tallmakere oppgir muligheten for utnyttbare funn til 1 pr 10 000 leteprosjekter. Et annet insentiv for letingen opplyses å være at kjerneprøvene kan fortelle om malmførende sekvenser/strukturer østover i Follidalsfeltet (inntil videre båndlagt av et annet leteselskap) og vestover langs samme stratigrafiske nivå i kaledonske bergarter i Dovre/Sel.

I den opprinnelige søknaden var boreprogrammet anslått til å vare fra 2-4 uker med døgkontinuerlig drift 2 skift 7 dager i uken. Senere har søker justert tidsanslaget og oppgitt at selve boringa vil ta maks 4 dager for hull 1 og inntil 2 dager for hull 2 og 2 dager for hull 3, noe som samlet gir 8 dager med boring. Søker opplyser at aktiviteten maksimalt vil foregå i 14 dager.

Når det gjelder rehabilitering opplyser søker at dette i praksis vil være å jevne ut eventuelle kjørespor. På stedet for borehull 2 er det et dekke av reinmose. På stedet boreriggen skal stå er det tenkt å fjerne dette i flak (så det ikke blir ødelagt av slitasje) og legge det tilbake på plass etter boring. Det opplyses at søker har konferert med biolog (NTNU) som sier dette er mulig når det blir gjort skånsomt.

Borevannet som trengs til hull 1 tas fra bekk 800 meter unna borehullet. De andre borehullene har vannforekomster noe nærmere 200-300 meter fra borehull. Det skal strekkes vannslange. Bekker/myrer som vannet skal hentes fra ligger alle innenfor landskapsvernområdet.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for Grimsdalen landskapsvernområde til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

Området for omsøkte aktivitet ligger i Grimsdalen landskapsvernområde. Verneforskriftens § 2 angir følgende formål for vernet:

- *ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,*
- *ta vare på en del av et stort sammenhengende fjellområde, med leveområder for villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv,*
- *sikre viktige og mye brukte trekkområder for villreinen,*
- *ta vare på geologiske forekomster og landskapsformer.*

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

§ 3 pkt. 1.1 innebærer i utgangspunktet et forbud mot alle typer inngrep i landskapet inkludert boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler:

«Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter. Med de unntak som følger av forskriftens punkt 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som vegbygging, oppføring av bygninger eller anlegg, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrellegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, framføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. Opplistingen er ikke uttømmende. Fylkesmannen avgjør i tvilstilfeller om et tiltak må anses å ville endre landskapets art eller karakter vesentlig.»

Motorferdsel er i utgangspunktet forbudt, men i henhold til § 3 punkt 5.2 i verneforskriften er det enkelte unntak. Disse er i hovedsak knyttet til vegene i landskapsvernområdet og landbruksdrift (skog – og jordbruk), samt at motorferdsel knyttet til uttransport av felt elg og hjort under skoggrensen er tillatt. I tillegg kan forvaltningsmyndigheten blant annet gi tillatelse til motorisert ferdsl etter søknad for blant annet nødvendig motorisert transport på barmark til Grimsdalsgrunva langs traktorvegen fra Hovdagrenda, jf. § 3 punkt 5.3 bokstav f.

Verneforskriften har ingen bestemmelser som åpner for å gi tillatelse til kjerneboring og motorferdsel til et slikt formål, og søknaden må behandles som en dispensasjon etter naturmangfoldlovens § 48.

Forvaltningsplan

Forvaltningsplanen har ingen omtale av kjerneboringsaktivitet. Når det gjelder motorferdsel kan følgende retningslinjer i forvaltningsplanen være relevante i foreliggende sak:

- der det er bilveg skal transporten skje etter denne når veien er åpen
- der det er kjørespor og disse er nevnt spesielt i forskriften skal saksutredningen gjøre en avveining mellom transport på barmark eller snø

Traktorvegen fra Hovdagrenda til Grimsdalsgruva er i forvaltningsplanen omtalt som en trasé som ikke er åpen for allmenn motorferdsel. Videre står det at forvaltningen er innstilt på å gi tillatelse for transport til lagshytta i forbindelse med arrangementer eller helger der hytta er åpen med arrangementer. I tillegg kan det være aktuelt å gi tillatelse til uttransport av sau i forbindelse med sauesanking.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldlovens § 48 sier følgende: *«Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig»*

I tillegg til behandling etter verneforskrift og eventuelle retningslinjer i forvaltningsplanen og naturmangfoldloven § 48, må søknaden også vurderes etter de miljørettslige prinsippene i

naturmangfoldlovens §§ 8-12 i (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jmf. § 7.

Vurdering

Naturmangfoldloven § 48 stiller svært strenge krav til når en dispensasjon eventuelt kan vurderes, men åpner for tiltak som «ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig». Begge vilkår må være oppfylt. Unntak kan også vurderes «dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig». Dispensasjon må heller ikke gis om vilkårene er oppfylt. Skjønn og instruks fra overordnede myndigheter spiller også inn. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket. I foreliggende sak vil verken sikkerhetshensyn eller vesentlige samfunnsinteresser være relevant og søknaden vurderes etter 1. alternativ.

Når det av nml § 48 fremgår at forvaltningsmyndigheten *kan* gjøre unntak fra vernevedtaket, ligger det i dette at tiltakshaver ikke har krav på å få dispensasjon selv om tiltaket ikke er i strid med verneformålet og heller ikke påvirker verneverdiene. Dersom disse vilkårene er oppfylt skal det foretas en skjønnsmessig vurdering av om tiltaket *bør* tillates, der fordelene for tiltakshaver veies opp mot eventuelle ulemper for naturmangfoldet. Utgangspunktet for denne vurderingen er at bestemmelsen er en sikkerhetsventil som i første rekke skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. I dette ligger at lista for å gi dispensasjoner fra forbudene i verneforskriften bør ligge høyt.

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i dette området er godt. Når det gjelder villrein foreligger NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og NINA Rapport 339 fra 2008 som oppsummerer kunnskapsstatus og leveområde, samt tilhørende kart utarbeidet i forbindelse med arbeid med regional plan for villreinen i Rondane og Sølknkletten. NINA Rapport 551 utreder konflikten mellom villrein og menneskelig ferdsel i området (§ 8). Grimsdalen har viktige funksjonsområder for villreinstammen i et helårsperspektiv, og spesielt viktig er vinter og vårperiodene. Grimsdalen er definert som et nasjonalt viktig kulturlandskap og har stort biologisk mangfold knyttet til kulturlandskapet.

Fylkeskommunen i Hedmark og fylkeskommunen i Oppland har begge gitt uttale til søknaden i forhold til kulturminner og regional plan for villreinen i Rondane-Sølknkletten. Begge uttalene fraråder at det blir gitt dispensasjon til omsøkt aktivitet, med bakgrunn i at tiltaket ikke er i tråd med regional plan for Rondane-Sølknkletten og heller ikke i tråd med kulturlandskapsverdiene i landskapsvernområdet. Når det gjelder regional plan vises det retningslinjenes punkt 5.3 «*Det skal ikke etableres nye masseuttak og gruvevirksomhet innenfor nasjonalt villreinområde, bortsett fra mindre grustak til vedlikehold av lokale veger for å unngå lang transport*». Det vises også til NINA rapport 1013 knyttet til villreinens bruk av området. Når det gjelder de omsøkte tiltakene vurderer ikke fylkeskommunen det som nødvendig med en registrering for å oppfylle undersøkelsesplikten jf. kulturminneloven § 9.

Selv om foreliggende søknad gjelder kjerneboring for uttak av mineralprøver og motorferdsel knyttet til transport av borerigg, utstyr og personer er det også relevant for vurderingen av søknaden at hensikten med boring og uttak av kjerneprøver er å finne kommersielle interessante mineralforekomster. Det opplyses i søknaden at Koppar Resources er et junior-leteselskap som ble stiftet i 2018 og som har som målsetning å lete etter og utvikle kobber- og

sinkforekomster, fortrinnsvis i Norge. Dette legges til grunn i vurderingen av søknaden om prøveboring for uttak av kjerneprøver og motorferdsel knyttet til denne boringa.

I veilederen «Veileder til mineralloven» utgitt av Nærings- og handelsdepartementet står følgende: *«Som et ledd i undersøkelsen av en mineralsk forekomst kan det være behov for å ta ut større mengder masse for å kunne ta endelig stilling til forekomstens drivverdighet. Dette omtales ofte som prøveuttak, og anses som den mest omfattende formen for undersøkelse. En vurdering av forekomstens form og størrelse avgjøres i første rekke av kjerneboringer, mens prøveuttak har som formål å undersøke forekomstens mineralske kvalitet, herunder om man kan lage ett eller flere salgbare produkter.»*

For å kunne vurdere om dispensasjon kan gis skal omsøkt aktivitet/tiltak vurderes i henhold til to vilkår. Aktiviteten/tiltaket skal ikke påvirke verneverdiene nevneverdig eller stride mot formålet med vernet.

Området for omsøkt kjerneboring ligger mot ytterkanten av Grimsdalen landskapsvernområde. På Tollevshaugen, som ligger ca. 2 km i luftlinje unna de omsøkte boreplassene, er det setre som brukes til fritidsformål og leies ut til slikt formål. Dette tilsier at det er en del menneskelig ferdsel i området, hovedsakelig i den perioden Grimsdalsvegen er åpen. Omsøkt ferdsel og aktivitet er likevel av en annen type – her skal det være en døgnkontinuerlig boreaktivitet, med både motorferdsel, støy fra borerigg og menneskelig ferdsel i en periode på opptil 14 dager. Sannsynligheten for at dette vil påvirke dyreliv og også villreinens arealbruk er tilstede, om enn usikkert hvilke konsekvenser det kan gi.

Det er etterspurt bilder fra en tilsvarende boring for å få et inntrykk av utbredelsen av boreplassen, og hvordan denne kan se ut etter boring i forhold til påvirkning av vegetasjon og terreng. Slike bilder har vi ikke mottatt. Søker opplyser om at på borehull 2 er aktuelt å fjerne lav («reinmose») i flak for deretter å legge den tilbake etter boring for å unngå slitasje. Dersom dette skal være gjennomførbart forutsettes det at lavdekket har en viss fuktighet.

Trasé for den omsøkte motorferdselen viser at motorferdselen i all hovedsak skal skje via traktorsporet fra Hovdagrenda. Deler av motorferdsel til både borehull 2 og 1 vil også skje i terreng. Trasé til borehull 1 ligger på ca 1100 meter moh (Åkerhaugen). Flyfoto viser at det her tidligere har vært en del ferdsel og terrenget bærer preg av dette (se kartutsnitt 2 Flyfoto Åkerhaugen), Trasé vist til borehull 2 ligger i et mer sårbart terreng med lav og myr. Spesielt vil eventuell kjøring med ATV uten belter her kunne gi kjøreskader, til tross for lav fart. Søker opplyser at eventuelle kjøreskader skal rehabiliteres ved utjevning.

Kartutsnitt 2: Flyfoto som viser terreng der kjøring til borehull 1 er omsøkt (Åkerhaugen).

Når det gjelder motorferdsel er dette i utgangspunktet forbudt med unntak av visse traseer og veger som vist i forvaltningsplan knyttet til spesifikke formål. Det er et mål å holde motorferdselen på et lavt nivå, men det vurderes ikke at omsøkt motorferdsel isolert sett strider mot verneformålet. At det vil bli kjøreskader bekrefter søker, slik at skade på vegetasjon vil skje, men ved å sette vilkår kan disse skadene kunne begrenses.

Samlet sett vurderer sekretariatet at det sannsynlig at omsøkt aktivitet vil påvirke verneverdiene men det er usikkert i hvor stor grad.

Grimsdalen landskapsvernområde ble vernet i 2003. Under arbeidet med verneplanprosessen kommer det frem at bygninger og rester etter gruvedriften ved Grimsdalsgruva er å oppfatte som kulturminner. I uttalen fra Norges geologiske undersøkelse i prosessen ble det påpekt at det synes å være små muligheter for funn av drivverdige malmforekomster i Grimsdalen. I samme prosess er det også uttalt at «*Bergverksdrift utover eksisterende uttak er imidlertid ikke forenelig med verneverdiene i det foreslåtte Grimsdalen landskapsvernområde*». Sekretariatet viser til at det ble gjort en avveining i verneplanprosessen om at området hadde større verdi knyttet til landskap, setermiljø, kulturminner, ivaretagelse av geologiske forekomster og leveområde for villrein, enn verdi som et potensielt område for gruvedrift/bergverksdrift.

Sekretariatet vurderer etter dette at omsøkt undersøkelse i form av kjerneboring for å ta ut prøver strider mot verneformålet.

Grimsdalen landskapsvernområde er viktig for villreinen i et helårsperspektiv. Når en legger til grunn all den aktiviteten som skjer i de store verneområdene i Rondane, inkludert Grimsdalen landskapsvernområde, er det klart at den menneskelige påvirkningen i form av blant annet forstyrrelser av villreinen allerede er stor. Verneforskriftene både i Rondane nasjonalpark og i Grimsdalen landskapsvernområde åpner allerede for en del ferdsel som er tillatt uten søknad og ferdsel som forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til. Bakgrunnen for dette er at det i verneplanprosessen ble lagt til grunn den aktiviteten som var på vernetidspunktet.

Foreliggende søknad dreier seg om en type aktivitet som i så måte er ny i landskapsvernområdet. Kartdatabasen Askeladden viser at rett nord-vest for området hvor boringa er omsøkt ligger en fangstrekke som er fredet. Dette viser at området tidligere var et trekkområde for villrein. Ut fra en samlet belastning (§ 10) på villrein og dens arealbruk vil det å åpne opp for ny aktivitet være uheldig og vurdert å kunne bidra til en ytterligere begrensning av villreinens arealbruk.

Når det gjelder en mulig presedensvirkning av tiltaket, vises det til at søker opplyser at et insentiv for omsøkt prøveboring også er å få opplysninger om feltet som strekker seg både østover og vestover fra omsøkt område som p.t er båndlagt av et annet leteselskap. Beveger en seg vestover fra det omsøkte området blir dette inn i de sentrale delene av Grimsdalen landskapsvernområde, og også muligens Dovre nasjonalpark. Videre viser mineralressurskart fra Folldal kommune lagt ut til offentlig høring nå i høst, at det er mineralforekomster blant annet innenfor Dørålen landskapsvernområde.

Åpner en opp for omsøkt prøveboring med hensikt å finne salgbare forekomster av mineraler, kan dette øke sannsynligheten for at en mottar flere søknader knyttet til slik aktivitet der det er registrert mineralforekomster. Både Grimsdalen, Dørålen og Dovre nasjonalpark er viktige funksjonsområder for villrein.

Selv om kunnskapsgrunnlaget om natur- og kulturverdiene i området anses som gode er det usikkerhet knyttet til tiltakets konsekvens på verneverdiene og naturmiljøet. Et vannforbruk på 50 liter/minutt gir et døgnforbruk på 72 000 liter og søknaden skisserer en døgnkontinuerlig prosess i 14 dager. Hvilken effekt et slikt uttak av vann fra de nevnte vannkildene vil ha på vegetasjon og dyreliv og geologi er ikke synliggjort og vanskelig å vurdere. I tillegg vil aktiviteten gi forstyrrelser knyttet til både motorferdsel samt aktivitet og støy på boreplassene. I NINA rapport 1013 Villrein og ferdsel står det blant annet følgende om villreinens bruk av arealene i Grimsdalen: *«Villreinen trekker fortsatt over Grimsdalen, men GPS-registreringa viser at det er stor fart på villreinen når den krysser dalen. Dataene viser samtidig at det er store arealer langs vegen/dalen som reinen i liten grad benytter seg av; dvs reinen viser stor arealunnvikelse. Disse to forholdene gjør at situasjonen er ustabil og kan endres med forhold knyttet til bruk av vegen og ferdsel i Grimsdalen. Økt trafikk, sommer og vinter, kan forverre situasjonen og føre til nok en oppsplitting av bestandene i Rondane Nord.»*

I en situasjon der konsekvensen på naturmangfoldet er usikker skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Dersom en skal forestille seg en mulighet der det blir funnet kommersielt interessante forekomster, vil drift av en slik aktivitet ikke være i tråd med verken regional plan eller verneforskrift. Dette gjelder selv om planen er å gå inn i landskapsvernområdet med en tunnel utenfor landskapsvernområdet. Sekretariatet tilrår styret at det allerede på dette tidspunkt gis klare signaler om at en slik virksomhet i et av villreinens viktigste funksjonsområder ikke er i tråd med det nasjonale ansvaret for ivaretagelse av arealer for villreinstammen i Rondane-Sølnkletten.

Med bakgrunn i alle momentene ovenfor mener sekretariatet derfor at føre-var prinsippet må tillegges stor vekt i saken og søknaden om prøveboring i Grimsdalen landskapsvernområde må avslås.

Konklusjon

Sekretariatet vurderer at omsøkt tiltaket (kjerneboring for uttak av prøver) strider mot verneformålet; ivaretagelse av geologiske forekomster og å ta vare på en del av et stort sammenhengende fjellområde med leveområder for villreinstammen i Rondane. Omsøkt tiltak oppfyller dermed ikke de vilkår som skal foreligge for at dispensasjon i medhold av nml § 48 skal kunne gis.

I tillegg er tiltaket en ny type aktivitet innenfor landskapsvernområdet. Aktiviteten er vurdert å medføre ytterligere forstyrrelser for villrein og dens arealbruk, og føre-var prinsippet bør legges til grunn.

Søknaden om kjerneboring for å ta ut prøver Grimsdalen landskapsvernområde må avslås.

Søknad om kjerneboring og dispensasjon for motorisert ferdsel i utmark ved Grimsdalsgruva.

11. september 2018

Til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
Dovre kommune
Folldal kommune

Informasjon om selskapet

Koppar Resources er et junior-leteselskap som er listet på den australske børsen. Selskapet ble stiftet i 2018 og har som målsetning å lete etter og utvikle kobber- og sinkforekomster, fortrinnsvis i Norge. Selskapet har undersøkelsesrettigheter i Trøndelag, Hedmark og Oppland (kart på hjemmesiden til Direktoratet for mineralforvaltning).

For mer informasjon, se www.kopparresources.com

Adresse:

Koppar Resources
Suite 2, 1 Altona St
West Perth, WA 6005 Australia

Informasjon om Grimsdalsprosjektet

Det har vært drift i Grimsdalsgruva i flere perioder mellom ca 1740 og 1950tallet, og det har i tidens løp, helt fram til 1990 ved Folldal Verk AS, vært gjort omfattende letevirkksomhet, som geofysiske målinger, geologisk kartlegging og kjerneboring.

Grimsdalsprosjektet, som inkluderer Grimsdalsgruva, ligger 8-10km sørvest for Folldal og dekkes av både Folldal og Dovre kommuner. Det er adkomst via grusveg fra Folldal fram til Grimsdalsgruva.

Grimsdalen kobber-sinkforekomst er den største av malmforekomstene i Folldal og har en utstrekning på ca 9km, maksimal bredde 1km og gjennomsnittsmektighet på 3m. Koppar Resources anser området for å ha potensial for tilleggsmalm. Den kjente forekomsten strekker seg fra Folldal og vestover inn i Grimsdalen landskapsvernområde og Dovre kommune, i korridoren mellom Dovre og Rondane nasjonalpark.

Koppar Resources foretok elektromagnetiske målinger i området mellom Nygruva og Grimsdalsgruva i august 2018.

Plan for arbeidene det her søkes om

På bakgrunn av de framkomne anomalier (EM-utslag) i de nevnte målingene er planen å kjernebore 3-4 hull, alle beliggende på statsgrunn.

Borhullenes plassering med koordinater og hulldyp:

Boremål	UTM øst	UTM nord	Antall hull	Hull-lengde	Bormeter totalt
GR1	542,400	6,886,350	1	240	240
GR2	543,500	6,885,900	2	100	200
GR3	542,900	6,886,600	1	100	100

Adkomst til de 3 borestedene er via grusvegen Folldal-Hovdagrenda-Grimsdalsgruva og kjerrevegen over Tollevshaugen.

Adkomst til GR1: Følger Tollevshaugvegen 1100m, så 1000m langs kjerreveg mot nordvest og 200m i terreng.

Adkomst til GR2: Følger Tollevshaugvegen 700m, så 300m østover i terreng.

GR3 ligger ved Grimsdalsgruvevegens ende, i veikanten.

Vedlagte kart viser foreslått adkomstrute (røde prikker) og borplasser (svart prikk).

Boringen vil foregå med borerigg påmontert en beltemaskin med brede belter som er skånsom for terrenget. I tillegg til flytting av boreriggen søkes det om bruk av ATV mellom endepunkt Grimsdalsvegen og borplassene GR1 og GR2 for frakt av mannskap (2 borere) og evt utstyr 2-3 ganger i døgnet.

Boringens formål er å ta opp en kjerne (48mm i diameter) fra hele hullets lengde. Utover det innebærer arbeidet ingen fysiske inngrep. Transport vil foregå så skånsomt som mulig, og en vil følge samme trasè fram og tilbake fra borplass. Ved evt merker i grunnen vil dette rettes opp.

Borplassen:

- Boreselskapet har HMS protokoll for å utføre oppdraget med minimal risiko
- Støy fra boreriggen vil være maksimalt 70-80 dB
- Minimal støvplage
- Slange strekkes fra nærmeste bekk/vannsig til bormaskin, for kjølevann til boring
- Borslam vil samles opp og fraktes bort
- All søppel samles opp og taes vare på
- Borplassen rehabiliteres etter boring
- Jordboringsrør kuttet under bakkenivå og det settes lokk på, evt røret fjernes om det kreves
- Dokumenterende bilder taes før og etter boring

Borprogrammet antas å vare i knappe 2 uker, til maksimalt 4 uker.

Det vil arbeides døgnskcontinuerlig med 2 skift 7 dager i uka.

Planlagt oppstart 10 – 15. oktober.

For Koppar Resources

Rune Wilberg

Tlf 95933793

Fra: Rune Wilberg[rwilber@online.no]
Dato: 12.10.2018 13:56:16
Til: Berge, Eirin
Kopi: Grevrusten, Stein Magne
Tittel: SV: Koppar Resources - tilbakemelding om saksbehandling

Hei,

1.

Vannslange strekkes fra borplass og til nærmeste bekk, der det vil stå vannpumpe. Vannpumpa bæres fra Tollevshaugveien for å unngå kjørespor. Lokalteter hvor bekkevann tas til de tre borhullene er henholdsvis:

Hull 1 (UTM 542400 6886350): 542970 6885700 (800m lang vannvei)

Hull 2 (UTM 543500 6885900): 543300 6885860 (200m lang vannvei)

Hull 3 (UTM 542900 6885600): 543185 6886640 (300m lang vannvei)

Vannet tilføres borhullet under trykk. Noe vil gå i sprekker i fjellet, mens det meste vil komme opp av hullet og dreneres i moreneoverdekket.

2.

Vannet har to funksjoner: kjølevann til borkrona og spylevann for å bringe opp boreslam (nedmalt bergart) som dannes av borkrona. Boreslammet vil settle nær borhullet og vannet vil sige ned i grunnen (moreneoverdekket). Borevann med oppbrakt bergartsslam har den naturlige sammensetningen til bergartene det bores gjennom, som i området hovedsaklig består av mafiske skifre/grønnskifer, og vil ikke påvirke naturmiljøet negativt.

3.

Vannforbruket er 50 liter pr minutt.

4.

Vi har bilder av borplassene før boring og vil også ta bilde etter gjennomført boring.

Rehabilitering vil være å jevne ut eventuelle kjørespor. På stedet for borhull 2 er det et dekke av reinmose. På stedet boreriggen skal stå tenker vi å fjerne dette i flak (så det ikke blir ødelagt av slitasje) og legge det tilbake på plass etter boring. Har konferert med biolog (NTNU) som sier dette er mulig når det blir gjort skånsomt.

5.

Ja, boreriggen (og ATV) kjøres inn fra Folldal via Hovdagrenda til Grimsdalsgruva. Derfra følger vi traktorvegen mot Tollevshaugen, samt traktorvegen opp mot Åkerhaugen (hull 2), med avstikkere til hull 1 og 2. ATV vil følge samme spor som riggen og brukes av mannskapet ved skiftets begynnelse og slutt. Den vil da samtidig frakte opp evt utstyr som måtte trenge under boring, samt frakte ned borkjerner.

6.

Jeg vet ikke hvor fylkeskommunen har tallet fra. Det er Arctic Drilling fra Kautokeino som er operatør. Riggen veier 11 tonn og går på gummibelter som er 75cm brede og 5m lange. Snakket med dem i dag – de er akkurat ferdig med boring på Kvænangsfjellet: Boreriggen satte minimalt med merker i terrenget, mens ATV'n ugjendrivelig lager kjørespor. For å holde skader på et minimum må farten ved ATV-bruk holdes lav.

Bilde av boreriggen sender jeg så snart Arctic Drilling sender meg ett.

Vennlig hilsen
Rune Wilberg

Fra: [Berge, Eirin](#)

Sendt: fredag 12. oktober 2018 kl. 12:06

Til: [Rune Wilberg](#)

Kopi: [Grevrusten, Stein Magne](#)

Emne: Koppar Resources - tilbakemelding om saksbehandling

Hei,

Sekretariatet har nå sett på innholdet i søknaden fra Koppar Resources, uttalelsene fra Dovre fjellstyre, Fylkeskommunen i Oppland og Koppar Resources kommentar til sistnevnte.

Vi vil legge til grunn i behandlingen av søknaden at Koppar Resources er et junior-leteselskap som ble stiftet i 2018 og som har som målsetning å lete etter og utvikle kobber- og sinkforekomster, fortrinnsvis i Norge – slik som opplyst fra dere.

Omsøkt tiltak (kjerneboring) er en type aktivitet vi ikke tidligere har hatt noen søknader om i nasjonalparkstyret. Dette er derfor et område vi har begrenset kunnskap om. Vi har trenger mer informasjon om tiltaket og mulige konsekvenser for naturmiljøet. Vi har behov for en klarlegging av tiltakets virkninger og risiko for virkninger på verneverdiene (jf. kravet om dokumentasjon i naturmangfoldloven).

Vi ber derfor om følgende tilleggsopplysninger for å forberede saken til nasjonalparkstyret:

1. Nøyaktig hvor/hvilket bekkesig skal borevannet hentes fra? Og hvor vil dreneringa (tilbakeføring av vannet) skje?
2. Vil dreneringsvannet ha en annen sammensetning – og i tilfelle hvordan vil det kunne påvirke naturmiljøet når det blir drenert?
3. Hvor mye borevann er det behov for – her må vi ha et tall slik at vi får vite hvilken størrelsesorden det er snakk om («beskjedent vannbehov» er lite konkret).
4. Du skriver i søknaden at «*boreplassen rehabiliteres etter boring*». Vi ber om billedokumentasjon som viser eksempel på boreplass før og etter gjennomføring av kjerneboring som her omsøkt. Hva slags rehabilitering tenker en her på rent konkret ? Bilder etter en rehabilitering vil bidra til å synliggjøre ev konsekvenser.
5. Pr telefon har dere oppgitt at dere ikke skal bruke Grimsdalsvegen, men komme inn med utstyr fra øst (Folldal-Hovdagrenda-Grimsdalsgruva). Dere skriver i søknaden følgende: «....søkes det om bruk av ATV mellom endepunkt Grimsdalsvegen og borplassene GR1 og GR2 for frakt av mannskap (2 borere) og evt utstyr 2-3 ganger i døgnet». Vi ber om at det presiseres hvorvidt det skal benyttes både ATV for frakt av utstyr og mannskap fra Grimsdalsvegens endepunkt, i tillegg til at borerigg /boremaskin på belter skal kjøres inn fra øst.
6. Vi ser at fylkeskommunen tar utgangspunkt i at boremaskin/borerigg har en vekt på 6 tonn. Denne opplysningen kan vi ikke finne i søknadspapirene og ber om en bekreftelse på om det stemmer. Vi ønsker også informasjon med bilde over hvilken type rigg det her er snakk om, med opplysninger om type belte (metall eller gummi), marktrykk osv.

Med bakgrunn i at tiltaket innebærer fysiske inngrep i et landskapsvernområde (boring ned til 240 meter og uttak av kjerneprøver) samt motorferdsel med beltegående men tungt utstyr, samt uttalelser og kommentarer som er gitt i forbindelse med søknaden, er det sekretariatets klare oppfatning at saken må behandles på et styremøte.

Nasjonalparkstyre har styremøte den 30.november 2018 (flyttet fra den 16.november grunnet stor saksmengde) og søknaden vil bli behandlet der.

Med vennlig hilsen

Eirin Berge

Nasjonalparkforvalter Rondane-Dovre nasjonalpark

Tlf: 61 26 62 09 - Faks: +4761266167

Postadresse: Postboks 987, 2604 Lillehammer

Epost: fmopebe@fylkesmannen.no

Internett: www.fylkesmannen.no/oppland

Denne e-posten er bare ment for personen/-e angitt ovenfor. Innholdet kan være strengt fortrolig, og må verken leses eller kopieres av uvedkommende. Ved feilsending ber vi om at e-posten slettes og at vi blir kontaktet.

Tenk på miljøet før du skriver ut denne eposten

Fra: Kari Svendsgard[kari.svendsgard@fjellstyrene.no]
Dato: 14.09.2018 11:36:46
Til: Rune Wilberg
Kopi: Berger Trond; Dovre kommune; Fylkesmannen i Oppland - postmottaket
Tittel: SV: Søknad om motorisert ferdsel Grimsdalsgruva

Hei

Viser til Fjelloven § 12 3. ledd.
Dovre fjellstyre har ingen innvendinger til tiltaket som skissert i søknaden.

Det settes som en forutsetning at nødvendige tillatelser fra Dovre kommune og Nasjonalparkstyret er innhentet før det igangsettes.

mvh
Dovre fjellstyre
Kari Svendsgard
91835424

Fra: Rune Wilberg <rwilber@online.no>
Sendt: tirsdag 11. september 2018 08.19
Til: fmoppost@fylkesmannen.no; postmottak@dovre.kommune.no; postmottak@folldal.kommune.no
Kopi: tbe@statskog.no; Folldal Fjellstyre; Dovre fjellstyre
Emne: Søknad om motorisert ferdsel Grimsdalsgruva

Hei,
Vedlagt søknad om dispensasjon for motorisert ferdsel i forbindelse med prøveboring ved Grimsdalsgruva.
Vennlig hilsen
Koppar Resources
v/ Rune Wilberg
Tlf 95933793

Koppar Resources

Hamar, 10.10.2018

Deres ref:

Vår ref: Sak. nr. 18/6588 - 6
Saksbeh. Hanne Thingstadberget Tlf. 62 54 44 60/Magne Kvam/Kjetil Skare

Svar - Søknad om kjerneboring og dispensasjon for motorisert ferdsl i utmark ved Grimsdalsgruva

Vi viser til oversendelse fra Dem ved brev datert 11.09.2018, mottatt her den 25.09.2018. Brevet er også sendt til Dovre kommune, Folldal kommune, Nasjonalparkstyret og Oppland fylkeskommune. Saken omhandler søknad om kjerneboring og dispensasjon for motorisert ferdsl i utmark ved Grimsdalsgruva.

Vi har tidligere i sommer mottatt varsel fra Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) ang. undersøkelsesvirksomhet til fots i dette området. Ut fra tiltakets art og omfang tok vi dette til etterretning. Vi har nå forut for den foreliggende søknaden fra tiltakshaver mottatt et nytt varsel fra DMF om videre undersøkelser i Grimsdalen i forhold til evt. mineralutvinning. Denne gangen gjelder det kjøring i terrenget og boring i 2 – 4 uker. I DMF sitt brev til oss framgår følgende:

«Varselet fra tiltakshaveren tilfredsstiller DMF sitt behov for opplysninger om undersøkelsesarbeidene. Vi har dermed grunnlag for å føre tilsyn iht. minerallovens krav, eventuelt kreve økonomisk sikkerhetsstillelse og avkreve dokumentasjon etter at arbeidene er slutført. Andre etater kan på grunnlag av varselet kontrollere at tiltakshaver overholder andre lover og regler. Dette kan gjelde varsler og søknader om nødvendige tillatelser etter plan- og bygningsloven, motorferdselloven, kulturminneloven mv. Koppar Resources ble i e-post fra DMF 11.09.2018 gjort oppmerksom på at de må ta kontakt med andre myndigheter for relevante tillatelser.»

Fylkesdirektøren oppfatter den foreliggende søknaden som et resultat av DMF sitt svar til tiltakshaver.

Fylkesdirektøren

BESØK: Parkgata 64, Hamar POST: Pb. 4404, Bedriftssenteret, 2325 HAMAR
TELEFON: 62 54 40 00 E-POST: postmottak@hedmark.org ORG.NR: 942 116 217

www.hedmark.org

Planfaglige forhold

Den foreliggende søknaden henvender seg bl.a. til fylkeskommunene som planmyndighet for den regionale planen for Rondane – Sølnekletten. I hht. den regionale planen er tiltaket det nå søkes om lokalisert innenfor nasjonalt villreinområde, og aktiviteten det søkes om er kjøring i terrenget og borevirksomhet i 2 – 4 uker nå i høst.

I hht. den regionale planen gjelder følgende:

- Generelt: *Innenfor nasjonalt villreinområde skal ny utbygging eller andre tekniske inngrep som kan forringe nasjonalt villreinområde unngås.*
- Spesifikt i forhold til masseuttak og gruvevirksomhet: *Det skal ikke etableres nye masseuttak og gruvevirksomhet innenfor nasjonalt villreinområde, bortsett fra mindre grustak til vedlikehold av lokale veger for å unngå lang transport.*

I hht. NINA-rapport 339, *Villreinen i Rondane – Sølnekletten, Kunnskapsstatus og leveområde*, som lå til grunn for avgrensning av nasjonalt villreinområde, er det aktuelle undersøkelsesområdet betegnet som helårsbeite for villreinen, dvs. at dette er arealer hvor det oppholder seg villrein hele året. Når det i det første oversendte varslingsdokumentet heter: «*No reindeer grazing zones or tracks occur within the proposed exploration area*», medfører dette altså ikke riktighet, verken i forhold til den regionale planen eller NINA-rapporten. Ut fra det tilgjengelige kunnskapsgrunnlaget vil det av hensyn til villreinen ikke være aktuelt å tillate ny gruvevirksomhet innenfor nasjonalt villreinområde, og forutgående undersøkelser i form av støyende virksomhet over flere uker har derfor ingen hensikt og må behandles tilsvarende. Fylkesdirektøren fraråder ut fra dette videre motorisert undersøkelsesvirksomhet med tanke på framtidig mineralutvinning ved Grimsdalsgruva, fordi dette ikke er forenlig med den regionale planen og hensynet til villreinens arealbruk.

Kulturvernaglige forhold

I likhet med borepunktene i Oppland, ligger borepunktet i Hedmark i landskapsvernområdet for Grimsdalen. Formålet med opprettelsen av Grimsdalen landskapsvernområde er å:

- ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,
- ta vare på en del av et stort sammenhengende fjellområde, med leveområder villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv,
- sikre viktige og mye brukte trekkområder for villreinen,
- ta vare på geologiske forekomster og landskapsformer.

I vernebestemmelsene for landskapsvernområdet, jf. forskriftens § 3.1.1, heter det at:

Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter. Med de unntak som følger av forskriftens punkt 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som vegbygging, oppføring av bygninger eller anlegg, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, framføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. Opplistingen er ikke uttømmende

Omsøkte tiltak er i strid med vernebestemmelsene for landskapsvernområdet.

I området ved foreslått borepunkt 3 ligger det også mange kulturminner tilknyttet den tidligere gruedriften ved Grimsdalsgruva. Det har ikke vært foretatt en nærmere verdivurdering av disse kulturminnene, og ved eventuelle tiltak i området bør dette gjennomføres.

For de her omsøkte tiltakene vurderes det ikke som nødvendig med en registrering for å oppfylle undersøkelsesplikten jf. kulturminneloven § 9. Dersom det, mot vår anbefaling, skal gjøres ytterligere inngrep i området, vil det være nødvendig med en ny vurdering for å avklare undersøkelsesplikten.

Med vennlig hilsen

Kristin Ryen Reithaug
ass. fylkessjef
Samferdsel, kulturminner og plan

Elisabeth Seip
kulturvernleder

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Kopi til:

- Oppland fylkeskommune, Kirkegata 76, 2626 LILLEHAMMER
- Folldal kommune, 2580 FOLLDAL
- Dovre kommune
- Rondane-Dovre Nasjonalparkstyre, Postboks 987, 2626 LILLEHAMMER

Til:

Koppar Resources

Kopi til:

Rondane-Dovre Nasjonalparkstyre
Postboks 987
2626 LILLEHAMMER

Dovre kommune
Kongsvegen 4
2662 DOVRE

Sørpland fylkeskommune
Rkegata 76
Postboks 988
2626 LILLEHAMMER

Folldal kommune
2580 FOLLDAL

002024 61 L

234#1903-d9d7dd4f-da9c-4ed2-9d53-29c7052273ed.7

Rondane-Dovre Nasjonalparkstyre
Postboks 987
2626 LILLEHAMMER

Vår ref.: 201806577-10
Deres ref.:

Lillehammer, 4. oktober 2018

Uttalelse til varsel om oppstart av undersøkelsesarbeid - søknad om prøveboring og motorferdsel i utmark, Grimsdalen, Dovre og Folldal kommune - Tiltakshaver: Koppar Resources

Vi viser til brev fra Direktoratet for mineralforvaltning (DMF), datert 12.09.2018, med varsel om undersøkelsesarbeider i området Grimsdalen i Dovre og Folldal kommuner. Vi viser videre til e-post fra Koppar Resources v/Rune Wilberg av 25.09.2018 med oversendelse av søknad om prøveboring og motorisert ferdsel i utmark i forbindelse med malmleting ved Grimdalsgruva. Vi viser også til e-poster fra Direktoratet for mineralforvaltning og fra Koppar Resources v/Rune Wilberg av 02.10.2018 samt til øvrig korrespondanse i saken. Oppland fylkeskommune ved Kulturarv har i en tidligere fase vært koplet på saken. Vi viser i den anledning til vår uttalelse av 18.07.2018.

Direktoratet for mineralforvaltning har kun rolle som varslingsmyndighet i denne saken, jf. minerallovens § 18. Vårt brev er derfor stilet til Rondane-Dovre Nasjonalparkstyre og Dovre kommune som rette vedtaksmyndighet i denne type saker. Kopi vil bli sendt til DMF og søker samt andre impliserte parter.

Bakgrunn

Koppar Resources har søkt om prøveboring for leting etter malm i nærheten av Grimsdalsgruva i Grimsdalen i henholdsvis Dovre og Folldal kommuner. Undersøkelsesarbeidet omfatter tre stk. borehull med en borerigg på inntil 6000 kg. Valg av borepunkter baserer seg på geofysiske undersøkelser foretatt sommeren 2018. Antatt støynivå fra borerigg vil ligge på 70-80 dB. I tillegg skal det tas kjølevann til boringen fra nærmeste bekk/vannsig. I tilknytning til kjerneboringen søkes det om motorisert ferdsel i utmark med ATV for kjøring av mannskaper og utstyr. Kjøring med borerigg og ATV skal hovedsakelig følge opparbeidet grusveg, traktorveg eller sti, men krever også kjøring i terreng. Arbeidet er beregnet til 2-4 uker med ønsket oppstart i perioden 10.-15.10.2018.

Postadresse:

Postboks 988

2626 LILLEHAMMER

Org. nr: 961382335

Besøksadresse:

Kirkegt. 76, Lillehammer

Bankkonto: 2000 09 50018

E-post: postmottak@oppland.org

Saksbehandler:

Mari Olsen, Regionalenheten

Jon Halvor Midtmageli, Regionalenheten

Øystein Rønning Andersen, Kulturarv

Telefon: +47 61 28 90 00

E-post: Oystein.R.Andersen@oppland.org

Planfaglige forhold

Den foreliggende søknaden henvender seg bl.a. til fylkeskommunene som planmyndighet for den regionale planen for Rondane – Sølnekletten. I hht. den regionale planen er tiltaket det nå søkes om lokalisert ca. 5 km. inne i Nasjonalt villreinområde, og aktiviteten det søkes om er kjøring i terrenget og borevirksomhet i 2 – 4 uker nå i høst.

Nasjonalt villreinområde er definert i regional plan som spesielt viktige områder for villrein hvor ny utbygging eller andre tekniske inngrep som kan forringe nasjonalt villreinområde skal unngås. Dette kommer klart frem i retningslinjenes punkt 5.3 «*Felles retningslinjer for nasjonalt villreinområde i Rondane og Sølnekletten, SONE 1*» står det følgende:

- Generelt: *Innenfor nasjonalt villreinområde skal ny utbygging eller andre tekniske inngrep som kan forringe nasjonalt villreinområde unngås.*
- Spesifikt i forhold til masseuttak og gruvevirksomhet: *Det skal ikke etableres nye masseuttak og gruvevirksomhet innenfor nasjonalt villreinområde, bortsett fra mindre grustak til vedlikehold av lokale veier for å unngå lang transport.*

I hht. NINA-rapport 339, *Villreinen i Rondane – Sølnekletten, Kunnskapsstatus og leveområde*, som lå til grunn for avgrensning av nasjonalt villreinområde, er det aktuelle undersøkelsesområdet betegnet som helårsbeite for villreinen, dvs. at dette er arealer hvor det oppholder seg villrein hele året. Når det i det første oversendte varslingsdokumentet heter: «*No reindeer grazing zones or tracks occur within the proposed exploration area*», medfører dette altså ikke riktighet, hverken i forhold til den regionale planen eller NINA-rapporten. Ut fra det tilgjengelige kunnskapsgrunnlaget vil det av hensyn til villreinen ikke være aktuelt å tillate ny gruvevirksomhet innenfor nasjonalt villreinområde, og forutgående undersøkelser i form av støyende virksomhet over flere uker har derfor ingen hensikt og må behandles tilsvarende. Fylkeskommunen fraråder ut fra dette videre motorisert/støyende undersøkelsesvirksomhet med tanke på framtidig mineralutvinning ved Grimsdalgruva, fordi dette ikke er forenlig med den regionale planen og hensynet til villreinens arealbruk.

Forholdet til uttak av kjølevann

I søknaden nevnes det at det er nødvendig med kjølevann til boring, og at slange skal trekkes fra nærmeste bekk/vannsig og bort til bormaskinen. Det står ikke noe om hvilke vannforekomster vannet er tenkt hentet fra og hvilken mengde vann som planlegges tatt ut, og det foreligger ingen vurderinger knyttet til eventuelle konsekvenser av et slikt vannuttak. Uttak av vann fra bekker, elver, innsjøer og grunnvann omfattes av vannressurslovens bestemmelser og krever som oftest en lovavklaring (konsesjonspliktavklaring). Dette er knyttet opp mot hensynet til allmenne interesser i vassdraget som vannressursloven skal ivareta. Det kreves dokumentasjon knyttet til sted, mengde uttak, tid og hvor mye vann det er i vannkilden. Det er krav til minstevannføring i vassdrag og krav til dokumentasjon av tålemengde for grunnvannsuttak. I tillegg må det framlegges dokumentasjon på hvilke andre allmenne interesser som kan bli berørt.

Det er NVE som er myndighet, og informasjon knyttet til vannuttak og søknadsprosess finnes på:
<https://www.nve.no/vann-vassdrag-og-miljo/konsesjonspliktavklaring-av-vassdragstiltak/>

Veileder: http://publikasjoner.nve.no/veileder/2017/veileder2017_01.pdf

Spesielt om grunnvannsuttak: <https://www.nve.no/vann-vassdrag-og-miljo/grunnvatn/>

Oppland fylkeskommune oppfordrer derfor til å ta kontakt med NVE vedrørende planlagt vannuttak. Skulle det bli behov for fysiske tiltak i vassdrag (eksempelvis oppdemming/kryssing/gravearbeider) gjør vi oppmerksom på at dette er tiltak som skal avklares og vurderes etter særlovverket, og er søknadspliktig. Søknad om tillatelse til fysiske tiltak i vassdrag må sendes Oppland fylkeskommune, Fylkesmannen i Oppland og NVE.

Forholdet til kulturminner

Nordvest for det omsøkte området ligger et større fangstanlegg med minimum 79 fangstgroper for rein, trolig fra jernalder og/eller middelalder. Fangstanlegget er automatisk fredet i henhold til kulturminneloven. I tillegg har vi opplysninger om et mulig klebersteinsbrudd fra før-reformatorisk tid ved Tollevshaugen uten at dette er kartfestet i den nasjonale kulturminnedatabasen, Askeladden. I området ved Åkerhaugen og Tollevshaugen ligger det også mange kulturminner tilknyttet den tidligere gruvedriften ved Grimsdalsgruva fra slutten av 1700-tallet og seinere. Det har ikke vært foretatt en nærmere verdivurdering av disse kulturminnene, og ved eventuelle tiltak i området bør dette gjennomføres.

Det har ikke vært foretatt systematiske kulturminneregistreringer innenfor det omsøkte tiltaksområdet. Potensialet for nyregistreringer av kulturminner i området rundt Tollevshaugen er således høyt. På det nåværende tidspunkt har vi imidlertid ikke behov for å gjennomføre kulturminneregistreringer.

Dersom de omsøkte tiltakene, mot vår anbefaling skulle tillates, og dette medfører framtidige inngrep ut over de her beskrevne tiltak, må kulturminnemyndighetene straks varsles slik at forholdet til kulturminner og behovet for kulturminneregistreringer kan vurderes på nytt.

Forholdet til kulturlandskap

De omsøkte bopunktene ligger delvis innenfor det nasjonalt viktige kulturlandskapsområdet for Grimsdalen og helt innenfor landskapsvernområdet for Grimsdalen. Det nasjonalt verdifulle kulturlandskapet er et av 13 utvalgte kulturlandskap i Oppland og skal ta vare på et landskap som er formet både av mennesker og naturen. I formålsparagrafen (§2) til landskapsvernområdet står det følgende:

Formålet med opprettelsen av Grimsdalen landskapsvernområde er å:

- *ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,*
- *ta vare på en del av et stort sammenhengende fjellområde, med leveområder villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv,*
- *sikre viktige og mye brukte trekkområder for villreinen,*
- *ta vare på geologiske forekomster og landskapsformer.*

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

(Forskrift til Verneplan for Rondane, vedlegg 3, vern av Grimsdalen, FOR-2003-10-24-1268)

Videre står det i følgende i vernebestemmelsene, jf. forskriftens § 3.1.1:

Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter.

Med de unntak som følger av forskriftens punkt 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som vegbygging, oppføring av bygninger eller anlegg, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, framføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. Opplistingen er ikke uttømmende.

Vi kan ikke se at de forelagte tiltakene er i tråd med forskriften, og følgelig heller ikke i tråd med hensynet til kulturlandskapsverdiene i området.

Konklusjon

Fylkeskommunen kan ikke se at den omsøkte prøveboringen med tilknyttet ferdsel i utmark er i tråd med vernehensynene knyttet til villrein som stadfestet i Regionalplan for Rondane-Sølnkletten, eller til kulturlandskapsverdiene som stadfestet i verneplanen for Rondane - Grimsdalen landskapsvernområde. Fylkeskommunen fraråder ut fra dette videre motorisert/støyende undersøkelsesvirksomhet med tanke på framtidig mineralutvinning ved Grimsdalgruva.

Med hilsen

Wibeke Børresen Gropen
Teamleder plan og miljø
Regionalenheten

Kristin Loe Kjelstad
Fylkeskonservator
Kulturarv

Brevet er iht. interne rutiner godkjent og sendes ut uten underskrift.

Mottakere: DOVRE KOMMUNE, Kongsvegen 4, 2662 DOVRE
Rondane-Dovre Nasjonalparkstyre, Postboks 987, 2626 LILLEHAMMER

Kopi til: Rondane-Dovre Nasjonalparkstyre, Eirin Berge, Postboks 987, 2626 LILLEHAMMER
Dovre kommune, Bernhard Svendsgard
Koppar Resources, Rune Wilberg, Suite 2, 1 Altona St., West Perth, WA 6005, Australia
HEDMARK FYLKESKOMMUNE, Postboks 4404, 2325 HAMAR
FOLLDAL KOMMUNE, Gruvvegen 7, 2580 FOLLDAL
FYLKESMANNEN I OPPLAND, Marit Vorkinn, Postboks 987, 2604 LILLEHAMMER
NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE) REGION ØST, Postboks 4223, 2307 HAMAR
Villreinnemda Rondane og Sølnkletten
DIREKTORATET FOR MINERALFORVALTNING MED BERGMESTEREN FOR SVALBARD, Postboks 3021 Lade, 7441 TRONDHEIM

Spesielt om grunnvannsuttak: <https://www.nve.no/vann-vassdrag-og-miljo/grunnvatn/>

Oppland fylkeskommune oppfordrer derfor til å ta kontakt med NVE vedrørende planlagt vannuttak. Skulle det bli behov for fysiske tiltak i vassdrag (eksempelvis oppdemming/kryssing/gravearbeider) gjør vi oppmerksom på at dette er tiltak som skal avklares og vurderes etter særlovverket, og er søknadspliktig. Søknad om tillatelse til fysiske tiltak i vassdrag må sendes Oppland fylkeskommune, Fylkesmannen i Oppland og NVE.

Forholdet til kulturminner

Nordvest for det omsøkte området ligger et større fangstanlegg med minimum 79 fangstgroper for rein, trolig fra jernalder og/eller middelalder. Fangstanlegget er automatisk fredet i henhold til kulturminneloven. I tillegg har vi opplysninger om et mulig klebersteinsbrudd fra før-reformatorisk tid ved Tollevshaugen uten at dette er kartfestet i den nasjonale kulturminnedatabasen, Askeladden. I området ved Åkerhaugen og Tollevshaugen ligger det også mange kulturminner tilknyttet den tidligere gruvedriften ved Grimsdalsgruva fra slutten av 1700-tallet og seinere. Det har ikke vært foretatt en nærmere verdivurdering av disse kulturminnene, og ved eventuelle tiltak i området bør dette gjennomføres.

Det har ikke vært foretatt systematiske kulturminneregistreringer innenfor det omsøkte tiltaksområdet. Potensialet for nyregistreringer av kulturminner i området rundt Tollevshaugen er således høyt. På det nåværende tidspunkt har vi imidlertid ikke behov for å gjennomføre kulturminneregistreringer.

Dersom de omsøkte tiltakene, mot vår anbefaling skulle tillates, og dette medfører framtidige inngrep ut over de her beskrevne tiltak, må kulturminnemyndighetene straks varsles slik at forholdet til kulturminner og behovet for kulturminneregistreringer kan vurderes på nytt.

Forholdet til kulturlandskap

De omsøkte borepunktene ligger delvis innenfor det nasjonalt viktige kulturlandskapsområdet for Grimsdalen og helt innenfor landskapsvernområdet for Grimsdalen. Det nasjonalt verdifulle kulturlandskapet er et av 13 utvalgte kulturlandskap i Oppland og skal ta vare på et landskap som er formet både av mennesker og naturen. I formålsparagrafen (§2) til landskapsvernområdet står det følgende:

Formålet med opprettelsen av Grimsdalen landskapsvernområde er å:

- *ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,*
- *ta vare på en del av et stort sammenhengende fjellområde, med leveområder villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv,*
- *sikre viktige og mye brukte trekkområder for villreinen,*
- *ta vare på geologiske forekomster og landskapsformer.*

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

(Forskrift til Verneplan for Rondane, vedlegg 3, vern av Grimsdalen, FOR-2003-10-24-1268)

Videre står det i følgende i vernebestemmelsene, jf. forskriftens § 3.1.1:

Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter.

Med de unntak som følger av forskriftens punkt 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som vegbygging, oppføring av bygninger eller anlegg, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, framføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og kløpper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. Opplistingen er ikke uttømmende.

Vi kan ikke se at de forelagte tiltakene er i tråd med forskriften, og følgelig heller ikke i tråd med hensynet til kulturlandskapsverdiene i området.

Konklusjon

Fylkeskommunen kan ikke se at den omsøkte prøveboringen med tilknyttet ferdsel i utmark er i tråd med vernehensynene knyttet til villrein som stadfestet i Regionalplan for Rondane-Sølnkletten, eller til kulturlandskapsverdiene som stadfestet i verneplanen for Rondane - Grimsdalen landskapsvernområde. Fylkeskommunen fraråder ut fra dette videre motorisert/støyende undersøkelsesvirksomhet med tanke på framtidig mineralutvinning ved Grimsdalgruva.

Med hilsen

Wibeke Børresen Gropen
Teamleder plan og miljø
Regionalenheten

Kristin Loe Kjelstad
Fylkeskonservator
Kulturarv

Brevet er iht. interne rutiner godkjent og sendes ut uten underskrift.

Mottakere: DOVRE KOMMUNE, Kongsvegen 4, 2662 DOVRE
Rondane-Dovre Nasjonalparkstyre, Postboks 987, 2626 LILLEHAMMER

Kopi til: Rondane-Dovre Nasjonalparkstyre, Eirin Berge, Postboks 987, 2626 LILLEHAMMER
Dovre kommune, Bernhard Svendsgard
Koppar Resources, Rune Wilberg, Suite 2, 1 Altona St., West Perth, WA 6005, Australia
HEDMARK FYLKESKOMMUNE, Postboks 4404, 2325 HAMAR
FOLLDAL KOMMUNE, Gruvvegen 7, 2580 FOLLDAL
FYLKESMANNEN I OPPLAND, Marit Vorkinn, Postboks 987, 2604 LILLEHAMMER
NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE) REGION ØST, Postboks 4223, 2307 HAMAR
Villreinnemda Rondane og Sølnkletten
DIREKTORATET FOR MINERALFORVALTNING MED BERGMESTEREN FOR SVALBARD, Postboks 3021 Lade, 7441 TRONDHEIM

6. oktober 2018

Til Oppland fylkeskommune,
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre,
Dovre kommune

Kommentar til uttalelse av 4. oktober 2018 fra Oppland fylkeskommune ved Kulturarv.

Da uttalelsen fra Oppland fylkeskommune favner vidt og omhandler tema utover kulturarv og villrein, finner vi det nødvendig å komme med noen kommentarer som vedlegg i søknaden til vedtaksmyndighet Rondane-Dovre nasjonalparkstyre og Dovre kommune før deres behandling. Det kan bemerkes at Direktoratet for mineralforvaltning utover varslingsmyndighet kan betraktes som rådgivende organ med kompetanse innen mineralleting og –forvaltning.

Vi ber om at søknaden vurderes ut ifra den bakgrunn som oppsummeres i uttalelsen fra Oppland fylkeskommune ved Kulturarv, boring av tre hull for å teste anomalier fra geofysiske målinger. Søknaden sier at det er behov for kjølevann til boringen fra nærliggende bekkesig, dvs beskjedent vannbehov.

Det er overraskende at Oppland fylkeskommune legger inn så bred omtale av kjølevannet i sin uttalelse. Det nevnes konsesjonspliktavurdering, minstevannføring i vassdrag, krav til dokumentasjon av tålemengde for grunnvannsuttak. Det er helt vanlig at det hentes bekkevann til kjerneboring, som igjen finner veien til samme dreneringsbasseng lenger ned.

Helhetstolkningen av uttalelsen gjør at vi poengterer at søknaden ikke dreier seg om gruvedrift. Vi må forholde oss til Oppland fylkeskommune ved Kulturarv som fagetat når de uttaler at "ut fra det tilgjengelige kunnskapsgrunnlaget vil det av hensyn til villreinen ikke være aktuelt å tillate ny gruvevirksomhet innenfor nasjonalt villreinområde", men i neste bisetning å uttale "og forutgående undersøkelser i form av støyende virksomhet over flere uker har derfor ingen hensikt og må behandles tilsvarende" er med respekt å melde å bevege seg utenfor ens kompetanseområde.

Malmleting foregår ikke uten en plan. Søker vi om letetillatelse i ytterkanten av et landskapsvernområde, har vi sett for oss at det kan være mulig å gå inn med en tunnel fra utsiden av verneområdet dersom en kan påvise en drivverdig forekomst (tallmakere oppgir muligheten for utnyttbare funn til 1 pr 10 000 leteprosjekter). Et slikt scenario vil gi mindre fottavtrykk og forstyrrelser innen villreinområdet enn driften som foregikk periodevis over en tohundreårsperiode ved Grimsdalsgruva.

Et annet insentiv for letingen er at kjerneprøvene kan fortelle oss noe om malmførende sekvenser/strukturer østover i Folldalsfeltet (inntil videre båndlagt av et annet leteselskap) og vestover langs samme stratigrafiske nivå i kaledonske bergarter i Dovre/Sel.

Vi ber dere ta stilling til om vi kan gjennomføre boring av tre hull, som antas å ta maksimalt to uker. Når det gjelder kulturminner er vi kjent med de nevnte fangstgroper for rein som ligger utenfor området for vår omsøkte virksomhet.

Vi er også kjent med de ultrabasiske bergartskroppene ved Tollefshaugen, som til dels er talkomvandlet og derfor ikke usannsynlig har vært gjenstand for klebersteinsutvinning i før-reformatorisk tid. Det opptrer for øvrig flere slike kroppar videre østover, med klebersteinsbrudd og også krom-mineralisering.

Driftsperioden for Grimsdalsgruva kan nok tidfestes tilbake til minst 1750 for oppstart og driften foregikk, med flere avbrudd, fram til 1950-tallet. Siste leteboring foregikk i 1990, ved Folldal Verk AS.

Den omsøkte prøveboringen vil ikke komme i berøring med kulturminner fra tidligere gruvedrift. Undertegnede har relatert kunnskap og har arbeidet med registrering og undersøkelse av kulturminner fra historisk gruvedrift i 7 år for Norges geologiske undersøkelse.

Vi finner det uklart hva som menes med "Det har ikke vært foretatt en nærmere verdivurdering av disse (gruverelaterte) kulturminnene, og ved eventuelle tiltak i området bør dette gjennomføres". De omsøkte borplasser ligger alle utenfor, men i nærheten av historiske gruveåpninger – det ligger gruestoller (de fleste er gjenfylt) både i øst- og vestskråningen av Åkerhaugen.

Likeledes finner vi heller ikke meningen i "Dersom de omsøkte tiltakene, mot vår anbefaling skulle tillates, og dette medfører framtidige inngrep ut over de beskrevne tiltak....".

Omsøkte tiltak er tre borhull som ikke innebærer fysiske inngrep.

For Koppar Resources

vennlig hilsen

Rune Wilberg

Geolog

Tlf 95933793

Arkivsaksnummer:	2018/9495-1	Saksbehandler:	Eirin Berge	Dato:	23.11.2018
------------------	-------------	----------------	-------------	-------	------------

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	36/2018	30.11.2018

Sak - Rondane nasjonalpark - Organisert ferdsel 2018 - utkast retningslinjer

Innstilling fra sekretariatet

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte den 30.november 2018 bestemt å sende utkast til retningslinjer for organisert ferdsel i området Høvringen-Rondvassbu-Mysusæter, som vist i saksfremlegget, på høring til berørte interesser. Høringsfristen settes til 4 uker etter utsending.

Bakgrunnen for at nasjonalparkstyret tar initiativ til å lage slike retningslinjer er at dette området er den største innfallsporten i Rondane med høyt besøksvolum og også en stor andel lokale reiselivsbedrifter. Retningslinjene er laget for å gi forutsigbare rammer for hvor og når den organiserte ferdselen i dette området kan aksepteres innenfor rammene av verneforskriften. Retningslinjene for organisert ferdsel vil være en prøveordning som må evalueres etter 3 år.

Retningslinjene gir ikke selvstendig hjemmelsgrunnlag for å fatte vedtak etter verneforskriften, men sammen med forvaltningsplanen vil de være retningsgivende for nasjonalparkstyrets behandling av søknader om organisert ferdsel i dette spesifikke området. Det må fremdeles søkes om tillatelse til å drive organisert ferdsel og tillatelse med vilkår forutsettes gitt som en flerårig tillatelse med rapportering etter endt sesong.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Møteprotokoll styremøte 13.9.2018
- Forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondane 2009
- Besøksstrategi for Rondane nasjonalpark 2015

Bakgrunn

Sommeren 2018 avstedkom mye mediefokus lokalt om bruken av Rondane nasjonalpark knyttet til lokal verdiskapning. Sekretariatet har mottatt flere søknader knyttet til organisert ferdsel som er utfordrende å håndtere etter de gjeldende retningslinjene i forvaltningsplanen. Det har også kommet innspill om at enkelte kan ha guidede turer uten at de trenger tillatelse fra forvaltningsmyndigheten, og det pekes på at det blir ulike rammevilkår for samme kommersiell organisert aktivitet. Sekretariatet ser et tydelig behov for at nasjonalparkstyret drøfter håndteringen av ferdselsformen «organisert ferdsel» i Rondane nasjonalpark, knyttet til

Rondanemassivet og 2000 meters toppene. Dette bør gjøres både i lys av de gitte rammene, vernebestemmelser, forvaltningsplan og vedtatt besøksstrategi, men også det vi vet om nivået av ferdsel generelt og nye ferdselsformer, samt oppdatert kunnskap om verneverdiene og villreinens bruk av områdene.

Saken ble diskutert på styremøte den 13.9.2018 og sekretariatet fikk i oppgave å utarbeide et forslag til retningslinjer for hvordan man kan styre den organiserte ferdselen i dette området. I denne sammenhengen påpeker sekretariatet viktigheten med at det omtalte området er hovedinnfallsporten for besøkende i Rondane, med et høyt besøksvolum og mye ferdsel i deler av året. Det er også her hovedtyngden av reiselivsbedrifter i området har sin aktivitet. Samlet sett er det disse faktorene som viser behovet for å se på retningslinjer knyttet til organisert ferdsel. En viktig forutsetning for sekretariatet har vært at dersom man skal åpne opp for organisert ferdsel i noen områdene er det nødvendig at en er mer restriktive i andre områder. Organisert ferdsel i området som her vurderes, vil fortsatt være søknadspliktig, i likhet med organisert ferdsel i andre deler av nasjonalparkene

Saksfremlegget går først gjennom rammene som er bakgrunnen for vurderingen sekretariatet gjør. De tema vi har definert som rammer er delt opp på følgende måte:

- 1. Villreinens arealbruk – og behov**
- 2. Ferdsel i Rondane**
- 3. Organisert ferdsel**
 - 3.1. Allemannsretten og organisert ferdsel
 - 3.2. Friluftsmeldinga og handlingsplan
 - 3.3. Verneforskrift, forvaltningsplan, besøksstrategi
 - 3.4. Kommersiell/ikke-kommersiell organisert ferdsel
- 4. Attraksjoner**
- 5. Lokal verdiskapning**
- 6. Krav om kunnskap/kompetanse hos turledere/guider**

I vurderingen etter at rammene er presentert ligger også forslag til retningslinjer for organisert ferdsel sommer og organisert ferdsel vinter. Disse forslagene er knyttet opp til kart 1-4 som er lagt ved som vedlegg.

1. Villreinens arealbruk- og behov

Villreinens arealbruk kan variere mye over tid, både som et resultat av bestandsstørrelse, beitekvalitet og beitetilgjengelighet. Reinens arealbruk endres over tidsrom på flere tiår. ***Det at villrein ikke bruker et område i dag, behøver ikke bety at området er uten verdi for villreinen i et lengre tidsperspektiv.***

Det er 3 forhold som særpreger villreinens leveområder i Rondane Nord og Rondane Sør:

- i. Begrenset tilgang på sommerbeite i Rondane Nord pga stengte trekkveier vestover
- ii. Stor sårbarhet på grunn av områdets lange og smale geografiske utforming
- iii. Betydelige effekter av infrastruktur og menneskelig ferdsel i enkelte områder.

Dataserier som strekker seg tilbake til 1950-tallet viser at antall reinsdyr i Rondane har variert mye over tid, og at det har vært til dels store lokale variasjoner i dyretallet. I de senere årene

har det vært en stabil bestand i sørområdet (sør for nasjonalparken), men en avtagende og relativt liten bestand i nordområdet som også nasjonalparken er en del av.

Forskningen peker også på at fragmenteringen av Rondane Nord i et nordlig og et sørlig område har årsak i forstyrrelsessoner som følge av mye ferdsel inn mot Rondanemassivet, kombinert med vegtrafikk inn mot nasjonalparkgrensene.

2. Ferdsel i Rondane

Rondane nasjonalpark har siden 60-tallet vært mye brukt til friluftsliv og rekreasjon. Allerede i forbindelse med forvaltningsplanen som ble godkjent i 2009 trekkes konfliktene som kan oppstå mellom villrein og ferdsel frem: *«Den fremtidige utviklingen av turisme, friluftsliv og ferdsel i visse deler av verneområdet og tidsperioder kan imidlertid være i konflikt med blant annet villrein ...(..)»*

Foreliggende kunnskapsgrunnlag basert på svarkasser ved de mest brukte innfallsportene i Rondane viser at 88% går på merka sti, kun 2% går utenfor merka sti (fritt i terrenget). Dette bildet blir noe justert når en tar høyde for at både de som har private hytter og de som ligger i telt i større grad går utenfor det etablerte sti nettet. For å gi et bilde på ferdselen i dette området vi nå snakker om viser vi til at ferdselstelleren Spranget – Rondvassbu 2017 registrerte 33 900 passeringer, ferdselsteller Per Gynt hytta – Smuksjøseter registrerte 9482 passeringer og telleren på Randenstien (2015 tall) registrerte 1595 passeringer. DNTs årsrapport fra 2017 viser at antall overnattinger på Rondvassbu sommer var 11 113 og overnattingstall vinter viser 2261 overnattinger. Bjørnholia hadde tilsvarende 4133 overnattinger sommeren 2017 og 338 overnattinger vinteren 2017.

NINA rapport 1013 Villrein og ferdsel i Rondane beskriver at villreinjakta er en betydelig kilde til forstyrrelser på villrein, og at forskjellen mellom turistens og jegerens bruk av landskapet er at jegerne i mindre grad følger eksisterende infrastruktur som stier og veger. Det finnes i dag flere brukerdrevne nettsteder som formidler ruter for fotturer og terrengsykling som bidrar til å gjøre forvaltningen mer utfordrende. Turforslagene følger nødvendigvis ikke merka sti og ruter. Det har i tillegg vært en enorm utstyrsutvikling, noe som bidrar til at ferdselen får større rekkevidde og det blir enklere for flere å gjennomføre turer som tidligere var for krevende for mange.

3. Organisert ferdsel

3.1 Allemannsretten og organisert ferdsel

Friluftsloven og allemannsretten gir enhver rett til ferdsel, opphold og høsting av naturen og gjelder hovedsakelig i utmark. Friluftsloven hjemler ferdsel uavhengig av hva som er formålet med den aktuelle ferdselen. Kommersielt og organisert friluftsliv kan bidra til å fremme friluftslivet som en helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet. I dag er rettstilstanden klar; det er tillatt å utnytte allemannsretten i kommersielt og organisert øyemed. Friluftsloven og allemannsretten gir også plikter. Ordlydene i både §§ 2 og 11 omtaler ferdsel og ifølge disse skal ferdsel skje hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet. Alle som benytter seg av allemannsretten skal opptre på en måte som ikke påfører miljøet skade. En kommersiell eller organisert utnyttelse av allemannsretten kan i mange tilfelle medføre omfattende og intensiv bruk av allemannsretten. Er områdene store nok til at alle kan gjøre hva de vil hvor de vil og når de vil uten at denne ferdselen påvirker villreinen negativt? Eller kan summen av aktsom ferdsel bli for stor?

3.2 Friluftsmeldinga- og handlingsplan

I Stortingsmelding 18 (2015-2016) Friluftsliv, Natur som kilde til helse og livskvalitet («Friluftsmeldinga») kommer det frem at regjeringen vil forenkle lovverket som regulerer friluftslivet og foreslår endringer i lovverket som legger bedre til rette for nye friluftformer som terrengsykling, kiting og klatring i utmark. Med den nye endringen vil alle former for friluftsliv i utgangspunktet være lov.

I forbindelse med høringen av Friluftsmeldinga ga nasjonalparkstyret uttale. I vedtaket fra nasjonalparkstyret ble det på det sterkeste anbefalt at dagens struktur med regulering av sykling i verneforskriftene for Rondane og Dovre nasjonalparker blir videreført av hensyn til villreinen.

Handlingsplan for friluftsliv er en oppfølging av Friluftslivmeldinga, Natur som kilde til helse og livskvalitet. Mens stortingsmeldingen også inneholder faglige beskrivelser og analyser om utviklingstrekk og aktuelle aspekter og problemstillinger rundt friluftsliv, er handlingsplanen konsentrert om tiltak, føringer og virkemidler. Handlingsplanen som kom i sommer omhandler delvis også verneområder, og viser til at aktsom ferdsel skal fortsatt være det bærende prinsippet i utøvelsen av friluftslivet.

Det skal komme en egen handlingsplan knyttet til friluftslivet og verneområder. Klima- og miljødepartementet arbeider mot at denne skal være ferdigstilt ved årsskiftet 2018/2019.

Av konkrete tiltak nevnt i handlingsplanen som kom i sommer trekkes følgende frem:

- Innen 2020 ha revidert forskriftene for nasjonalparkene og landskapsvernområdene, slik at det i større grad blir lovlig å sykle på veier, stier og kjørespor i disse områdene. Endringene skal gjøres for at ferdsel med sykkel i større grad likebehandles med ferdsel til fots i verneområder, hvor hensynet til verneverdiene ikke gir grunnlag for å forskjellsbehandle disse ferdselsformene.
- Innen 2020 ha endret regelverket for organisert ferdsel i nasjonalparkene, slik at det blir likebehandling mellom kommersielle og ikke-kommersielle aktiviteter.

3.3 Verneforskrift, forvaltningsplan og besøksstrategi

Bestemmelsene om ferdsel i verneforskriften for Rondane NP sier følgende:

«Bestemmelsene er ikke til hinder for tradisjonell turvirksomhet til fots i regi av turistforeninger, skoler, barnehager, ideelle lag og foreninger. Annen organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Det vises for øvrig til forvaltningsplanen»

I begrepet «annen organisert ferdsel» er betydningen definert som «Ferdsl der en planlegger, koordinerer eller arrangerer en aktivitet som blir kunngjort/markedsført på forhånd».

Både forvaltningsplan (2009) og besøksstrategi (2015) legger til grunn at det i hovedsak skal tilrettelegges og ferdsel kanaliseres til ytterkantene av nasjonalparken og områdene utenfor nasjonalparken som tåler høyt besøkstrykk. I forvaltningsplanen fra 2009 er de sentrale toppene i Rondane massivet og soner for organisert ferdsel omtalt som følger:

«Området fra Spranghaugen til Rondvassbu, Illmanndalen og de sentrale toppene i Rondane massivet er mye brukt av folk fremfor alt fra juni og utover sommeren og tidlig høst, men også

inn i november. Området ble foreslått som en sone under høringen av forvaltningsplanen, men er tatt ut av hensyn til innspill om villreinens bruk av områder i og inntil den foreslåtte sonen, samt den feilaktige signaleffekten en slik sone vill ha i forhold til de overordnede grepen i planen om å kanalisere mest mulig ferdsel ut til utkanten av verneområdene».

Forvaltningsplanen viser i dette området 2 soner (gule soner på vedlagt kart 1- 4) hvor organisert ferdsel til fots og på ski utenfor merkede stier og løyper er tillatt for alle uten spesiell tillatelse. I tillegg er sykling og organisert ridning på merkede stier samt organisert kjøring med hundespann tillatt uten tillatelse.

Hierarkiet for forvaltninga når det gjelder organisert ferdsel har vært som følger:

- a. Følg godkjente stier og løyper (ikke søknadspliktig)
- b. Soner for organisert ferdsel
- c. Bruk ytterkantene av nasjonalparken

Videre viser besøksstrategien til et viktig prinsipp: *«Et viktig prinsipp er at i de tilfeller det er motstridende målsettinger mellom ivaretagelse av verneverdiene, tilrettelegging for de besøkende og lokal verdiskaping, skal ivaretagelse av verneverdiene tillegges størst vekt».*

Forvaltningsplanen **er laget med utgangspunkt i den bruken av området som var i 2009, også når det gjelder friluftaktiviteter.** Allerede i 2009 ble den viktige balansegangen mellom villrein og ferdsel beskrevet av forvaltninga i planen: *«Den fremtidige utviklingen av turisme, friluftsliv og ferdsel i visse deler av verneområdet og tidsperioder kan imidlertid være i konflikt med blant annet villrein og forvaltningsplanen har som mål å finne balansen mellom tilrettelegging for friluftslivet og å bevare og helst bedre villreinstammenes muligheter for å overleve på lang sikt».*

3.4 Kommersiell/ikke-kommersiell organisert ferdsel

Forvaltningsplan og vernebestemmelser skiller mellom kommersiell og ikke-kommersiell ferdsel, der turistforeninger, skoler og barnehager er unntatt søknadsplikt. Bakgrunn for unntakene kan blant annet knyttes til at disse brukergruppene sannsynligvis i stor grad har benyttet merka stier og løyper, og at de er ansett for i liten grad å forringe naturmiljøet ved «lett» bruk av området. Forvaltningsplanen omtaler videre DNT sin aktivitet under overskriften «Organiserte fot- og skiturer»: *DNT Oslo og Omegn har flere organiserte turer i Rondaneområdet, både i vinter- og sommersesong. Mesteparten av vinterrutene stikkes i forbindelse med påsken. Det arrangeres skiturer fra mars, også før løypene er stikket. Sommerturene følger hovedsakelig merkete stier. Alle turene går fra hytte til hytte i Rondaneområdet.*

Nå-situasjonen er en ganske annen. På hjemmesiden til Rondvassbu ligger det ute tilbud om introkurs for randonee (krever spesielt utstyr), snøskredkurs/opplæring og guida topturer til 2000 meters toppene og andre topper med grupper hvor traséene som brukes nødvendigvis ikke er godkjent sti eller løype. Det synes å være relevant å legge til grunn at den turvirksomheten DNT arrangerer i Rondane ikke lenger er dekket av de forutsetningen som var gitt ved vernetidspunktet, og som er beskrevet i forvaltningsplanen.

Ny standard i verneforskrifter som vedtas i dag når det gjelder bestemmelsen om «organisert ferdsel» har en annen ordlyd enn det som er tilfelle i verneforskriften for Rondane. Der skilles det ikke mellom kommersiell og ikke-kommersiell ferdsel, men at ferdsel som kan skade naturmiljøet er søknadspliktig og det vises til forvaltningsplan der dette er nærmere omtalt.

I handlingsplanen for friluftslivet er denne endringen også nevnt og tidfestet til innen 2020.

4. Attraksjonene

For mange besøkende er naturmiljøet og det åpne landskapet, de lavdekte flyene, stillheten og det markante fjellmassivet en sterk attraksjonskraft i seg selv. Likevel er det nok det omfattende sti- og løypenettet og spesielt 2000- meterstoppepene i Rondanemassivet som er de ressursene med størst attraksjonskraft i Rondane.

5. Lokal verdiskapning

Allerede på vernetidspunktet i 2003 var det vist til at en økt turistmessig bruk av Rondaneområdet ikke skulle være ødeleggende for de natur- og kulturverdier som verneplanen bygger på (Kgl Res, Miljødepartementet)

Besøksstrategien for Rondane nasjonalpark vedtatt i 2015 har nasjonalparkstyret sagt følgende. *«Nasjonalparkstyret mener derfor at det ikke er noe mål å øke antall besøkende i de sentrale og de mest sårbare delene av Rondane, men heller legge til rette for økt besøk i utkanten av og utenfor nasjonalparken der potensiale for verdiskapning er størst.»*

Reiselivsbedriftene på Høvringen, på Mysuseter og bedriften Rondvassbu i Sel kommune lever alle av gjester som bruker deler av nasjonalparken på vestsiden av Rondanemassivet og i selve massivet (2000-meters toppene). Sammen med andre tilreisende skaper dette totalt sett utfordringer i forhold til villreinenes trekk nord-sør i samme område. Denne balansegangen mellom menneskelig bruk og villreinenes bruk av det samme området er et viktig tema i gjeldene forvaltningsplan og besøksstrategien for Rondane nasjonalpark.

Forvaltningsmyndigheten ønsker å ta vare på både turister og verneverdiene og det vil til enhver tid være viktig å finne den beste balansegangen mellom reiselivets/de besøkendes bruk av områdene og villreinenes bruk av områdene.

6. Krav om kunnskap/kompetanse hos turledere/guider

Forvaltningsplanen skriver følgende om sertifisering av guider (s 107):

«Forvaltningsmyndigheten har ikke anledning til å stille krav om sertifisering av guider når det gis tillatelser til den type turer. Forvaltningsmyndigheten bør imidlertid sette vilkår om kompetanse. Dokumentasjon av kompetanse innen naturmiljø og områdevern vil være en fordel ved behandling av søknad om organisert ferdsel. Sertifisering vil være et virkemiddel for å synliggjøre slik kompetanse.»

Da sekretariatet oppfatter teksten ovenfor som relativt uklar gjorde vi en henvendelse til jurist hos Miljødirektoratet. Tilbakemeldingen fra direktoratet var at det ikke er anledning til å stille krav om sertifisering av guider i forbindelse med søknader om dispensasjon for organisert ferdsel. Det finnes altså ikke noen lovhjemmel for å stille krav om guidesertifisering. I vilkårs læren vil dette bli betraktet som et uforholdsmessig eller urimelig vilkår, dvs et vilkår som er strengere enn det som er påkrevet for å ivareta naturverdiene. Det er en stadig økende trend å skulle på toppturer eller annet som krever mer kunnskap enn en markatur. Per i dag kan alle kalle seg guide og ta betalt for det, og det er nok bred enighet om at dette kan skape utfordringer. Krav om sertifisering av guider er noe som har vært diskutert i flere tiår, og det er stadig initiativ og forprosjekter knyttet til dette uten at det så langt har ført til noe konkret. Miljødirektoratet viser til at en guidesertifisering må komme som initiativ fra næringa selv.

Det vises til at en bør være svært tilbakeholden med å stille krav om en viss "kompetanse" selv om det er inntatt i forvaltningsplanen. Dette fordi et slik krav på mange måter ligger i samme gate som krav til sertifisering, og vil fort bli betraktet som et uforholdsmessig vilkår.

Vurdering

Rondane nasjonalpark har siden opprettelsen vært en viktig arena for friluftslivet og for reiselivet, og det er flere tilretteleggingstiltak inne i nasjonalparken, blant annet stier og løyper og turisthytter.

Blant de strategiske hovedgrep og tiltak for det mye besøkte området Mysusæter- Rondvassbu - Høvringen ble det vedtatt følgende målsetninger i nasjonalparkstyrets besøksstrategi:

- Bedre muligheten for villrein til å trekke nord-sør på vestsiden av Rondanemassivet
- Legge til rette for økt verdiskaping i randområdene
- Legge til rette for en bedre opplevelse for turisten på de ulike innfallsportene i området

Nasjonalparkstyret ønsker nå å se på muligheten for å legge til rette for organisert ferdsel i et område som er viktige funksjonsområder for villrein og som også ligger til dels langt inne i nasjonalparken. **Sekretariatet peker på at en da beveger seg i retning bort fra de overordnede grepene som har ligget til grunn for styring av ferdsel tidligere.**

En viktig forutsetning for sekretariatets arbeid med retningslinjene har derfor vært å legge vekt på hvilke tidsperioder der slik type aktivitet vil berøre verneverdiene minst mulig. I denne sammenhengen har sekretariatet valgt å vektlegge tidsperiodeinndelingen i NINA rapport 1013 Villrein og ferdsel i Rondane. I rapporten er følgende tidsperioder brukt for sommerperioden:

- Lavsesong: Perioden fra 15. juni – 15. juli og perioden fra 10. august - 1. oktober.
- Høysesong: Perioden fra 15. juli – 10. august.

Tidsperiodene er definert ut fra registreringer fra ferdselstellere i Rondane som viser at ferdselen er klart størst i perioden 15. juli – 10. august. Lavsesongen er da definert som både tidlig og sent på sesongen der ferdselen er noe lavere. Sekretariatet har valgt å forlenge perioden for høysesong med 5 dager for å ta høyde for siste delen av sommerferien. I tillegg er perioden for lavsesong forlenget med 14 dager for å ta høyde for høstferien som ofte er en viktig periode for reiselivsbedriftene i området og tilreisende.

Når det gjelder vinterperioden har sekretariatet valgt å legge til grunn at NINA rapport 1013 Villrein og ferdsel som peker på at perioden november, desember, januar og februar er den perioden med minst ferdsel i Rondane. Dette er også definert som den tidsperioden det er størst sannsynlighet for kryssing av villrein på akse Rondvassbu – Spranget, og det legges derfor ikke opp til at organisert aktivitet blir tillatt i denne perioden. Sekretariatet har valgt å definere perioden lavsesong fra 1. mars når Rondvassbu åpner og fram til tidspunktet der alle høyfjellsløypene i Rondane blir stikket i høysesongen. Høysesongen er definert som perioden der alle høyfjellsløypene i Rondane er stikket i tidsrommet fredagen en drøy uke før palmesøndag til og med 2. påskedag (kategori 3 løyper).

Det har kommet konkrete søknader om organisert ferdsel i området som vi nå har vurdert, og som vi har brukt som utgangspunkt. En har forsøkt å komme reiselivet i møte, men like viktig er å synliggjøre behovet for å skjerme noen områder. Sekretariatet mener det er viktig å understreke at organisert ferdsel og retningslinjer som nå vurderes knyttet til dette, er en

særskilt ordning som vurderes på bakgrunn av den posisjonen området har som innfallsport med stort besøkstrykk, og at en ikke kan legge opp til at andre områder blir vurdert likens. I tillegg vurderer sekretariatet at dersom en skal åpne opp for organisert ferdsel i et område på denne måten, må en samtidig se på områder og tider der en ikke ønsker ferdsel og formidle dette. Dette vil være en del av forutsigbarheten. Viktige refugie områder for villreinen sommerstid er bl.a. Sletthøe – Gråhø - Styggø og Vulufjell. Dovre nasjonalpark har bl.a. viktige funksjonsområder i de kritiske sesongene som kalvingsområder og vinterbeiteområder. Det er lagt vekt på at guiding er en aktivitet som er størst i barmark/sommersesongen, og at dersom det åpnes for mer aktivitet i denne sesongen i disse områdene må en være mer restriktive i andre perioder. I tillegg til skuldersesongene vil vinterstid hvor det allerede pr i dag er lite ferdsel være et slikt tidsvindu. Det mest sannsynlige vinduet for kryssing langs aksen Spranget-Rondvassbu er vurdert å være under villreinjakta samt når det er lite folk i fjellet i november, desember januar og februar (NINA rapport 1013 villrein og ferdsel s. 155).

Det er ikke automatikk i at dersom en legger til rette for organisert ferdsel vil dette medføre at den allmenne frie ferdselen synker. Det kan også være slik at deltakeren på de organiserte turene ikke ville gått i fjellet og ikke på de mest krevende turene, hvis det ikke hadde vært en organisert aktivitet. Dette kan gi et bilde som tilsier at den organiserte ferdselen kommer som et tillegg til annen ferdsel. Sekretariatet er ikke kjent med om det foreligger dokumentasjon som tilsier at organisert ferdsel nødvendigvis gir mindre av den allmenne uorganiserte ferdselen, men heller ikke dokumentasjon på at ferdselen totalt sett øker. Effekten av den organiserte ferdsel på ferdselsvolumet vurderes derfor å være usikker.

Organiserte turer der turleder/guide har gode kunnskaper om området og naturmiljøet de ferdes i og samtidig evner å videreformidle denne kunnskapen, vil kunne bidra til å øke forståelsen av ivaretagelse av sårbare områder. Det avgjørende for om verneverdiene ivaretas er hvordan en guide/turleder konkret opptrer sammen med en gruppe personer. Utfordringen er hvordan forvaltningen med sine virkemidler kan bidra til at kunnskap om område og verneverdier fører til god atferd. Rent juridisk ligger det her noen utfordringer. Med bakgrunn i det juridiske handlingsrommet finner sekretariatet det vanskelig å sette objektive krav om kompetanse i en tillatelse til organisert ferdsel, dvs krav om spesielle kurs eller en særskilt type kompetanse. Det som kan være mulig er å sette konkrete, rimelige vilkår i tillatelsen, som kan bidra til at guider/turledere opptrer forsvarlig. Aktuelle vilkår kan være hvordan en opptrer hvis villrein påtreffes, sporløs ferdsel, kulturminner (unngå flytting av stein/vardebygging) m.m. Skal slike vilkår følges opp må dette gjøres gjennom høy tilstedeværelse av oppsyn.

Fremdrift for arbeidet med retningslinjene

De retningslinjer som presenteres her må ses på som et utkast til retningslinjer for organisert ferdsel i dette området. En brukermedvirkning fra både reiseliv, kommune, villreininteresser og andre der en både gir og tar vil være viktig blant annet for å forankre de forvaltningsmessige grepene en tar og skape oppslutning rundt disse. Retningslinjene vil måtte være en prøveordning som vil være gjenstand for endringer når vi får erfaring med hvordan den fungerer, både for verneverdier, reiseliv og andre. Utkastet til retningslinjer som her foreslås tilrås derfor å sendes på høring til berørte aktører og interesser.

Etter en slik høringsrunde vil en se på utkastet til retningslinjer på nytt og gjøre avveininger på bakgrunn av innspill. Sekretariatet vil deretter lage en sak med innstilling til styret om godkjenning av endelige retningslinjer for organisert ferdsel for dette bestemte området i Rondane. Målet med retningslinjene er å gi føringer for behandling av søknader om organisert ferdsel samt forutsigbarhet for aktører i dette området. Det legges opp til at styret må behandle

saken om endelige retningslinjer på nyåret. Grunnen til dette er at vi blant annet har søknader liggende på vent og at det er av betydning for reiselivet å få forutsigbarhet for sin virksomhet.

Forslag til retningslinjer for behandling av søknader om organisert ferdsel i området Høvringen - Rondvassbu- Mysusæter (som en prøveordning)

SOMMER

Kart i vedlegg 1 viser områder for organisert ferdsel der sekretariatet vurderer at det kan gis tillatelser med vilkår for organisert ferdsel. Kart i vedlegg 2 viser turer der sekretariatet er kjent med at det foregår organisert ferdsel uten tillatelse i tillegg til turer som er omsøkt. Definisjon av høy- og lavsesong er omtalt tidligere i saksframlegget.

Forslag til retningslinjer og områder for organisert ferdsel sommer:

- I området vist med **grønn farge** kan det påregnes tillatelser for organisert ferdsel i både høy – og lavsesong (15. juni – 15. oktober).
- I området vist med **rød farge** kan det vurderes å gi tillatelser til organisert ferdsel i høysesong (15. juli – 20. august). Sekretariatet understreker at det i begge områdene som er vist med rød farge er det stier som er nedlagte av hensyn til villrein (Storsmeden og Bråkdalsbelgen) og at dette er viktige og sårbare trekkområder for villrein. Det er således ikke uproblematisk å tillate organisert ferdsel i disse områdene. Det kan vurderes å knytte eventuell organisert ferdsel i disse områdene til de ukedagene med størst utfart ellers i området, eksempelvis torsdager - søndager.
- Områder vist med **gul farge** er sone for organisert ferdsel der organiserte turer til fots og på ski allerede er tillatt uten søknad hele året i henhold til forvaltningsplan.
- I grønt og rødt område legges det opp til at det kan gis flerårige tillatelser med rapportering etter endt sesong. Det må påregnes at det blir satt vilkår om maks antall deltakere på én tur, slik at turleder/guide til enhver tid har mulighet til å ha god oversikt over deltakerne med mål om at gruppen holder seg samlet. Maksimalt antall deltakere pr. tur foreslås satt til 15 stk.

I følgende områder bør det ikke åpnes for denne praksisen:

NINA rapport 1013 Villrein og ferdsel viser høy aktivitet av villrein ved Illmannhøe stort sett gjennom hele året, også om sommeren. Dette området bør av den grunn holdes utenfor område for organisert ferdsel.

Østsida av Rondane, mot Langlupdalen har mindre ferdsel enn vestsiden. Det anbefales ikke å øke tilrettelegging og bruk her, men bevare denne kvaliteten. Området har en viss funksjonalitet når det gjelder trekk og utveksling av reinsdyr nord og sør i Rondane nord, men et langt mindre potensial enn Spranget - Rondvassbu når en legger til grunn historiske kilder om fangstanlegg. Sett i lys av dette forslår derfor ikke sekretariatet å åpne for organiserte turer til Digerronden, Midtronden og Høgronden.

Vassberget og Gråhøe er områder hvor reinen trekker opp på sommerstid og det vurderes som uheldig å åpne opp for organisert ferdsel her om sommeren.

Turer til Trolltind anses som problematiske da denne toppen ligger langt inn i nasjonalparken og botndalene i Langholet. Stien hit ble på samme måte som stien opp Bråkdalen lagt ned for å styre ferdselen bort fra området.

VINTER

Kart i vedlegg 3 viser områder for organisert ferdsel der sekretariatet vurderer at det kan gis tillatelser for organisert ferdsel. Kart i vedlegg 4 viser turer der sekretariatet er kjent med at det foregår organisert ferdsel uten tillatelse i tillegg til turer som er omsøkt. Definisjon av høy- og lavsesong er omtalt tidligere i saksframlegget.

Forslag til retningslinjer og områder for organisert ferdsel vinter:

- I området vist med **grønn farge** kan det påregnes tillatelse til organisert ferdsel i både høy- og lavsesong vinter (1. mars til og med 2. påskedag).
- I områder vist med **rød farge** kan det vurderes å gi tillatelser til organisert ferdsel i høysesong (fra fredagen en drøy uke før palmesøndag til og med 2. påskedag, periode for stikking av kat. 3 løyper). Sekretariatet understreker at i de 3 områdene som er vist med rød farge er det viktige og sårbare trekkområder for villrein. Det er således ikke uproblematisk å tillate organisert ferdsel her.
- Områder vist med **gul farge** er sone for organisert ferdsel der organiserte turer til fots og på ski allerede er tillatt uten søknad hele året i henhold til forvaltningsplanen.
- I grønt og rødt område legges det opp til at det kan gis flerårige tillatelser med rapportering etter endt sesong. Det må påregnes at det blir satt vilkår om maks antall deltakere på én tur, slik at turleder/guide til enhver tid har mulighet til å ha god oversikt over deltakerne med mål om at gruppen holder seg samlet. Maksimalt antall deltakere pr. tur foreslås satt til 15 stk.

Vinteren er i utgangspunktet en tid med lite ferdsel i Rondane. Enkelte skiløyper i ytterkant av nasjonalparken stikkes/prepareres f.o.m 10. februar, men ellers stikkes ikke løypene før uka før påske. Det bør føres en restriktiv holdning i forhold til å åpne opp for guida turer utenfor godkjente skiløyper vinterstid av hensyn til villreinen i dette området.

Turer til Vassberget der sekretariatet mener det kan vurderes å gi tillatelse til organisert ferdsel i høysesongen vinter vil ha begrensning om å ikke gå ned Bråkdalen men å bruke samme løype opp og ned. Dette er et område hvor det er en del ferdsel i tilknytning til påsken, men ut fra de gps-dataene en har, er det nærliggende areal som brukes av villrein.

Med bakgrunn i at vinteren i utgangspunktet er en tid med relativt lite ferdsel, samt at dette er et tidsvindu hvor det er størst sannsynlighet for at reinen vil trekke over aksene Spranget - Rondvassbu foreslår sekretariatet at guidede turer vinterstid vil være aktuelt i tidsrommet som gjelder for stikka løypene i kategori 3 da det uansett er mye ferdsel i området. Unntaket her er turer til Veslesmeden da stikkaløype inn til Rondvassbu tillates stikket fra 10. februar (kategori 2 løype) og Rondvassbu åpner vanligvis helt i slutten av februar eller begynnelsen av mars. Å åpne opp for ytterligere ferdsel utover dette vurderes å ikke følge opp de målsetninger styret har satt seg i besøksstrategien.

Reiselivet på Høvringen har stor grad av tilrettelegging med flere preparerte løyper inne i nasjonalparken. Det er godt tilrettelagt for organisert ferdsel i de 2 ulike sonene (markert med

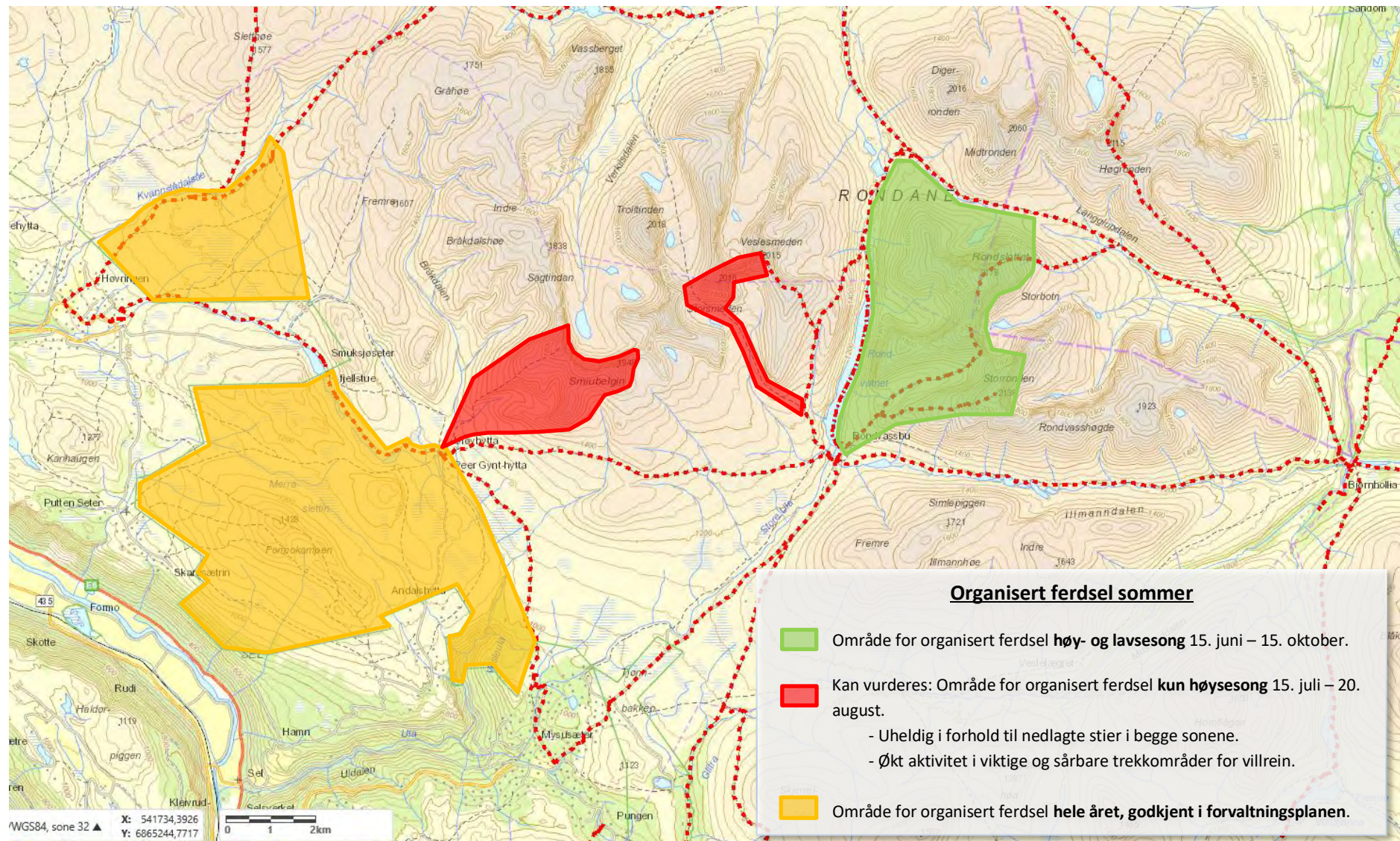
gul farge i kartvedlegg 1-4), og det er også muligheter for attraktive toppturer i ytterkant av nasjonalparken på eksempelvis Formokampen og Skorutberget.

I følgende områder bør det ikke åpnes for denne praksisen:

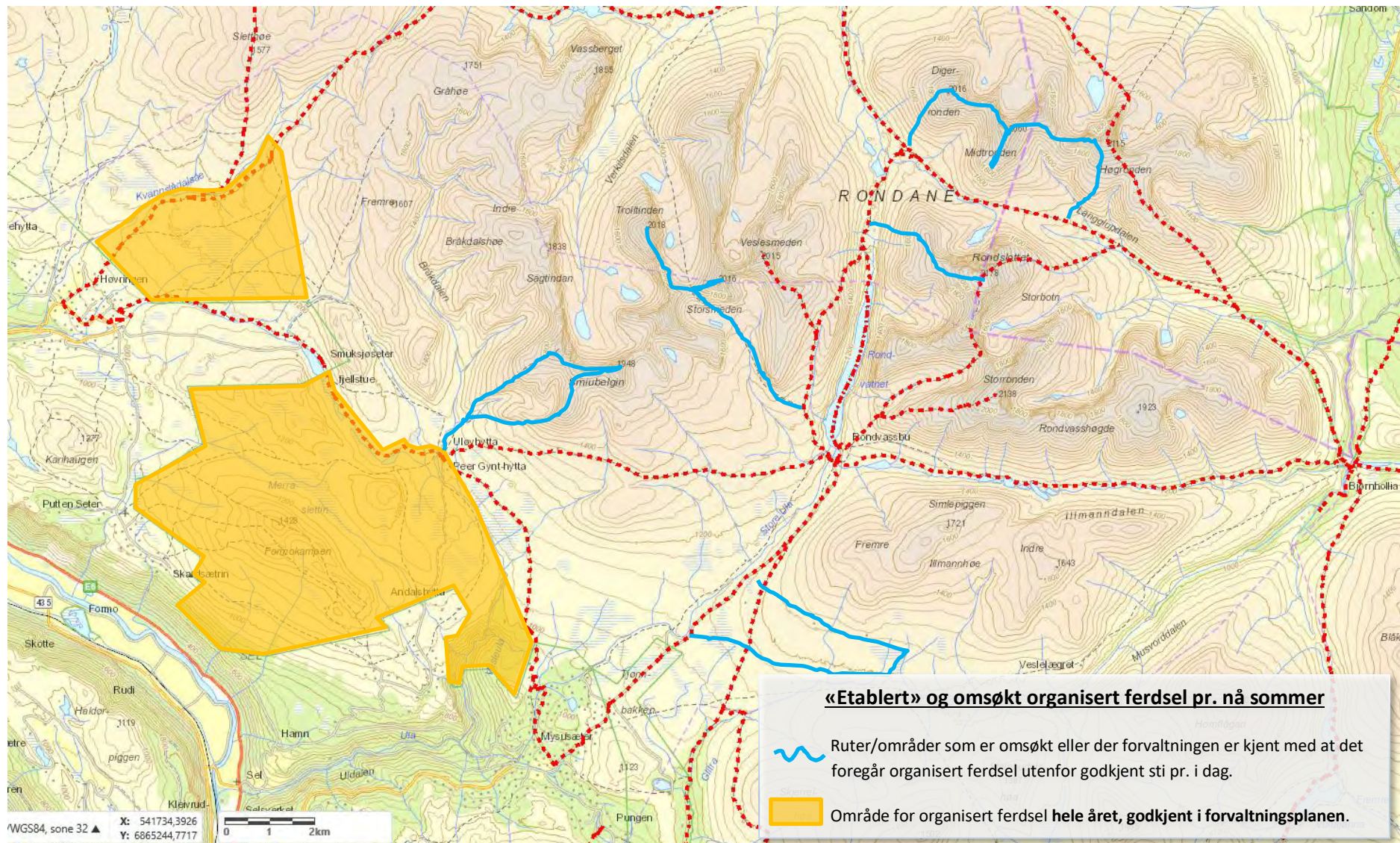
Ettersom et aktuelt tidsvindu for kryssing av rein i området er november, desember, januar og februar tilrår ikke sekretariatet at organiserte skiturer til Ljosåbelgen med skikjøring ned til Mysusæter i perioden før påske.

NINA rapport 1013 Villrein og ferdsel viser høy aktivitet av villrein ved Illmannhøe stort sett gjennom hele året og det er antatt at det er lettere for villreinen å passere aksen Rondvassbu - Spranget fra sør til nord enn fra nord til sør. Dette området bør av den grunn holdes utenfor område for organisert ferdsel, jf også avsnittet over.

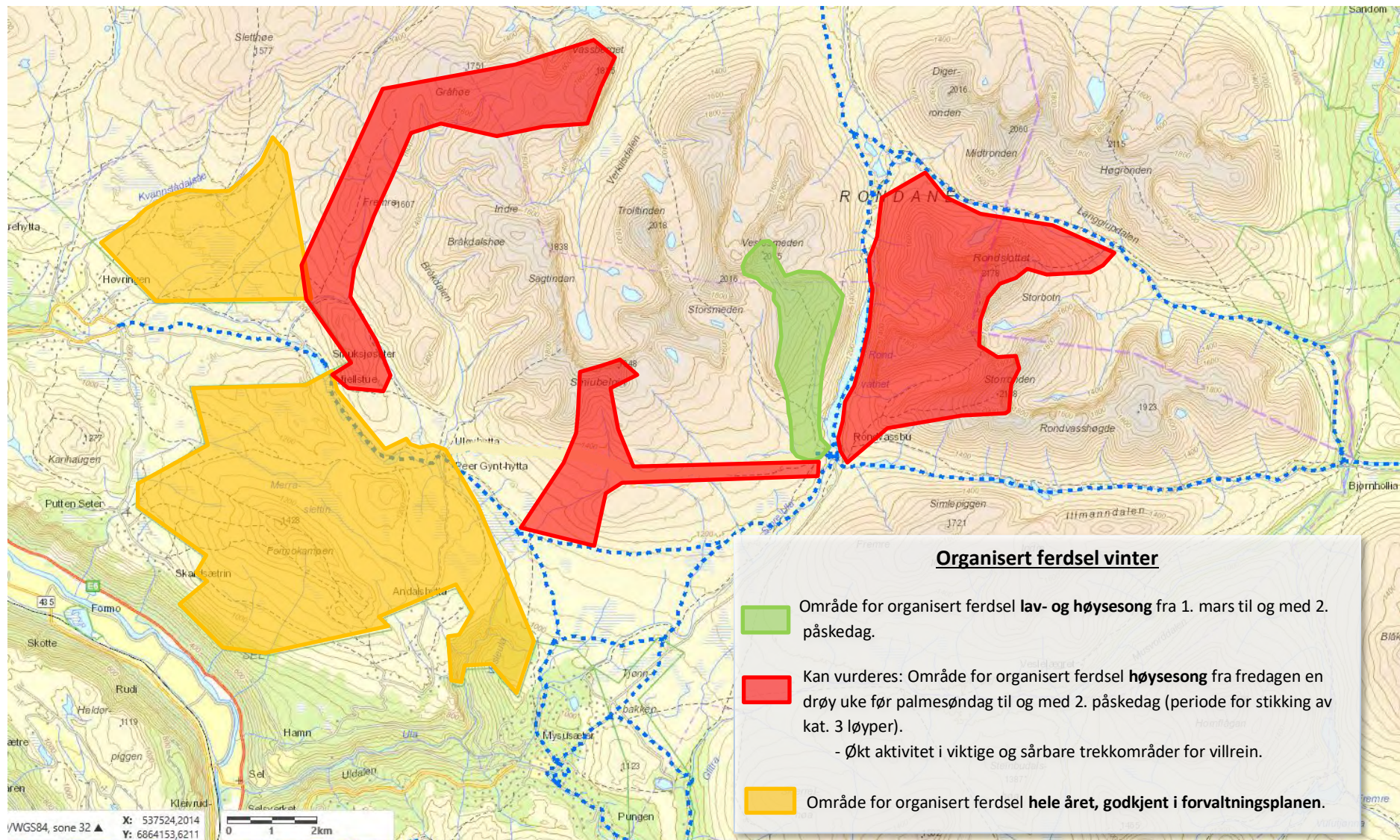
Vedlegg 1 Organisert ferdsel Rondane NP

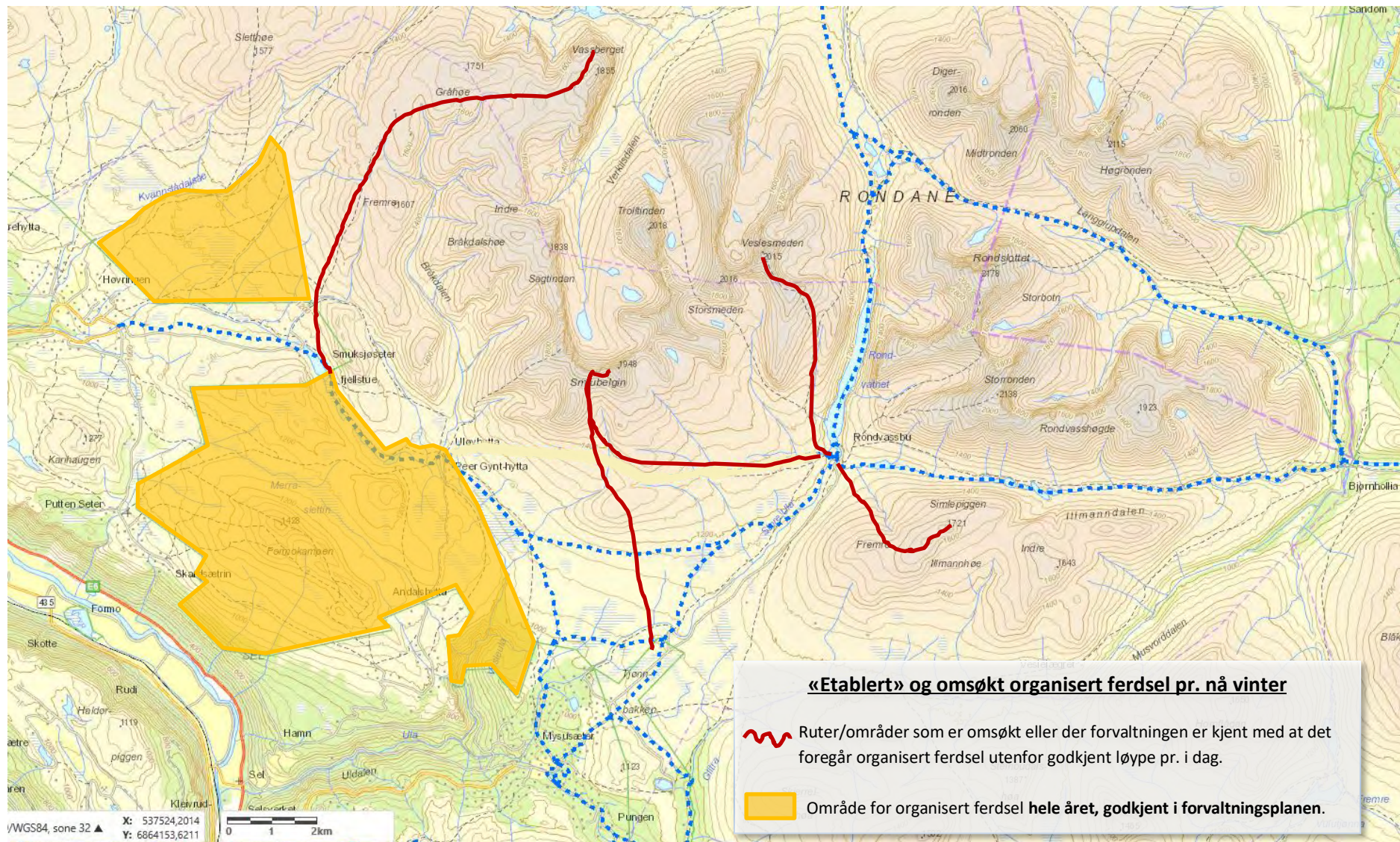
Vedlegg 2 Organisert ferdsel Rondane NP

Vedlegg 3 Organisert ferdsel Rondane NP

Vedlegg 4 Organisert ferdsel Rondane NP

Arkivsaksnummer:	2017/804-8	Saksbehandler:	Eirin Berge	Dato:	26.11.2018
------------------	------------	----------------	-------------	-------	------------

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	37/2018	30.11.2018

Rondane nasjonalpark - Videre arbeid 2019 - besøksforvaltning i fokusområdet Sel kommune

Innstilling fra forvalter

Alternativ 1:

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte den 30.11.2018 gått inn for å arbeide mot en avvikling av p-plassen på Spranget. Det skal utredes og eventuelt realiseres et skyttelbussregime fra Mysusæter til Rondvassbu etter tilsvarende prinsipp som Snøheimbussen i forbindelse med dette. Avbøtende tiltak knyttet til slitasje på vegetasjon og kulturminner tas inn i arbeidet med avvikling av p-plassen.

Av hensyn til naturmiljøet vedtar nasjonalparkstyre å fjerne merking på sti over Randen (jf. verneforskriften for Rondane nasjonalpark § 3 punkt 5.6). Begrunnelsen er at fjerning av stien vil frigjøre beiteområder inne på Randen og øke muligheten for at områdene i botnene vil bli mer brukt av villrein. Samlet sett vurderes dette å gi en økt sjans for at villreinen trekker nord-sør.

Sekretariatet bes ta initiativ til en dialog med DNT Oslo og omegn i forbindelse med selvbetjeningsdelene og se muligheten for å endre åpningstidene for disse for å minske ferdselen vinterstid.

Alternativ 2:

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte den 30.11.2018 bestemt at styret ikke går inn for flytting av p-plassen på Spranget på det nåværende tidspunkt.

Nasjonalparkstyret vurderer at det vil være hensiktsmessig å gjøre tiltak som bidrar til en sesongmessig styring av ferdselen i dette området. Nasjonalparkstyret forutsetter at det er flere aktører som må bidra for å oppnå målsetning om å reetablere villreintrekket.

Følgende tiltak (i upriorisert rekkefølge) for å styre ferdselen knyttet til Spranget og området rundt skal utredes og de juridiske og økonomiske sidene må synliggjøres:

1. Se på regulering av ferdselsmønsteret på veien inn mot Rondvassbu fra Spranget
2. Endring av Reinsbommens åpningstider
3. P-plass avgift på Spranget
4. Skyttelbuss til Spranget/Rondvassbu fra Mysusæter
5. Avbøtende tiltak på p-plassen på Spranget for å hindre ytterligere slitasje

Av hensyn til naturmiljøet vedtar nasjonalparkstyre å fjerne merking på sti over Randen (jf. verneforskriften for Rondane nasjonalpark § 3 punkt 5.6). Begrunnelsen er at fjerning av stien vil frigjøre beiteområder inne på Randen og øke muligheten for at områdene i botnene vil bli mer brukt av villrein. Samlet sett vurderes dette å gi en økt sjans for at villreinen trekker nord-sør.

Samtidig med dette skal punktene 1-5 ses i sammenheng med tidligere vedtak datert 21.3.2017, og nasjonalparkstyret forutsetter at sekretariatet følger opp følgende tiltak som skulle utredes eventuelt realiseres:

- I. Fjerning eller erstatning av brua over Ula ved Spranget. En fjerning av brua forutsetter at vintertraseen til Rondvassbu legges om til å krysse Ula på ny bru lengre ned mot Mysusæter.
- II. Regulering av åpningstider på selvbetjeningen og den betjente hytta på Rondvassbu.
- III. Innføre en sone med jaktforbud (villreinjakt) i fokusområdet
- IV. Om nasjonalparkstyret skal bidra på tilrettelegging vest for Høvringen.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- 1 Særutskrift Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - Videre fremgang 2017 - Besøksforvaltning i fokusområdet i Sel kommune 21.3.2017
- 2 Vedtak i Sel kommunestyre 4.juni 2018
 - MIMIR-rapport Mulighetsstudie Spranget-Mysusæter
 - Sammendrag fra MIMIR rapporten Mulighetsstudie Spranget-Mysusæter
 - NINA-rapport. 1013 Villrein og ferdsel i Rondane
 - NINA kortrapport 32 Sårbarhetsvurdering av to innfallsporter til Rondane nasjonalpark
 - Rapport om kulturminner, verdier, sårbarhet og forvaltning av kulturminner i Rondane og Dovre området (2006)

Dokumenter/rapporter ligger her:

<http://www.nasjonalparkstyre.no/Rondane-Dovre/Planer-og-publikasjoner/Besoksforvaltning-Rondane-nasjonalpark/>

Bakgrunn

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i den godkjente besøksstrategien følgende målsetning i fokusområdet Mysusæter-Rondvassbu-Høvringen:

- Bedre muligheten for villrein til å trekke nord-sør på vestsiden av Rondanemassivet
- Legge til rette for økt verdiskaping i randområdene
- Legge til rette for en bedre opplevelse for turisten på de ulike innfallsportene i området

Forskningsrapport fra NINA viser til at en vil kunne oppnå de største effektene for villrein ved å flytte p-plassen fra Spranget og ned til Mysusæter og fjerne eller legge ned stien over Randen (dvs målsetningen i kulepunkt 1 over). I forbindelse med arbeidet knyttet til besøksstrategien og fokusområdet Mysusæter-Rondvassbu-Høvringen, ble det i arbeidsgruppa i dette fokusområdet anbefalt å gjennomføre en mulighetsstudie av området Mysusæter-Spranget.

Nasjonalparkstyret fikk midler til gjennomføring av en mulighetsstudie i området Mysusæter-Spranget. Ønsket var at studien skulle gi mer kunnskap som kunne brukes i forhold til kulepunkt 2 og 3 i målsetningen når det gjelder Mysusæterområdet.

Nasjonalparkstyret vedtok i styremøte den 21.3.2017 at det i løpet av 2017 skulle gjennomføres en mulighetsstudie i området Mysusæter-Spranget, og at nasjonalparkstyret skulle be om en avklaring på eventuell flytting av parkeringsplassen fra Spranget og ned til Mysusæter fra Sel kommune så snart som mulig etter at mulighetsstudien er gjennomført. Endelig rapport fra MIMIR – rådgivere for reiselivet, forelå i februar 2018. Det ble holdt et møte på Otta der MIMIR presenterte den foreløpige rapporten den 8. januar 2018. Sel kommunestyre behandlet saken i møte den 4. juni 2018. Rapporten fra MIMIR er vedlagt saken, det er også vedtaket fra Sel kommunestyre.

Verken MIMIR rapporten eller Sel kommune anbefaler en flytting av p-plassen på Spranget sett i lys av reiseliv, besøkende og næringsliv. Hovedargumentasjonen i rapporten er at en legger til grunn at løsning med å flytte Spranget både med og uten skyttelbuss, ikke vil løse en del utfordringer som en står overfor når det gjelder å utvikle Mysusæter-Spranget Rondvassbu området som bærekraftig reisemål. Det anbefales derfor at p-plassen på Spranget opprettholdes samtidig som en tar mer helhetlig grep, blant annet ved en koordinert utvikling og drift om området som reisemål. Det vises til vedlagt sammendrag fra rapporten og vedtak i Sel kommunestyre.

Parallelt med arbeidet med mulighetsstudien og oppfølgingen av denne sier nasjonalparkstyrets vedtak at følgende tiltak skulle utredes og eventuelt realiseres:

- a. Nedlegging eller flytting av stien over Randen.
- b. Fjerning eller erstatning av brua over Ula ved Spranget. En fjerning av brua forutsetter at vintertraseen til Rondvassbu legges om til å krysse Ula på ny bru lengre ned mot Mysusæter.
- c. Regulering av åpningstider på selvbetjeningen og den betjente hytta på Rondvassbu.
- d. Innføre en sone med jaktforbud (villreinjakt) i fokusområdet
- e. Om nasjonalparkstyret skal bidra på tilrettelegging vest for Høvringen.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for Rondane nasjonalpark til Rondane-Dovre nasjonalparkstyret i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Vurdering

Styret ønsket å se på de næringsmessige mulighetene som lå i det å eventuelt flytte Spranget. Dette blant annet med bakgrunn i sårbarhetsrapport gjennomført av NINA der flytting av Spranget ble vurdert å være et tiltak av vesentlig betydning for å få reetablert trekket slik at reinen kan trekke mellom sine funksjonsområder.

MIMIR rapporten gjør en vurdering av de næringsmessige konsekvensene knyttet til en eventuell flytting av p-plassen på Spranget samt effekten at en eventuelt slik flytting for opplevelsen til den besøkende (kundereisen). Her er ikke andre hensyn vurdert, noe rapporten også understreker. I likhet med MIMIR rapporten har heller ikke Sel kommunestyre vurdert andre hensyn. Vedtaket i kommunestyre tar kun stilling til MIMIR rapporten. Vi kjenner derfor ikke til hva Sel kommune tenker rundt avveininger knyttet til villreintrekket på den ene siden og næringsliv Spranget/Mysusæter på den andre.

Nasjonalparkstyret må nødvendigvis gjøre vurderinger der også andre hensyn i tillegg til reiseliv, næringsliv og de besøkende vektlegges. I så måte er MIMIR-rapporten en del av det beslutningsgrunnlaget styret skal basere sine vurderinger på.

Når det gjelder de tiltakene som skulle utredes eventuelt realiseres parallelt med mulighetsstudiet, har dette ikke blitt gjort. Dette har sin bakgrunn i at sekretariatet fikk vakanse i ene stillingen sommeren 2017, samt at det var sykdom i 2017/2018. De er derfor høyst aktuelle i det videre arbeidet. Når det gjelder tilrettelegging vest for Høvringen er informasjonspunktene på p-plass på Høvringen og Putten seter etablert. Begge steder anses som gode utgangspunkt for turer i nærområdet utenfor nasjonalparken og til Formokampen. Sekretariatet vil, i samarbeid med andre aktører, vurdere muligheten for å etablere andre turmål ut fra disse oppgraderte p-plassene.

Sekretariatet viser til at en ekspertgruppe har utarbeidet et forslag til **miljøkvalitetsnorm** for villrein. Med bakgrunn i denne har Miljødirektoratet laget et utkast til forskrift med kommentarer som er oversendt Klima- og miljødepartementet. Forskriften baserer seg på 3 delnormer (bestandsforhold, lavbeiter, leveområde og menneskelig påvirkning) som de ulike villreinområdene skal vurderes opp mot. Delnormene vil samlet kunne ut i en helhetsvurdering som da vil gi en «godkjent» eller «ikke godkjent» status for villreinområdet etter normen. Dersom et villreinområde får status som «ikke godkjent» skal det gjennomføres en påvirkningsanalyse hvor blant annet klima, predasjon, ferdsel, lokal og regional forvaltning er påvirkningsfaktorer som skal vurderes. Resultatene fra påvirkningsanalyser skal gi grunnlag for utvikling av tiltaksplaner som kan bidra til at kvalitetsmålene likevel blir nådd. Tiltaksplanene forutsettes gjennomført i regi av forvaltningen (kostnadene med denne gjennomføring er ikke dekket opp sammen med andre kostnader som forskriften utløser).

Norsk naturbruk – og forvaltning er generelt preget av få restriksjoner, liten grad av tilrettelegging og liten informasjon til de besøkende. Høy kunnskap hos brukerne og allemannsretten er viktige premisser i så måte. Tall fra 2009 viser at Spranget har en betydelig andel førstegangsbesøkende (37%) og utenlandske besøkende (30 %).

P-plassen på Spranget har en stor attraksjonskraft med sitt utsyn til 2000 meter toppene og innfallsport til nasjonalparken. Plassen er lett tilgjengelig og terskelen for å kjøre opp Tjønnebakkvegen for å parkere er lav.

Spranget er i ferd med å bli et pressområde med de ulemper det medfører både for natur og gode opplevelser for de besøkende. Samtidig er Spranget og arealet rundt her svært sentralt plassert i forhold til viktige funksjonsområder for villrein, og genererer også ferdsel lenger inn i nasjonalparken.

MIMIR rapporten beskriver at reiselivet i dag forventer bærekraftige tilbud med et ønske fra de besøkende om å opptre ansvarlig og at gjesten ser at bærekraftige tilbud direkte slår ut i bedre opplevelseskvalitet for seg. Turister som verdsetter en bærekraftig utvikling vil være tilbøyelig til å akseptere eventuelle restriksjoner så sant de får dem forklart på en god måte. Forutsetningen er selvfølgelig at tilbudet som gis fremstår som attraktivt.

Samtidig påpeker rapporten at når det gjelder det næringsmessige er Spranget antatt å ha mest betydning for hytteeierne, gjestene på Rondane høyfjellshotell og gjestene på Rondvassbu, altså en relativ begrenset gruppe. MIMIR skriver:

«Totalt sett er vår hypotese at det i området rundt Spranget er mange besøkende som gir liten næringsmessig effekt. Dette er en klassisk problemstilling rundt en del norske naturbaserte attraksjoner. Ut fra en strengt næringsmessig vurdering kan en altså si at området har mange besøkende som bidrar til pressproblematikken, uten at det er kompensert i en positiv effekt for lokal verdiskaping. Næringsmessig sett er det derfor logisk å sette inn tiltak for å redusere besøksvolumet fra dem som ikke legger igjen penger i området. Det er viktig å si at det å gå/sykle fra Mysusæter til Spranget eller Rondvassbu hverken er lenger eller mer krevende enn mange andre turer og transportetapper en finner i andre fjellområder. Utfordringen er imidlertid at parkeringsplassen i sin tid ble etablert og at det har satt seg et reisemønster der den inngår».

Dette indikerer at den lokale verdiskapningen som Spranget genererer ikke er spesielt stor slik det fungerer i dag. DNTs turisthytte Rondvassbu er også nevnt sammen med andre, rent kommersielle reiselivsaktører, i rapporten. At Rondvassbu har et stort antall besøkende og er et viktig utgangspunkt for turer i Rondane nasjonalpark er hevet over enhver tvil. Opptil 800 besøkende på en dag og med en økt omsetning fra 2010 til 2017 med 6,5 millioner uten økning i bygningsmasse (ref. MIMIR-rapporten) underbygger dette. Men at DNT i denne sammenheng skal ses på som en kommersiell aktør på linje med Rondane høyfjellshotell synes ikke å være helt i tråd med slik DNT omtaler seg selv («forening» og «Norges største frilufsorganisasjon», jf nettsidene til DNT).

Når det gjelder skyttelbuss skriver MIMIR i sin rapport at de næringsmessige effektene er delt. Noen brukergrupper vil oppleve det som svært positivt, andre vil oppleve det å skulle rekke og stige om på en buss som er brysomt. Det pekes i rapporten også på at det å busse besøkende helt inn i hjertet av en nasjonalpark vil av mange oppfattes som et brudd med norsk frilufs tradisjon – skyttelbussregimet til Snøheim har hittil vært et unntak i så måte.

Alternativ 1

Dersom en kun legger villreinhensyn til grunn er avvikling av p-plassen på Spranget det tiltaket som er vurdert som det mest effektive for å gjenopprette muligheten for kryssing av villrein i dette området. Tiltaket vil hindre biltrafikk og også for en stor del ferdsl/opphold i trekkområdene for villrein ved Spranget. Redusert ferdsel øker sannsynligheten for økt bruk villrein. Gamle fangstanlegg langs Store-Ula dokumenterer en viktig trekk-korridor for reinens sør-nord vandringer i hele Dovre-Rondane regionen. I forhold til villreins trekk er det liten tvil om at plassering av p-plass på Spranget og ferdsel ut fra denne, utgjør et stort hinder (NINA 1013 Villrein og ferdsel). Det er førstegangsbesøkende og utlendinger og spesielt de som tar kortere turer og holder seg nede i dalene man kan forvente at tar i bruk andre områder ved å fjerne p-plassen. Disse er også den gruppen som legger igjen minst verdiskapning i området. Dersom en samtidig oppretter et skyttelbuss- regime fra Mysusæter til Rondvassbu vil de som i

større grad planlegger lengre turer og opphold i nasjonalparken fanges opp. For nærmere omtale av skyttelbuss, se under «Alternativ 2» kapittelet.

Området som er avsatt til p-plass på Spranget er omtalt i forvaltningsplanen men ikke i vernebestemmelsene for Frydalen landskapsvernområde. I verneforskriftens § 3 punkt 1.3 bokstav d) står det at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse hensetting/parkering av campingvogner og bobiler på areal som er spesielt avsatt til formålet i forvaltningsplanen. Bestemmelsen er tatt inn for å kunne regulere overnattingen og det landskapsmessige bildet. I Frydalen er det ikke tilrettelagt for parkering av bobiler/campingvogner. Det er videre skrevet at det ikke er ønskelig med camping i tilknytning til Spranget. Reinsbommen som er satt opp ved Tjønnbakken ved Måsåbuene er åpen mellom 15.juni og 1.november. Skal p-plassen på Spranget avvikles vil muligheten for å kjøre opp til Spranget også fjernes. Om løsningen vil være å la bommen bli stående der den er, ev å flytte den må ses nærmere på. Uansett vil det måtte gjøres en forskriftsendring da åpningstidene til bommen er forskriftsfestet jf. § 3, punkt 5.2 bokstav e).

Sammen med veier har DNTs turisthytter en direkte effekt på de GPS-merka reinsdyras bevegelser. Stenging av selvbetjeningsdelene på Rondavassbu og Bjørnhollia når turisthyttene ellers har stengt, kan bidra til å begrense trafikken/ferdselen i vinterperioden. Også den selvbetjente Eldåbu bør ha sammenfallende åpningstider. Sammen med høsten, er vinteren vurdert som et tidsvindu der det vil være størst sjans for kryssing av villrein i området. En stengning av selvbetjeningsdelen vil medføre at vintertransporten i forbindelse med selvbetjeningsdelen i stor grad vil falle bort, og at motorferdselen i stor grad vil bli knyttet opp til tilsyn med bygninger etter uværsperioder. En bør starte en dialog med DNT med mål om å få dette til.

Alternativ 2

Om ikke avvikling av p-plassen gjennomføres bør nasjonalparkstyret ha som mål at ferdsele knyttet til Spranget reguleres mer i **tid og rom**, og på sikt reduseres i «skuldersesongene» - altså en sesongmessig styring av ferdsele. Det bør da ses på muligheten å gjøre andre grep som kan bidra til et endret ferdselsregime for å bidra til å nå målsetningen i besøksstrategien for dette fokusområdet.

Den store ferdselen på og rundt Spranget har medført kraftig slitasje på vegetasjon/terreng og kulturminner. For å unngå at denne slitasjen fortsetter vurderer sekretariatet at en må gjøre avbøtende tiltak for å hindre ytterligere slitasje. Det vurderes også som nødvendig å gjøre tiltak som begrenser ferdselen lengre inn i deler av nasjonalparken.

De anbefalte tiltakene må ses på samlet for å kunne gi en mulig gevinst for både villrein og besøkende. Tiltakene vil være tiltak både på kort og lang sikt og det er mange aktører som her må bidra med innsats for at en skal kunne oppnå at de besøkende får gode opplevelser og at verneverdiene ivaretas. Dette gjelder både lokale og sentrale aktører med interesser i området. Det bør derfor legges opp til en prosess der de foreslåtte tiltakene forankres hos andre aktører som har interesser i området.

Forslag til tiltak som bør vurderes og diskuteres:

1. Hensyn villrein – ferdsel i tid og rom
 - a. Sesongmessige begrensninger i åpningstid (kortere åpningstid på Reinsbommen, stenging av selvbetjent del på turisthytter i de periodene hytta har stengt)
 - b. Ferdsel styring på veien inn til Rondvassbu
 - c. Jaktfrie soner
2. Hensyn besøkende, kulturminner og vegetasjon
 - a. Tilretteleggingstiltak for å styre ferdsel og hindre den økende slitasjen, ev. vurdere revegetering.
 - b. Innføre p-avgift på Spranget samtidig med tilbud om skyttel-buss ordning fra Mysusæter opp til Spranget og/eller Rondvassbu som en prøveordning
 - c. Fjerne uheldig skilting som bidrar til å trekke besøkende til sårbare lokaliteter
 - d. Fjerning av brua ved Spranget over Store-Ula

Sekretariatet fraråder å legge til rette for mer infrastruktur som styrker Spranget som attraksjonskraft - både som turutgangspunkt for turer videre inn i nasjonalparken og lengre oppholdstid på Spranget. Med bakgrunn i villreinfaglige hensyn vil det være uheldig. Likevel bør det gjøres grep som bidrar til at den ferdselen som er der i dag styres bedre og ikke øker slitasjen i området slik at en tar imot besøkende som er der i dag på en god måte.

1. Styring av ferdsel i tid og rom av hensyn til villrein

Dersom p-plassen på Spranget ikke flyttes har sekretariatet vurdert det som nødvendig å se på virkemidler som kan bidra til målsetningen i besøksstrategien. Den lett tilgjengelige og lite kostbare parkeringsmuligheten på Spranget er en utfordring for villrein og andre verneverdier knyttet både ferdselen på og rundt p-plassen, men ikke minst den ferdselen p-plassen genererer på veien inn mot Rondvassbu. Virkemidler som nasjonalparkstyret har i sin verktøykasse for å begrense denne ferdselen er å regulere ferdselen langs veien til Rondvassbu samt å endre åpningstidene for Reinsbommen. Åpningstidene på Reinsbommen er forskriftsfestet og en eventuell slik endring vil måtte skje ved en forskriftsendring. Tilsvarende gjelder regulering av ferdsel (gående og syklende) på veien inn til Rondvassbu. Arbeidsgruppene som vurderte ulike forslag til tiltak i 2017 viste til at ferdselsforbud vil være vanskelig å få til, og at en heller må forsøke å få til en kanalisering av ferdselen. Eventuell regulering av ferdsel bør ses i sammenheng med tiltak nevnt under som gjelder p-plass avgift og skyttelbuss.

Vurderinger og forslag knyttet til regulering av ferdsel på vegen fra Spranget og videre til Rondvassbu vurderes å være en tyngre å få igjennom og vil etter sekretariatets vurdering være tiltak som vil ta tid å få på plass og som er naturlig å se på knyttet til revidering av forvaltningsplanen.

Også i dette alternativet vil det være behov for å se nærmere på muligheten for å regulere åpningstidene på selvbetjeningsdelen på turisthyttene – jf omtalen under alternativ 1. Det anbefales å etablere jaktfrie soner på begge sider av veien fra bommen på Tjønnebakken og inn til Rondvassbu. Bredden på den jaktfrie sonen må vurderes, men en mulighet er en avgrensning til området sør for Bråkdalsbelgen nord for vegen og tilsvarende areal sør for vegen. Her er en avhengig av at andre bidrar til en slik restriksjon. En av de viktigste problemstillingene i Rondane er villreintrekket mellom de nordlige områdene og Vulufjell i sør. NINA rapport 1013 om villrein og ferdsel viser til at en nedlegging av den T-

merkede stien over Randen vil skape større rom for villreinen til å komme frem til trekk-korridoren over Store Ula og videre sørover. Frigjøring av arealene over Randen gir også større mulighet for reinen å ta i bruk mindre sidedaler og botner som oppholdsarealer langs trekket. Tiltaket med fjerning av T-merking over Randen vil redusere bruken av de som foretrekker å følge T-merka stier dette området. Ferdselstelleren som stod her i 2015 viser at antall passeringer var 1595. Til sammenligning var antall passeringer 3667 i 2010. Fjerning av stien er fremhevet som ett av de viktigste tiltaket i dette området i rapporten fra NINA.

Sekretariatet har mottatt innspill på bl.a. å etablere en ny sti med utgangspunkt fra parkeringsplassen på Spranget og mot Peer Gynt hytta. Tanken var å fjerne dagens bru over Ula og etablere en ny sommerbru ca. 400 meter lenger vest. Med bakgrunn i det store besøkstrykket på Spranget om sommeren mener vi dette er uheldig fordi dette kan føre til en betydelig økning i antall personer som bruker Spranget som utgangspunkt til Peer Gynt hytta. Faremomentet her er at det blir «etablert» en rundtur fra Spranget til Peer Gynt hytta, videre langs den eventuelt nedlagte stien over Randen til Rondvassbu, og tilbake langs Ula eller sykkel fra Rondvassbu tilbake til Spranget. Etablering av nye stier og utgangspunkt fra Spranghaugen er i seg selv betenkelig med tanke på det sårbare terrenget i området.

Med bakgrunn i den effekten nedlegging av stien kan gi på villrein tilrår sekretariatet at nasjonalparkstyret går inn for å fjerne merking på denne stien (pr. i dag har Statskog som grunneier nektet DNT remerking av stien). Sekretariatet mener også at det pr. nå ikke bør etableres noen ny erstatningssti på nedsiden av Randen eller mot Spranget. Sekretariatet ønsker å se på hvordan ferdselen utvikler seg i området etter at T-merkingen er fjernet før det eventuelt vurderes å etablere noen ny sti i dette området. Etablering av ny sti kan i ytterste konsekvens føre til at det blir enda en hindring langs aksene, samt større slitasje. Tiltaket må følges opp med videre ferdseststillinger for å se på effekten av tiltaket.

2 Tiltak for å bedre situasjonen på Spranget

Slitasjeproblematikk på Spranget:

Spranget har en høy attraksjonskraft med sitt utsyn til Rondane massivet og sin tilgjengelighet, noe som medfører høyt besøksvolum. Denne situasjonen er utfordrende å gjøre noe med dersom en ikke enten reduserer attraksjonskraften eller tilgjengeligheten. Gjør man det siste vil det også bli enklere å velge alternativer, spesielt dersom en kan tilby attraktive alternativer. Området har både sensitiv vegetasjon og kulturminner som nå tydelig er påvirket av en ferdsel som både er stor og tidvis også lite målrettet (besøkende som vandrer på måfå rundt området). Sekretariatet anbefaler å se på løsninger som leder og styrer ferdselen bort fra der faren for slitasje er størst, samtidig som de besøkende får informasjon om bakgrunnen for dette. Tiltak bør gjennomføres på en slik måte at de kan reverseres uten at det blir for synlige inngrep i terrenget. Skilt og stolper som har med vinterløypene å gjøre bør tas ned eller plasseres på steder som ikke leder folk ut i sårbart terreng i barmarksperioden.

Brua ved Spranget over Store-Ula:

Brua over Store-Ula er en bru som Statskog eier. Brua leder de besøkende over Ula og inn i et område som av kulturminnemyndighetene er vurdert som spesielt sårbart (2006). Den leder også til en ikke-merka sti som går i retning Rondvassbu. Det har vært gjennomført telling her (ferdselsteller plassert ca. 500 meter fra brua langs stien) som i årene 2011-2015 viser et snitt i antall passeringer på 4419. Telledata fra ferdsestelleren i år viser 5529 passeringer, men i NINA sin rapport om sårbarhetsvurdering av 2 innfallsporter er det vist til at lokaliteten rett over

brua har flere sårbare enheter og deler av stien ligger på svært fint materiale som hvor det fort skjer en utvasking av stien. Da går ferdselen fort utenom stien og stien utvides. NINA har i sin rapport sagt at det er vanskelig å foreslå tiltak på denne lokaliteten for å redusere sårbarheten.

Ved å fjerne broen vil en unngå at ferdsel både på stien og i området rett over brua fører til slitasje, erosjon og utvasking. En vil også unngå at de besøkende ufrivillig bidrar til å skade kulturminner som det ligger flere av i dette området. Det meste av vintertrafikken bruker brua, men det er igangsatt et arbeid for å etablere en bru lenger ned mot Mysusæter over Stor-Ula hvor nasjonalparkstyret har bidratt med penger. Denne skal etter det vi har fått tilbakemelding fra Sel kommune om være ferdig etablert i løpet av 2019. For å unngå ytterligere stislitasje og nedtråkking av terreng samt å ivareta kulturminnene i området, anbefaler sekretariatet at nasjonalparkstyret legger opp en prosess der en vurderer å fjerne brua. Gode løsninger for kryssing av elva for de ulike berørte aktører/interesser må søkes løst i samarbeid med disse.

I høysesong om sommeren og enkelte utfartshelger om høsten kan parkeringssituasjonen på p-plassen og vegen opp til Spranget være kaotisk. En parkeringsavgift på Spranget kombinert med skyttelbuss fra Mysusæter vil kunne medføre at besøkende i større grad velger andre transportalternativ om disse finnes og er brukervennlige. Ved andre naturbaserte attraksjoner som Gjende (Reinsvangen) og Trolltunga har en i ulik grad benyttet seg av slike løsninger for å løse opp i utfordringer knyttet til kaotisk parkering både på og utenfor p-plasser.

Dersom det ses på muligheten for at bussen skal gå videre til Rondvassbu fra Spranget, kan bussen sannsynligvis ta noe av de gående/syklende på dette strekket (de som har strekningen kun som transportetappe og ikke som en tur).

MIMIR rapporten peker på at et skyttelregime fra Mysusæter til Rondvassbu vil bli oppfattet som mer tungvint og dermed bidra til redusert trafikkstrøm og negativ næringseffekt. Sekretariatet antar at det med den negative næringseffekten er tenkt på Rondvassbu. Andre vil oppleve løsninger som bedre ved at det åpner for en tilgang til det indre av Rondane på en helt ny måte. Nye brukere vil lettere akseptere et skyttelbussregime enn dem som må endre på etablerte vaner. Ifølge MIMIR vil et skyttelbussregime først og fremst redusere besøket for de som bare skal en «liten tur» i området. Det er ifølge rapporten også de som legger igjen minst verdiskapning. En løsning der det er mulig å parkere på Spranget mot en betydelig avgift og et skyttelbussregime vil kunne fange opp både de som har etablerte vaner og nye besøkende, samtidig som en legger til rette for minsket personbiltrafikk.

Skyttelbuss fra Mysusæter vil gi en lengre oppholdstid her for de besøkende og muligheter for at de i større grad for eksempel handler i butikken ev. benytter seg av andre tilbud som er her eller vil komme på sikt. Skyttelbussen vil også kunne kjøre via Rondane høyfjellshotell og andre tilsvarende aktører i nærområdet og plukke opp/levere besøkende. En slik ordning vil i første rekke kunne bidra til å løse den trafikale utfordringen på Spranget, men også opplevelsen den besøkende får av landskapet og den innfallsporten til nasjonalparken som Spranget er (jf. blant annet bilder i MIMIR rapport).

Skyttelbuss fra Mysusæter til Spranget og eventuelt til Rondvassbu kombinert med parkeringsavgift på Spranget må utredes i mer detalj, men en ser for seg at dette uansett må være en prøveordning i første omgang. Inntekter fra p-avgiftene på Spranget vil kunne brukes for vedlikehold og tiltak for å styre ferdselen på Spranget, samt å dekke opp utgifter til buss. Det vil i prøveperioden være nødvendig at det gis en garanti for bussordningen (jf. Snøheimbussen). En skyttelbuss ordning vil på sikt kunne gjøre det mulig å styre ferdselen i tid.

For å få på plass en ordning som skissert med p-avgift og skyttelbuss her vil en være avhengig av samarbeid, vilje og forankring hos både kommune, grunneier og andre.

De fleste foreslåtte tiltakene i både gruppe 1 og 2 vil berøre flere interesser og aktører i området. Deriblant beitenæring, DNT, lokalt reiseliv, sti- og løypelag, grunneier, kommune og fylkeskommune. Et slik forslag bør derfor forankres gjennom en prosess med de berørte.

Mysusæter

MIMR rapporten skriver at Mysusæter har et stort utviklingspotensial og foreslår også å utvikle området som knutepunkt og innfallsport. Rapporten har i liten grad gått ned i dybden på hvilke tiltak som er realistiske og de tiltak som er nevnt er i hovedsak tiltak som allerede er vist til i tidligere NINA rapporter og besøksstrategien. Kostnader knyttet til utvikling av Mysusæter er ikke tallfestet på noen måte. Ut fra eiendomsstrukturen rundt Mysusæter samt terreng kan det synes som om det vil være utfordrende å tilrettelegge for et tur-rutenett som stråler ut fra Mysusæter. Det vil også være en utfordring å etablere konkurrerende attraksjoner til Spranget gitt den store attraksjonskraften, og tilgjengeligheten som Spranget har, dersom p-plassen blir liggende.

Vedtaket i Sel kommunestyre sier ikke noe mer konkret enn det som ligger i MIMIR rapporten om utviklingen på Mysusæter. I forvaltningsplanen fra 2009 er det vist til at kommunen arbeidet med en plan for området hvor det bl.a. skulle tilrettelegges for mer bruk om sommeren, blant annet en korttidscamping for bobiler, campingvogner og telt. Det er så vidt vi kjenner til også blitt arbeidet med å tilpasse avfallshåndteringen (underjordiske avfallsdunker) istedenfor å ha store avfallscontainere stående der. Sekretariatet vurderer at tilbud som eks. toalettfasiliteter, sykkelutleie, avfallsordninger, gratis parkering og informasjonstorg om området, bør knyttes opp mot Mysusæter og utvikles mer her enn hva som er situasjonen i dag.

MIMIR-rapporten anbefaler en felles strategi for området Mysusæter for å utvikle dette som et helhetlig reisemål og trekker frem at Oppland fylkeskommune og muligens Miljødirektoratet kan samarbeide for å få til et løft, men at problemstillingen er omfattende.

Mysusæter ligger utenfor vernegrensene og nasjonalparkstyret har ingen myndighet her. Når det gjelder utvikling av reisemål vurderes det derfor som naturlig og hensiktsmessig at kommunen har en sentral posisjon når det gjelder utviklingen av området, sammen med Oppland fylkeskommune. Nasjonalparkstyret ønsker å bli involvert som en part blant flere som kan bidra inn i et samarbeid, hvor det også kan være aktuelt å bidra økonomisk. P-plassen på Mysusæter er som også nevnt i MIMIR rapporten et statlig sikra friluftsområde.

Utskrift av møtebok

Dato: 11.05.2018

Arkivsak: 2016/984-11

Saksbehandler:

Jan Teigen

99451073

Utv.saksnr.	Utvalg	Møtedato
54/18	Formannskapet	22.05.2018
27/18	Kommunestyret	04.06.2018

Mulighetsstudie Spranget-Mysusæter

Vedlegg:

- 1 Rapport - Mulighetsstudie Spranget - Mysusæter

Saksutredning

Formannskapet i Sel vedtok i sak 42/17 den 02.05.2017 å slutte seg til «Mulighetsstudie Spranget-Mysusæter» i samarbeid med Rondane-Dovre nasjonalparkstyre. Konsulentfirma Mimir AS ble engasjert til å gjennomføre studien som skulle utrede de næringsmessige effektene av å flytte parkeringsplassen fra Spranget ned til Mysusæter. Andre aspekter enn de rent næringsmessige, som villreininteresser, inngår ikke i studien.

Mulighetsstudien har vurdert to alternativ:

1. Flytte parkeringsplassen på Spranget til Mysusæter. Etablere skyttelbuss fra Mysusæter til Rondvassbu.
2. Flytte parkeringsplassen på Spranget til Mysusæter. Ingen skyttelbuss.

Flytting av parkeringsplassen til Mysusæter innebærer å stenge vegen opp Tjønnebakken for all motorisert ferdsel, med unntak av kjøring til private hytter og i forbindelse med drift av Rondvassbu.

Spranget er den viktigste innfallsporten til Rondane nasjonalpark, og området rundt Spranget er en av de viktigste ressursene Sel kommune har for å utvikle reiseliv. Konsulentfirma Mimir påpeker at situasjonen på Spranget tidvis er kaotisk. Spranget er i ferd med å bli et pressområde med parkerings- og trafikkutfordringer, fricamping og slitasje på natur og kulturminner.

Mulighetsstudien konkluderer med at det er uheldig for næringslivet å flytte parkeringsplassen fra Spranget til Mysusæter. For alle brukergrupper vurderes flytting av parkeringsplassen uten skyttelbuss å være svært negativt. En løsning med skyttelbuss til Rondvassbu vil også påvirke bruken av området. Noen grupper vil oppleve løsningen som bedre, andre vil oppleve den som mer tungvint. Bruken av Spranget til småturer vil gå ned, mens Rondvassbu vil oppleves mer tilgjengelig. Å busse besøkende helt inn i hjertet av nasjonalparken vil av mange oppleves som et brudd med norsk friluftstradisjon og forvaltning.

I stedet for de to alternativene foreslår Mimir at *man utvikler området som et helhetlig reisemål, med Mysusæter som knutepunkt og innfallsport til nasjonalparken*. Ulike tiltak vil kunne dempe utfordringene på Spranget samtidig som de gir grunnlag for mer lokal verdiskaping i reiselivet.

Mimir foreslår følgende 5 hovedtiltak:

1. Utvikle Mysusæter som knutepunkt og innfallsport for nasjonalparken.
Mysusæter har i dag en viss infrastruktur og gode forutsetninger for å bli et sterkere knutepunkt og innfallsport til nasjonalparken. Dette krever at området oppgraderes vesentlig. Det er viktig å få rustet opp de tilbudene som er i området i dag; parkering, butikk, servering og informasjon, evt. også utvide det med sykkelutleie m.m.
2. Etablering av alternative stier.
Videreutvikling av stinettet ut fra Mysusæter vil kunne gi attraktive turmål i nærområdet. Utsiktspunkt på Ranglarhø med sti fra Mysusæter og evt. fra toppen av Tjønnebakken kan være aktuelt.
3. Øke «inngangsbilletten» til Spranget.
For å redusere det direkte presset på Spranget bør en se om pris kan brukes som virkemiddel. Anbefalingen er å etablere en parkeringsautomat som er tilpasset både korte opphold og for brukere på flerdagerstur i nasjonalparken. Slik vil en også kunne fange opp utfordringene med at bobil- og campingturister slår seg til på parkeringsplassen.
4. Bedre tilrettelegging på og rundt parkeringsplassen på Spranget.
Parkeringsplassen bør merkes opp og avgrenses bedre. Det kan være nødvendig å sette opp parkering forbudt-skilt langs vegen innover mot parkeringsplassen. Det bør også vurderes å sette opp camping forbudt-skilt på parkeringsplassen, og evt. legge til rette for camping på områder som tåler denne type bruk. I tillegg bør en se på en løsning med informasjonstavle på Mysusæter som viser ledige plasser på Spranget, slik at de som kommer når det er fullt, må parkere på Mysusæter.
5. Koordinert utvikling og drift av området som reisemål.
Tiltakene innebærer både å styre ferdsel ved å øke prisen og å etablere nye muligheter på steder som er godt egnet for det. Det er nødvendig at aktørene i området opptre mer koordinert mot markedet og at det jobbes mer systematisk mot relevante målgrupper som kan gi grunnlag for lokal verdiskaping og et bærekraftig reiseliv. Samarbeidet bør omfatte både private aktører, Sel kommune, nasjonalparkforvaltning, Oppland fylkeskommune og evt. andre interesser.

Finansieringsmuligheter:

Nærheten til nasjonalparken gjør at Miljødirektoratet med ordningen «Velkommen inn» kan være en aktuell bidragsyter økonomisk. Arbeidet videre bør om mulig også kobles opp mot Oppland fylkeskommunes prosjekt «Villreinfjellet Rondane som verdiskaper». Prosjektet er en del av Miljødirektoratets programsatsing «Villreinen som verdiskaper», og har «gjennomføring og oppfølging av mulighetsstudie for Mysusæter/Spranget» som ett av tre delprosjekter. Gjennom den årlige bestillingsdialogen mellom Nasjonalparkstyret for Rondane-Dovrefjell og statlige myndigheter er også en mulig finansieringskilde for ulike type tiltak som f.eks stitilrettelegging, informasjonssystem, tiltak på og rundt parkeringsplassen på Spranget.

Iflg tall fra nasjonalparkforvalterne var det økende trafikk også i 2017, med 33700 personer registret mellom Spranget og Rondvassbu. Viewpoint Snøhetta hadde til sammenligning 30000 besøkende. Besøkstallene viser en betydelig trafikk, og nivået i seg selv bør være et godt nok

insitament for at det må stilles statlige midler til disposisjon dersom det skal tilrettelegges for økt verdiskapning i randsonen til Rondane NP, samt legge til rette for en bedre opplevelse for turistene til området.

Vurdering

I Rondane-Dovre nasjonalparkstyres vedtak 21.03.2017 angående mulighetsstudien står det:

«Rondane-Dovre nasjonalparkstyre skal be om en avklaring på eventuell flytting av parkeringsplassen fra Spranget og ned til Mysusæter fra Sel kommune så snart som mulig etter at mulighetsstudien er gjennomført.»

Spranget ligger innenfor Frydalen landskapsvernområde, der Rondane-Dovre nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet. Mysusæter-området ligger utenfor verneområdene der nasjonalparkstyret har forvaltningsmyndighet. Det er derved ikke mulig å gjennomføre en evt. flytting av parkeringsplassen fra Spranget til Mysusæter uten at Sel kommune som planmyndighet er involvert.

Flytting av parkeringsplassen har blitt foreslått av villreininteresser og bl.a. i FOU-prosjektet om villrein og ferdsel i Rondane (NINA-rapport 1013). Det er liten tvil om at menneskelig aktivitet har skapt en barriere for villreinen, slik at det gamle trekket nord-sør forbi Spranget og Peer Gynt-hytta gjennom Sel ikke lenger er i funksjon. Dersom denne trekkveien skal reetableres, må det etter rådmannens oppfatning gjøres drastiske tiltak som periodevis stenging av Rondvassbu og Peer Gynt-hytta, i tillegg til sterke ferdselsrestriksjoner i perioder. Dette vurderes å være svært konfliktfylt og vanskelig gjennomførbart. Faktagrunnlaget knyttet til villrein i Rondane har aldri vært bedre, og arbeidet med «Besøksstrategien for Rondane NP har bidratt til å sette fokus på de motstridende målsettinger mellom ivaretagelse av verneverdiene, tilrettelegging for de besøkende og lokal verdiskapning. Rådmannen mener at effekten av ulike tiltak er svært vanskelig å forutsi, også vurdert ut fra et verneperspektiv. Selv om ferdsel inn til Rondvassbu og dagsturismen ut fra Rondvassbu kan reduseres noe, vil trafikken i store deler av sommeren/høsten uansett være så stor at det skaper en effektiv barriere for villrein. Vegen fra Tjønnebakken til Spranget er åpen fra 15. juni til 1. november dersom føret tillater det. Det å f.eks. stenge vegen for biltrafikk tidligere enn 1. november, vil neppe ha avgjørende effekt for å gjenopprette det gamle trekket nord/sør forbi Spranget og Peer Gynt hytta.

Konsulentfirma Mimir konkluderer med at flytting av parkeringsplassen ikke er hensiktsmessig utfra et næringsperspektiv. Det vil også være problematisk å stenge Tjønnebakkvegen på Mysusæter samtidig som et stort antall hytteiere fortsatt skal kunne kjøre opp Tjønnebakken. Selv om flytting av parkeringsplassen kanskje kan ha noe positiv effekt for villrein, vurderer rådmannen konsekvensene for reiseliv og lokalbefolkning som så negative at flytting frarådes.

Det som først og fremst er av betydning for det videre arbeidet med mulighetsstudien, er å få vedtak knyttet til forslaget om å flytte parkeringsplassen på Spranget til Mysusæter. Her anbefaler konsulentfirma Mimir ikke en slik løsning.

Konsulentfirma Mimir peker på ulike tiltak for å dempe utfordringene på Spranget. Dette er tiltak som det bør arbeides videre med, da det er helt klart i Sel kommunes interesse å bidra til at Mysusæterområdet videreutvikles for ulike brukergrupper. Uten å gå i detalj knyttet til en videre oppfølging av tiltak, er det allerede planlagt og/eller under arbeid, kommunale planprosesser som bør basere sitt arbeid på de tiltakene som er skissert i mulighetsstudien. Konkret gjelder dette arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel og arbeidet med en sti- og løypeplan. Den strategiske næringsplan for Sel kommune peker på status, forutsetninger og muligheter knyttet til reiseliv og opplevelsesnæring som viktige elementer det kan bygges videre på. Samtlige hovedtiltak som er skissert i mulighetsstudien krever ulike prosesser,

involvering og medvirkning der parkeringsregime og ferdsel settes inn i større sammenhenger der verneinteresser og ønsket samfunnsutvikling må finne sin avklaring. Dette er tiltak og prosesser som krever et samarbeid med regionale og statlige myndigheter, lokale næringsinteresser og aktuelle brukergrupper.

Nasjonalparkforvaltere og leder for nasjonalparkstyret er kontaktet mht oppfølging av mulighetsstudien, uten at det er kommet konkrete innspill til saken.

Med utgangspunkt i *Mulighetsstudie Spranget-Mysusæter* mener rådmannen at en flytting av parkeringsplassen fra Spranget til Mysusæter ikke kan anbefales gjennomført.

Mulighetsstudien har en rekke andre forslag til tiltak som vil kunne gi bedre opplevelser for besøkende, samtidig som problemene på Spranget reduseres. Det bør vurderes mer konkret hvilke av disse forslagene det er aktuelt å gå videre med, da i dialog med aktuelle samarbeidspartnere.

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Sel kommunestyre tar « Mulighetsstudien Mysusæter- Spranget» til orientering.
2. Sel kommunestyre legger til grunn at dagens parkeringsplass på Spranget opprettholdes i tråd med «mulighetsstudiens anbefalinger».
3. Med utgangspunkt i *Mulighetsstudie Spranget-Mysusæter* bør det arbeides videre med ulike tiltak for å utvikle Mysusæter som knutepunkt og innfallsport til Rondane nasjonalpark.
4. Oppfølging av de hovedtiltak som er foreslått i mulighetsstudien vil skje gjennom kommuneplanens samfunnsdel, kommunedelplan for stier og løyper, revisjon av kommunens vedtatte planstrategi og som for øvrig gjennom dialog med aktuelle samarbeidspartnere.

Behandling i Formannskapet - 22.05.2018:

Jan Olav Solstad og Jørund Båttstad fikk vurdert sin habilitet i saken. Formannskapet fant de habile og de deltok i behandling av saken.

Pål Ellingsbø, Sp, fremmet følgende endring i pkt. 3:

«Med utgangspunkt i *Mulighetsstudie Spranget-Mysusæter* **skal** det arbeides videre med ulike tiltak for å utvikle Mysusæter som knutepunkt og innfallsport til Rondane nasjonalpark»

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Rådmannens forslag til pkt. 1,2 og 4 ble enstemmig vedtatt.

Innstilling i Formannskapet - 22.05.2018:

1. Sel kommunestyre tar « Mulighetsstudien Mysusæter- Spranget» til orientering.
2. Sel kommunestyre legger til grunn at dagens parkeringsplass på Spranget opprettholdes i tråd med «mulighetsstudiens anbefalinger».
3. Med utgangspunkt i *Mulighetsstudie Spranget-Mysusæter* skal det arbeides videre med ulike tiltak for å utvikle Mysusæter som knutepunkt og innfallsport til Rondane

nasjonalpark.

4. Oppfølging av de hovedtiltak som er foreslått i mulighetsstudien vil skje gjennom kommuneplanens samfunnsdel, kommunedelplan for stier og løyper, revisjon av kommunens vedtatte planstrategi og som for øvrig gjennom dialog med aktuelle samarbeidspartnere.

Behandling i Kommunestyret - 04.06.2018:

Jan Olav Solstad og Jørund Båtstad fikk vurdert sin habilitet i saken. Kommunestyret fant de habile og de deltok i behandling av saken.

Formannskapetets innstilling pkt. 1 enstemmig vedtatt

Pkt. 2 ble vedtatt med 23 mot 1 stemme.

Pkt. 3 ble enstemmig vedtatt.

Pkt. 4 ble enstemmig vedtatt.

Vedtak i Kommunestyret - 04.06.2018:

1. Sel kommunestyre tar « Mulighetsstudien Mysusæter- Spranget» til orientering.
2. Sel kommunestyre legger til grunn at dagens parkeringsplass på Spranget opprettholdes i tråd med «mulighetsstudiens anbefalinger».
3. Med utgangspunkt i *Mulighetsstudie Spranget-Mysusæter* skal det arbeides videre med ulike tiltak for å utvikle Mysusæter som knutepunkt og innfallsport til Rondane nasjonalpark.
4. Oppfølging av de hovedtiltak som er foreslått i mulighetsstudien vil skje gjennom kommuneplanens samfunnsdel, kommunedelplan for stier og løyper, revisjon av kommunens vedtatte planstrategi og som for øvrig gjennom dialog med aktuelle samarbeidspartnere.

Rett utskrift

13.06.18

Solveig Viktoria Olstad

Sign.

Arkivsaksnr: 2017/804-4

Saksbehandler: Raymond Sørensen

Dato: 08.03.2017

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	9/2017	21.03.2017

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - Videre fremgang 2017 - Besøksforvaltning i fokusområdet i Sel kommune

Nasjonalparkforvalters innstilling

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte 21. mars 2017 gjort følgende vedtak:

- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre skal i løpet av 2017 i samarbeid med Sel kommune gjennomføre en mulighetsstudie i området Mysusæter-Spranget. Mulighetsstudien skal utrede de kommersielle effektene av å flytte p-plassen fra Spranget og ned til Mysusæter (både muligheter og begrensninger), samt forutsetninger for å kunne gjennomføre dette.
- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre skal våren 2017 avklare hvordan en eventuell flytting av p-plassen fra Spranget og ned til Mysusæter formelt kan gjennomføres. Avklaringen må inneholde eventuelle alternative fremgangsmåter og tidshorisont på en eller flere alternativer. Nasjonalparkstyret bør også i samarbeid med kommunen og fylkeskommunen i denne sammenhengen synliggjøre mulige finansieringskilder for tiltak på Mysusæter.
- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre skal orientere og invitere Oppland fylkeskommune med i prosessen rundt en eventuell flytting av p-plassen fra Spranget og ned til Mysusæter.
- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre skal be om en avklaring på eventuell flytting av parkeringsplassen fra Spranget og ned til Mysusæter fra Sel kommune så snart som mulig etter at mulighetsstudien er gjennomført. Når det er endelig avklart om p-plassen på Spranget skal flyttes eller ikke, skal nasjonalparkstyret i samarbeid med involverte parter gjennomføre nedlegging eller flytting av stien over Randen.
- I etterkant av en avklaring på hvorvidt p-plassen på Spranget skal flyttes eller ikke, må det vurderes og videre avklares om
 - o Brua over Ula ved Spranget kan fjernes, samtidig som vintertraseen til Rondvassbu legges om til å krysse Ula på ny bru lengre ned mot Mysusæter.
 - o Eventuell regulering av åpningstider på selvbetjeningen og den betjente hytta på Rondvassbu.
 - o Det skal innføres en sone med jaktforbud (villreinjakt) i fokusområdet

Saksprotokoll i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - 21.03.2017

Forvalter gikk grundig gjennom hva som er gjort i forbindelse med besøksforvaltning i fokusområdet Rondvassbu-Høvringen-Mysusæter i Sel kommune. Dag Erik Pryhn (Sel kommune) la i styremøtet fram et justert forslag til innstilling i saken. Pryhn sitt justerte forslag ble enstemmig godkjent, med et tillegg som hadde blitt uteglemt i innstillingen (siste strekpunkt i 4. kulepunkt i vedtaket nedenfor).

Vedtak

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte 21. mars 2017 gjort følgende vedtak:

- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre skal i løpet av 2017 i samarbeid med Sel kommune gjennomføre en mulighetsstudie i området Mysusæter-Spranget. Mulighetsstudien skal utrede de kommersielle og praktiske effektene og konsekvensene av å flytte p-plassen fra Spranget og ned til Mysusæter (både muligheter og begrensninger), samt forutsetninger for å kunne gjennomføre dette inklusiv mulige finansieringskilder for tiltak/infrastruktur og servicetilbud på og ved Mysusæter.
- Oppland fylkeskommune inviteres med i arbeidet med mulighetsstudien.
- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre skal be om en avklaring på eventuell flytting av parkeringsplassen fra Spranget og ned til Mysusæter fra Sel kommune så snart som mulig etter at mulighetsstudien er gjennomført.
- Parallelt med arbeidet med mulighetsstudien og oppfølgingen av denne skal følgende tiltak utredes og eventuelt realiseres:
 - Nedlegging eller flytting av stien over Randen.
 - Fjerning eller erstatning av brua over Ula ved Spranget.
En fjerning av brua forutsetter at vintertraseen til Rondvassbu legges om til å krysse Ula på ny bru lengre ned mot Mysusæter.
 - Regulering av åpningstider på selvbetjeningen og den betjente hytta på Rondvassbu.
 - Innføre en sone med jaktforbud (villreinjakt) i fokusområdet
 - Om nasjonalparkstyret skal bidra på tilrettelegging vest for Høvringen.

Vedlegg (link) til saken

- [Godkjent besøksstrategi for Rondane nasjonalpark](#)
- [Oppsummering av gruppearbeider, fokusområdet Høvringen – Rondvassbu – Mysusæter, høst 2016 \(link\)](#)
- [Sårbarhetsvurdering av 2 innfallsporter i Rondane, Høvringen og Mysusæter \(link\)](#)

Bakgrunn

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre ble våren 2014 plukket ut av miljødirektoratet til å bli 1 av 4 piloter i arbeidet med å innføre besøksforvaltning i norske nasjonalparker. Dette arbeidet skulle i første omgang utføres ved å utarbeide en besøksstrategi for Rondane nasjonalpark. Miljødirektoratet la følgende forståelse av disse begrepene til grunn:

Besøksforvaltning

Å legge til rette for og styre bruken i en nasjonalpark slik at opplevelsen for de besøkende og den lokale verdiskapingen blir størst mulig, forståelsen for vernet økes og verneverdiene ivaretas.

Besøksstrategi:

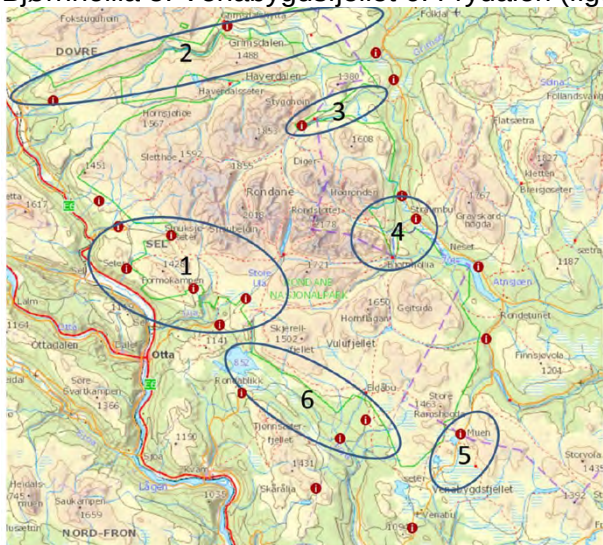
En besøksstrategi er en plan for hvordan nasjonalparkstyret vil gjennomføre besøksforvaltning for parken. Besøksstrategien skal vise hvilke tiltak (informasjon, fysisk tilrettelegging, sonering, oppsyn etc) som er nødvendige for å balansere verneverdier, besøkende og lokal verdiskaping i et verneområde, slik at en oppnår størst mulig nytte for alle tre interesser.

Prinsipp for en besøksstrategi:

Dersom det er motstridende målsettinger mellom ivaretagelse av verneverdiene, tilrettelegging for de besøkende og lokal verdiskaping, skal ivaretagelse av verneverdiene tillegges størst vekt.

2014 og første del av 2015 brukte nasjonalparkstyret på å innhente ny kunnskap, utføre en reiselivskartlegging og beskrive de ulike problemstillingene i geografisk adskilte fokusområder. I november 2015 godkjente nasjonalparkstyret besøksstrategien for Rondane nasjonalpark

Besøksstrategien tar spesielt for seg seks utvalgte fokusområder inne i og i tilknytning til Rondane nasjonalpark; 1. Høvringen – Rondvassbu – Mysusæter 2. Grimsdalen 3. Dørålen 4. Strømbu – Bjørnholia 5. Venabygdsfjellet 6. Frydalen (figur 1).

Figur 1: Utvalgte fokusområder i besøksstrategien for Rondane nasjonalpark

Fokusområde 1 ligger hovedsakelig i Sel kommune og omfatter området mellom Høvringen – Rondvassbu – Mysusæter.

I besøksstrategiens kapittel 3 *Målsetning, strategisk hovedgrep og tiltak* står det følgende:

Uavhengig av det videre arbeidet i fokusområdene ønsker nasjonalparkstyret at Strømbu/Sohlbergs plass og Formokampen skal prioriteres som de viktigste startpunktene/utkikkspunktene til nasjonalparken. Med en slik prioritering i ytterkant av verneområdene er det også viktig at en samtidig ser på muligheten for avbøtende tiltak for verneverdiene lengre inn i verneområdet.....

Formokampen i Sel kommune har vært et mye besøkt turmål i mange tiår. Etter at det i 2011 ble funnet et massefangstanlegg for rein og etter at det de senere årene har vært utført tilretteleggingstiltak både langs stiene mot toppen og på selve toppen og reiselivet selv har begynt å markedsføre turen, har en sett en enda større vekst i besøket. Attraksjonene på Formokampen er knyttet opp mot kulturminnene ved toppen og 360 graders utsikt inn mot Rondane, ut mot Gudbrandsdalen og over til både Jotunheimen og Dovrefjell. Det er disse attraksjonene som gjør at nasjonalparkstyret ønsker en videre satsing i form av tilrettelegging for parkering og nasjonalparkinformasjon ved startpunktene for turen. Denne satsingen er derfor geografisk avgrenset av toppen av Formokampen og området mot Putten og Høvringen. Det må gjøres en nærmere vurdering om hvor det skal tilrettelegges, ved Putten eller Høvringen eller begge plasser, samt hvordan det kan skiltes til startpunktet fra veien. Videre planlegging av tiltak mot Formokampen må også ses i sammenheng med reiselivets egen bruk av Karihaugen og

Anaripiggen. Disse områdene ligger utenfor nasjonalparken, i tilknytning til eksisterende sti- og løypenett og er i nærheten av reiselivsbedriftene.

Kunnskapsgrunnlaget om den besøkende peker på at det å flytte parkeringsplassen fra Spranget og ned til Mysusæter, og utvikle et bredt sett av tilbud til de besøkende av kortere og lengre rundturer, til attraksjoner (foss, gammel furuskog, bekkekløft, kulturminner, setermiljøer etc.), utsiktspunkt Ranglarhøe osv, vil kunne gi positive effekter, både for den besøkende, verneverdiene og for næringsutvikling i området. I en eventuell videre prosess, vil det her være viktig at kommunen og fylkeskommunen er i førerretet, da Mysuseter-området ligger utenfor verneområdene hvor nasjonalparkstyret har forvaltningsmyndighet.

I tillegg tar nasjonalparkstyret opp spørsmålet om nedlegging av stien over Randen i kapittel 2.2 Sammenstilling av kunnskap, muligheter og utfordringer. Rapporten fra forskningsprosjektet i perioden 2009-2014 peker på at ferdsel på stien over Randen (mellom Peer Gynt og Rondvassbu) er ugunstig for villreinens trekk nord-sør, og det vil derfor være naturlig at denne også vurderes flyttet eller lagt ned i det videre arbeidet med besøksforvaltning. Ellers vil det være viktig med en videre overvåking av bruken av flere av de andre godkjente stiene. Forvaltningen er i gang med å fjerne merking av stier i nasjonalparken som ikke er i tråd med forvaltningsplanen.

Besøksstrategien beskriver videre målsetninger, strategiske hovedgrep og konkrete tiltak i dette fokusområdet (se tabell 1)

Tabell 1: Målsetning, strategisk hovedgrep og tiltak i fokusområdet i Sel kommune. Foreslåtte oppstartsmøte i tiltakskolonnen blir for Sel sin del gjennomført i juni 2016.

Fokusområde	Målsetning	Strategisk hovedgrep	Tiltak
1 Mysuseter – Rondvassbu - Høvringen	• Bedre muligheten for villrein til å trekke nord-sør på vestsiden av Rondanemasivet • Legge til rette for økt verdiskaping i randområdene • Legge til rette for en bedre opplevelse for turistene på de ulike innfallsportene i området	• Hovedsaklig bruke positive virkemidler gjennom tilrettelegging og informasjon, men i noen tilfeller sette i gang prosess rundt konkrete avbøtende tiltak. • Tilrettelegge og kanalisere til ytterkantene av nasjonalparken og områdene utenfor nasjonalparken som tåler høyt besøkstrykk • Lage høy kvalitet på flere informasjonspunkter • Arbeide for å flytte deler av trykket fra menneskelig ferdsel fra de indre områdene og ut til randområdene på både øst-, nord, sør- og vestsiden av Rondane nasjonalpark. • Etablere en arbeidsgruppe jmf forslag i tabell 3.	• Videreføre formidlingsopplegg til reiselivsbedrifter, både i form av bilder, foredrag og kompetanseheving på ansatte og guider. • Gjennomføre oppstartsmøte samlet med alle arbeidsgruppene og videre 1-2 arbeidsmøter vinteren 2015/2016 for denne arbeidsgruppen. • Behandle og eventuelt gjennomføre arbeidsgruppes anbefalinger på konkrete tiltak. • Bytte ut gamle informasjonsplakater med nye plakater etter ny mal. • Være med å bidra økonomisk til bygging av ny bru over Store-Ula ved Mysuseter. Viktig for vintersikkerheten på Trolløypa.

Som anbefalt i besøksstrategien, ble det sommeren 2016 etablert en egen arbeidsgruppe for dette fokusområdet. Det har vært noen endringer i arbeidsgruppas sammensetning underveis, men den bestod i sluttfasen av arbeidet av følgende interessenter for fokusområdet (blå felt):

Dag Erik Pryhn, ordfører Sel kommune, nestleder Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
Torfinn Stenersen, Sel kommune
Espen Rusten, Statens naturoppsyn
Finn Bjormyr, Statens naturoppsyn
Hans Svastuen, Putten seter, Høvringen aktivitetslag
Roar Skaugen, Smuksjøseter, Høvringen aktivitetslag
Ole P. Christensen, Rondane Høyfjellshotell
Jan Olav Solstad, villreinutvalget i Rondane Nord, leder interimsstyret for nytt FoU-prosjekt
Jan-Erik Reiten, DNT Oslo og omegn
Marit Vorkinn, Fylkesmannen i Oppland
Jon Halvor Midtmageli, Oppland fylkeskommune
Jørund Båttstad, leder villreinnemnda for Rondane og Sølknletten
Magne Thøring, stilaget på Mysusæter
Ole Erik Bjørnstadhaugen, daglig leder Nasjonalparkriket reiseliv
Per-Erik Sannes, Sel fjellstyre
Trond Berger, Statskog
Raymond Sørensen, nasjonalparkforvalter Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
Stein Magne Grevrusten, nasjonalparkforvalter Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
Olav Strand, fagperson villrein, NINA,
Vegard Gundersen, fagperson ferdsel, NINA
Jørn Thomassen, prosessleder, NINA

Det er gjennomført tre seminarer med mål å identifisere mulige tiltak i fokusområdet Mysusæter – Rondvassbu – Høvringen og vurdere disse opp mot reiseliv og villreinfaglige interesser. Det første seminar, oppstartsseminaret, ble holdt på Putten seter 15.juni 2016, mens oppfølgingsseminarer ble gjennomført på Rondane høyfjellshotell, Mysusæter 27. oktober 2016 og på Otta hotell 24. november 2016. Alle tre seminarene ble ledet av Jørn Thomassen, NINA. Olav Strand og Vegard Gundersen, begge NINA, har bidratt med hhv. villreinfaglig og ferdselsfaglig kompetanse i prosessen. På hvert av seminarene ble deltakerne inndelt i 2 grupper som arbeidet med de samme problemstillingene. Gruppearbeidene er oppsummert i eget notat (se vedlegg). Hovedtrekkene fra denne oppsummeringen vil bli gjennomgått i styremøte 21. mars 2017. Arbeidsgruppa har hatt sitt fokus på vurdering av tidligere foreslåtte tiltak og nye tiltak i fokusområdet. Den delen av mandatet som går på skilting inn mot parkeringsplass og skillet mellom hvem som skal informere om hva, har ikke vært vektlagt spesifikt i denne omgangen.

Arbeidsgruppa har vurdert følgende aktuelle tiltak:

Mulighetsstudie Mysusæter

Redusere tverrforbindelser mot Gråhø, Bråkdalsbelgen, Bråkdalen og Smiubelgen

Flytte P-plassen fra Spranget til Mysusæter

Legge ned eller flytte stien over Randen

Jaktfrie soner

Regulere åpningstider selvbetjeningshytter

Oppgradere startpunkter mot Formokampen

Bru over Vesle Ula og forbedring av sti mot Peer Gynt

Karihaugen, Anaripigg, Hårtjønnin og Vardefjellet

Opprettholdelse av sommervei til Smuksjøseter/kanalisering ut fra Smuksjøseter

Fjerne eller ny bru over Ula ved Spranget

Alle disse tiltakene er vurdert opp mot både villrein, andre verneverdier og reiselivet i området. Arbeidsgruppa har i gruppearbeidene vært delt i 2 mindre grupper, og når en ser på anbefalte prioriteringer fra gruppene, så kommer mulighetststudie på Mysusæter og redusere tverrforbindelser mot Gråhø, Bråkdalsbelgen, Bråkdalen og Smiubelgen (allerede igangsatt) opp som prioritet 1 hos begge gruppene (gult over). Så har vi en rekke tiltak hvor den ene gruppa har satt prioritet 1 mens den andre gruppa har satt prioritet 2 (rødt over). Dette gjelder flytting av parkeringsplassen på Spranget ned til Mysusæter, legge ned eller flytte stien over Randen, jaktfrie soner, regulering av åpningstider på selvbetjeningshytter, oppgradering av startpunkter mot Formokampen og bru over Vesle Ula og forbedring av sti mot Peer Gynt.

Så har vi til slutt noen tiltak hvor gruppene har satt prioritet 2 og/eller 3 (grått over). Dette gjelder tilrettelegging i områdene vest for Høvringen (Karihaugen, Anaripigg, Hårtjønnin og Vardefjellet), opprettholdelse av sommervei til Smuksjøseter/kanalisering ut fra Smuksjøseter og fjerne eller ny bru over Ula ved Spranget.

Sårbarhetsvurdering

I gjennom bestillingsdialogen 2016 ble det gjennomført en sårbarhetsvurdering av områdene Høvringen-Formokampen-Peer Gynt hytta og Mysusæter-Rondvassbu. I rapporten fra sårbarhetsvurderingen er det først synliggjort en sårbarhetsvurdering av en rekke lokaliteter etter samme modell som ble brukt i området innenfor Størmbu i 2015. Vurderingen er gjort i forhold til

vegetasjon, dyreliv (utenom villrein) og villrein. I tillegg er det i noen lokaliteter gjort den samme vurderingen, men da med en forutsetning om at det gjennomføres avbøtende tiltak. Hvis en skal prioritere de vurderte avbøtende tiltak etter verdiene for sårbarhet, kommer tiltakene slik ut i prioritert rekkefølge (mest avbøtende effekt øverst og minst nederst)

I forhold til villrein (3 tiltak vurdert):

Flytte P-plassen fra Spranget til Mysusæter

Fjerne T-merka sti over Randen

Fjerne bru over Store-Ula

I forhold til vegetasjon:

Klopplegging Høvringen-Formokampen

Klopplegging Putten-Formokampen

Klopplegging/flytting av varder Smuksjøseter-Peer Gynt hytta

Klopplegging Smuksjøseter-Peer Gynt hytta via Kjondalen

Forsterkning av sti Spranget-Krokåtbekkbue (ikke godkjent sti)

Endring av ferdselsmønster rundt Spranget

Vurdering

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i den godkjente besøksstrategien følgende målsetning i dette fokusområdet:

- Bedre muligheten for villrein til å trekke nord-sør på vestsiden av Rondanemassivet
- Legge til rette for økt verdiskaping i randområdene
- Legge til rette for en bedre opplevelse for turisten på de ulike innfallsportene i området

Som foreslått i besøksstrategien er det nå gjennomført en omfattende prosess hvor en bredt sammensatt arbeidsgruppe har vurdert en rekke tiltak og foreslått prioriteringer av disse. I tillegg har vi også et faglig grunnlag i sårbarhetsvurderingen i forhold til prioritering av tiltak som kan være med å bedre muligheten for villrein til å trekke nord-sør på vestsiden av Rondanemassivet. Nasjonalparkforvalter mener at nasjonalparkstyret nå har et meget godt faglig grunnlag for å kunne prioritere tiltak som kan gi effekt på kulepunkt 1 i målsetningen. Sårbarhetsvurderingen viser til at en her vil kunne oppnå de største effektene for villrein ved å flytte p-plassen fra Spranget og ned til Mysusæter og fjerne eller legge ned stien over Randen.

Når det gjelder kulepunkt 2 og 3, legge til rette for økt verdiskaping i randområdene og legge til rette for en bedre opplevelse for turisten på de ulike innfallsportene i området, har nasjonalparkstyret igjennom bestillingsdialogen fått midler til tiltak både på Høvringen og på Mysusæter.

På Mysusæter har nasjonalparkstyret fått midler til gjennomføring av en mulighetsstudie i området Mysusæter-Spranget. Sel kommune er forespurt om å være medpart i en slik bestilling til en ekstern utreder, og dette har de svart positivt på. Det jobbes nå med en utforming av en bestilling og en ønsker seg i første rekke en studie som tar for seg de kommersielle effektene av en eventuell flytting av parkeringsplassen fra Spranget og ned til Mysusæter (både muligheter og begrensninger), samt forutsetninger for at dette skal kunne gjennomføres.

Nasjonalparkforvalter mener at denne studien vil kunne gi mer kunnskap som kan brukes i forhold til kulepunkt 2 og 3 i målsetningen når det gjelder Mysusæterområdet.

Nasjonalparkstyret har også i årets bestillingsdialog fått midler til oppgradering av startpunktene mot Formokampen, fra Høvringen og fra Putten. I forhold til prosjektering av eventuelle startpunkt mot Formokampen, har nasjonalparkstyret engasjert landskapsarkitekt som har laget skisser på mulige startpunkter på parkeringsplass Høvringen og parkeringsplass Putten Seter. Det har i forkant av dette arbeidet vært gjennomført befaring både med representanter for reiselivet, kommunen og landskapsarkitekt, og nasjonalparkforvalter tar sikte på å starte dette arbeidet våren 2017. For reiselivet på Høvringen og for de besøkende vil disse tiltakene uten tvil være svært positive i forhold til kulepunkt 2 og 3 i målsetningen. Hvis denne tilretteleggingen fører til at en også trekker folk fra de indre områdene og ut i randsonen (mot Formokampen) vil dette også kunne sies å være positivt i forhold til målsetningens kulepunkt 1.

Oppsummering og forslag til videre prosess

I forhold til avbøtende tiltak på villrein og kulepunkt 1 i målsetningen fra besøksstrategien, er det svært viktig å i nærmeste fremtid få en avklaring på om det lar seg gjøre å flytte parkeringsplassen fra Spranget og ned til Mysusæter. Det villreinfaglige grunnlaget er tydelig på at dette bør gjennomføres, men nasjonalparkforvalter mener at det er riktig, i tråd med anbefalingene fra arbeidesgruppa i fokusområdet, å starte med å gjennomføre en mulighetsstudie av området Mysusæter-Spranget. En slik studie vil også kunne synliggjøre hvorvidt en kan lykkes med kulepunkt 2 og 3 i besøksstrategiens målsetning i dette området.

Nasjonalparkforvalter mener også at nasjonalparkstyret parallelt med mulighetstudien bør avklare hvordan en eventuell flytting av p-plassen fra Spranget og ned til Mysusæter formelt kan gjennomføres. Avklaringen må inneholde eventuelle alternative fremgangsmåter og tidshorisont på ett eller flere alternativer. Dette vil være et viktig grunnlag for en fremtidig avklaring. Nasjonalparkstyret bør også i samarbeid med kommunen og fylkeskommunen i denne sammenhengen synliggjøre mulige finansieringskilder for tiltak på Mysusæter.

Hvis p-plassen skal flyttes, kreves det at Sel kommune og Oppland fylkeskommune også er med på denne prosessen. Sel kommune er allerede orientert om prosessen i hele fokusområdet og invitert med som bestiller av en mulighetstudie. Nasjonalparkforvalter anbefaler at også Oppland fylkeskommune orienteres om og inviteres med i prosessen med det første.

Nasjonalparkforvalter mener at nasjonalparkstyret må be om en avklaring fra Sel kommune og Oppland fylkeskommune så snart som mulig etter at mulighetsstudien er gjennomført. Når det er endelig avklart om p-plassen på Spranget skal flyttes eller ikke, må nasjonalparkstyret i samarbeid med involverte parter gjennomføre nedlegging eller flytting av stien over Randen.

I etterkant av en avklaring på hvorvidt p-plassen på Spranget skal flyttes eller ikke, må det vurderes og videre avklares om

- Brua over Ula ved Spranget kan fjernes, samtidig som vintertraseen til Rondvassbu legges om til å krysse Ula på ny bru lengre ned mot Mysusæter.
- Eventuell regulering av åpningstider på selvbetjeningen og den betjente hytta på Rondvassbu.
- Det skal innføres en sone med jaktforbud (villreinjakt) i fokusområdet

Når det gjelder avbøtende tiltak i forhold til vegetasjon, bør nasjonalparkstyret prioritere dette på de mest brukte stisegmentene i årene som kommer.